

KOMORNÍ LISTY

ČASOPIS SOUDNÍCH EXEKUTORŮ

ROZHOVOR S

Mgr. Stanislavem Molákem

soudním exekutorem z Havlíčkova Brodu

doc. JUDr. Petr Dostálík, Ph.D.

**Majetková exekuce a *beneficium competentiae* v římském právu.
Inspirace pro moderní dobu?**

Mgr. Marek Mošna

**Nezjištěné úmrtí
povinného před dražbou
nemovitosti**

vydává Exekutorská komora České republiky

II/2023
15. ročník

DRAŽTE NA Portaldrazeb.cz!

1) NA MÍRU EXEKUTORŮM

Portál dražeb je vytvořený přímo na míru soudním exekutorům. Systém je neustále inovován na základě uživatelských podnětů.

2) CENA A SERVIS

Bezkonkurenční cena.
Žádné skryté poplatky a vícenáklady.

3) FLEXIBILITA A PŘIPRAVENOST

Vývoj systému sleduje aktuální legislativní i technologické novinky. V procesu je zapojení do celoevropské sítě dražebních portálů.

4) VŠECHNY DRAŽBY NA JEDNOM MÍSTĚ

Web je přehledný pro dražebníky i dražitele.
Jediný portál obsahující všechny exekuční dražby = masivní návštěvnost.

5) GARANCE KVALITY

Oficiální dražební portál s dynamickým rozvojem počtu dražebníků i dražitelů.
Exekutorská komora ČR jako garant kvality pro exekutory i dražitele.

3 měsíce ZDARMA + 10 inzerátů na Sreality ZDARMA pro nové dražebníky

CENÍK

Cena inzerce na Sreality = 10 Kč

Cena inzerce na Reality.iDNES = 3 Kč

Platba pouze za vydraženou dražbu s nejnižším podáním:

do 150 tisíc = 150 Kč

do 1 milionu = 800 Kč

nad 1 milion = 1200 Kč

* Technická podpora, helpdesk a právní podpora v ceně.

KONTAKTUJTE NÁS:

email: helpdesk@portaldrazeb.cz

tel.: 211 155 321

www.portaldrazeb.cz

Mgr. Jan Mlynarčík
prezident Exekutorské komory ČR

Vyvratitelná domněnka, či dokonce právní fikce existence voleného zákonodárce?

Po nějaké době mi bylo opět dopřáno příležitosti ujmout se úvodního slova ke Komorním listům Exekutorské komory ČR. Poměrně dlouhou dobu jsem přemýšlel o tématu či obsahu sdělení, které bych chtěl prostřednictvím tohoto editoria předestřít čtenářům. Nechtělo se mi znovu opakovat mnohokrát řečené a všeobecně známé informace o tom, jaké právní předpisy se na nás – soudní exekutory – chystají a co je jejich obsahem. Samotný námět k zamyšlení mi přitom celou tu dobu obrazně ležel přímo před očima.

Dnes a denně se z pozice prezidenta Exekutorské komory ČR potýkám se zástupci různých ministerstev, se členy vlády, která má zákonodárnou iniciativu, i s jednotlivými poslanci nebo senátory. Společně s ostatními členy prezidia s nimi diskutuji nad návrhy konkrétních zákonů dotýkajících se činnosti exekutorského stavu. Předkládáme argumenty, podklady, statistiky, zkrátka veškeré relevantní podklady, které si může racionální zákonodárce zamýšlející tvořit kvalitní legislativu přát. Vedou se dlouhodobá, náročná jednání, vyjednávají se různé změny a úpravy v novelách. Tu při jednání se zástupci ministerstev ustoupíme, tu zase požadujeme něco, co bude ku prospěchu všem.

Nelze popřít, že se mnohdy jednání vyvíjejí dobře a zdá se, že obě strany můžou dojít k rozumnému kompromisu. A pak přichází častá studená sprcha, když je do připomínkového řízení bez jakéhokoliv předcházejícího upozornění vložena úplně jiná verze návrhu předpisu, než na kterém panovala shoda. Náhoda? Vis maior? Deus ex machina? Bohužel nikoliv...

Ještě donedávna jsem žil v přesvědčení, že žijeme v demokratickém právním státě, kde je záko-

nodárná moc v rukách volených zástupců, tedy poslanců a senátorů, a zákonodárnou iniciativou disponují poslanec či skupina poslanců, senát, vláda nebo krajské zastupitelstvo. Pohříchu se zdá, že zde však existují další Ústavou nepředpokládané subjekty, které mohou předkládat vlastní návrhy zákonů – vlivně takzvaně neziskové organizace a úředníci.

A tak se nám kompromisní novela exekučního tarifu, na níž panovala mezi ministerstvem spravedlnosti a komorou shoda, doslova zvrhla v nesmyslnou a nelogickou exhibici populismu poté, co svůj vlastní návrh předložila nejmenovaná nezisková organizace. A odpověď ministerstva? Berte, nebo nechte být ... bez odporu. Jaké páky tu mají neziskové organizace, že de facto závazně rozhodují o podobě předloženého návrhu právního předpisu? Kde vzali tu moc, kdo jim ji dal, a proč se nikdo neodvažuje jim odporovat? A to ani nemluví o legislativně technické podobě takového právně laického návrhu.

Občas svitne naděje a ministerstvo si například samo uvědomí, že musí napravit protiústavní právní úpravu zastavování bezvýsledných exekucí a přiznat soudním exekutorům alespoň nějakou náhradu za to enormní množství práce s tím spojené. Leč úředník z ministerstva financí shledal, že náhrada 1 050 Kč, která nepokryje exekutorům ani náklady spojené se samotným zastavením, natožpak náklady za celou dobu vedení dané exekuce, je příliš vysoká.

Vláda šetří. Aktuálně se proto znovu po pěti letech diskutuje o záměru převést pravomoc vymáhat tzv. justiční pohledávky výhradně na celní správu.

Věc se samozřejmě bytostně dotýká soudních exekutorů, kteří mnohdy tyto pohledávky

vymáhají. Žel bohu se zdá, že se jedná už o hotovou věc, úředníci gesčních ministerstev se dohodli... Bez ohledu na vládní úspory a konsolidační balíčky se tedy budou zřizovat nová tabulková místa na celní správě, kupovat nové vybavení, zkrátka vyhazovat další peníze s úmyslem změnit něco, co dnes celkem spolehlivě funguje. Mnohdy přitom na mysl vytane pochybnost, zda o tom vůbec daní ministři vědí. Na jedné straně se šetří, a proto musí být náhrady za zastavování bezvýsledných exekucí nízké. Na druhé straně od vymáhání justičních pohledávek odstavíme fungující a efektivní soudní exekutory, kteří stát nic nestojí a naopak mu ze své činnosti ještě odvádějí daně, a nahradíme je neefektivní celní správou a novými státními zaměstnanci placenými z peněz daňových poplatníků.

Jak to tedy je se zákonodárnou iniciativou a zákonodárnou mocí v České republice? Skutečně platí, že zákony mohou navrhopvat jen subjekty definované Ústavou? Nebo tu snad platí ve skutečnosti

vyvratitelná domněnka, tj. má se za to, že zákony navrhuje vláda, poslanec atd.? Směřujeme až k právní fikci zákonodárného iniciátora? Považuje se návrh právního předpisu předložený neziskovou organizací či úředníkem ministerstva za vládní návrh?

Pevně věřím, že až do tohoto stadia jsme se ještě nedostali, nicméně vládní představitelé a členové zákonodárných sborů by měli zpozornět. Nechť se skutečně nebojí dělat nepopulární řešení, jak sami opakovaně prohlašují. Nechť nepodléhají tlaku zájmových skupin a činí skutečně potřebné změny. A nechť si konečně všichni uvědomí, kdo pro stát zajišťuje vymahatelnost práva, vymahatelnost jeho rozhodnutí. Soudní exekutoři, jakkoli nemusí být zrovna populární, jsou společensky potřební. Je proto načase přestat vymýšlet dílčí a nekoncepční změny a osekávání pravomocí a zamyslet se komplexně nad novou úpravou exekuční činnosti pro moderní právní stát.

Mgr. Jan Mlynarčík

prezident Exekutorské komory ČR

Obsah

1	EDITORIAL	3
2	ABSTRAKTY	6
3	ROZHOVOR Rozhovor s Mgr. Stanislavem Molákem, soudním exekutorem z Havlíčkova Brodu	7
4	ČLÁNKY Nezjištěné úmrtí povinného před dražbou nemovitosti Mgr. Marek Mošna	14
	Věc v právním smyslu v kontextu historického vývoje a jeho současná reflexe v exekučním právu JUDr. Zdeněk Knaizl	26
	Majetková exekuce a <i>beneficium competentiae</i> v římském právu. Inspirace pro moderní dobu? doc. JUDr. Petr Dostalík, Ph.D.	38
	Portál dražeb: Kvalitní provedení elektronické dražby bez pochybností Mgr. Olga Černá	48
5	JUDIKATURA Judikatura v exekučních věcech rubriku připravil Mgr. David Hozman	50
6	Z HISTORIE Stalo se... JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	60
7	RECENZE České právní dějiny po roce 1989 JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	62
8	ZPRÁVY Z KOMORY Zpráva z jarní Stálé rady UEHJ Mgr. Tereza Lungová	64
	Z jednání prezidia EK ČR Mgr. Petr Prokop Ustohal	66
9	ABSTRACT	68
10	TIRÁŽ	70
		5

Abstrakty

Mgr. Marek Mošna

Nezjištěné úmrtí povinného před dražbou nemovitosti

Vzhledem k existenci prodlevy mezi smrtí povinného a jejím zapsáním do příslušného informačního systému se může stát, že exekutor vydraží nemovitost již zemřelého povinného. Když se následně exekutor o jeho úmrtí dozví, je již vázán svým usnesením o příklepu. Za určitých okolností lze exekuci zastavit a usnesení o příklepu zrušit. Jinak je třeba postupovat směrem k nabytí jeho právní moci. O tom, jak postupovat a jaká úskalí při tom mohou, v důsledku skutečnosti, že příslušné předpisy, tedy občanský soudní řád, exekuční řád ani zákon o zvláštních soudních řízeních na takovou situaci nepamatují, nastat, je tato práce.

str. 14

JUDr. Zdeněk Knaizl

Věc v právním smyslu v kontextu historického vývoje a jeho současná reflexe v exekučním právu

Článek se zabývá institutem věci a jeho definicí s cílem rozebrat tento pojem v současném občanském zákoníku. Opírá se rovněž o výklad pojmu věc v občanských zákonících platných od roku 1811 do současnosti. V závěru článku je provedeno kritické zhodnocení aktuálně platné definice věci podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

str. 26

doc. JUDr. Petr Dostálík, Ph.D

Majetková exekuce a *beneficium competentiae* v římském právu. Inspirace pro moderní dobu?

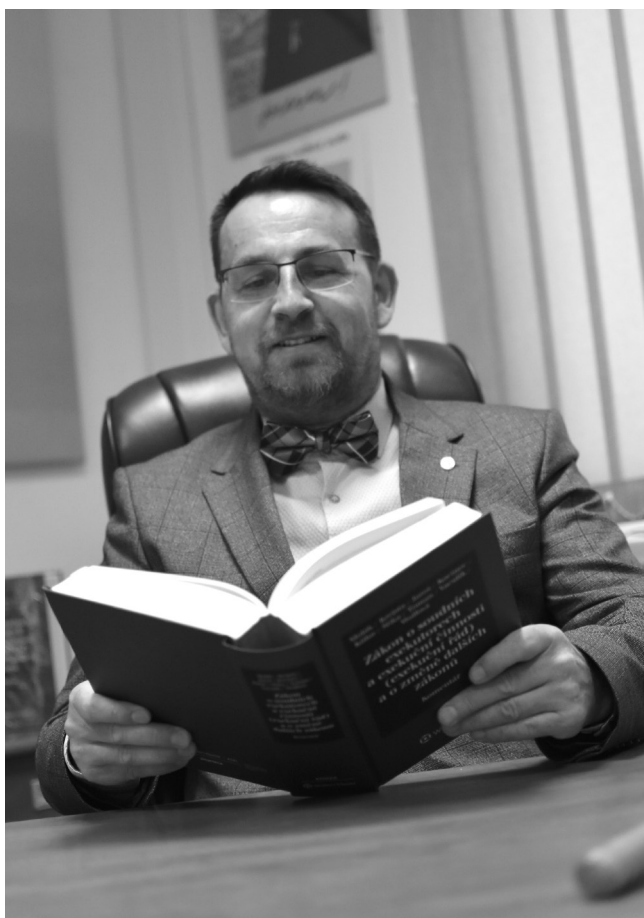
Článek se zabývá majetkovou exekucí v římském právu. Ukazuje, jak velkou pozornost věnoval zákonodárce (již v rámci Zákona XII desek) problematice vymáhání pohledávek. Zobrazuje i další vývoj až do práva justiniánského, v rámci kterého ukazuje, jak razantně se na straně jedné římscí právníci a praetor snažili zajistit co nejrychlejší a nejúplnější vymožení dlužné částky pro věřitele (včetně znemožnění svévolného nakládání s majetkem dlužníka za účelem zkrácení věřitele). Zároveň dbali také na zajištění základních sociálních potřeb dlužníka a jeho rodiny. V tomto může být římské právo inspirací právu dnešnímu.

str. 38

Mgr. Stanislav Molák

Rozhovor s Mgr. Stanislavem Molákem, soudním exekutorem z Havlíčkova Brodu

Jste jedním ze služebně nejstarších soudních exekutorů. Do stavu jste vstoupil v samotných začátcích. Můžete čtenářům krátce popsat vaši cestu do exekutorského stavu? Proč jste se rozhodl stát soudním exekutorem? Proč v Havlíčkově Brodě?

Mgr. Stanislav Molák
soudní exekutor Havlíčkův Brod

Byl jsem advokátem v Jihlavě a po pár letech praxe ve své kanceláři jsem cítil, že to advokátské řemeslo je tak trochu papírový šerm bez hmotného výsledku. Zřízení exekutorské profese a následný vzestup efektivity vymáhání na Slovensku jsem vnímal jako nadějný lék ke zvýšení vymahatelnosti práva v civilní agendě i pro Česko. Ve svých 28 letech jsem to bral čistě idealisticky. Měl jsem chuť podílet se na tom, aby právo klientovi přisouzené nezůstalo jen na tom úředním lejstru, ale stalo se i skutečností. Část mé klientely byla z Havlíčkovobrodská a osud tomu tak chtěl, že jsem uspěl ve výběrovém řízení zrovna tam.

Naplnila se vaše očekávání, s kterými jste do exekutorského stavu vstupoval?

Tehdejší očekávání se mi převážně naplnila. Horší je to s očekáváními, která mám o této profesi do budoucna, respektive moje momentální očekávání jsou spíše dystopická, tak doufám, že se nenaplní.

Jste dlouholetým členem Právní a legislativní komise a jste také členem senátu NSS, který rozhoduje o kárných žalobách podaných na soudní exekutory. Neláká vás zapojení do jiných orgánů Komory?

Působení v kárném senátu je neslučitelné s výkonem řady dalších funkcí v komorových orgánech, takže je to vždy buď a nebo. Navíc je to také o tom, na kterém místě člověk dokáže nejlépe uplatnit své kompetence. V tomto směru mi práce v kárném senátu a PaL komisi sedí nejlépe. Dovedu si představit, že bych se podílel na práci Vzdělávací či Mezinárodní komise; výkonným orgánům se zatím vyhýbám.

Co vás nejvíce překvapilo, když jste se stal členem kárného senátu NSS a začal se zaobírat blíže touto agendou?

Nejvíce mne překvapila, a podotýkám, že velmi mile, nepředpojatost a vysoká profesionalita všech soudců a dalších členů kárných senátů, s nimiž jsem měl tu čest pracovat; též i pečlivost a nasazení, s jakým se kárné agendě právnických profesí NSS věnuje. Je skutečně štěstím pro soudní exekutory, že jejich prohřešky soudí heterogenně sestavený orgán, jehož členové uplatňují při hodnocení nadhled a odstup daný růzností profesního zázemí, z něhož vzešli. Je tradováno a mohu potvrdit, že posuzované skutky nezřídka vnímají členové senátu z řad neexekutorů shovívavěji. Velmi cennou je i možnost komparace kárné agendy a uložených sankcí ve věcech exekutorů na jedné straně a soudců a státních zástupců na straně druhé.

Počet kárných žalob na soudní exekutory v posledních letech kontinuálně klesal. Čím si to vysvětlujete? Mediální obraz exekutorů přitom zůstává stále stejný.

Nemyslím si, že by byla nějaká korelace mezi počtem podaných kárných žalob a mediálním obrazem exekutorů. Podle mne mezi těmito údaji nikdy žádný reálný vztah nebyl. Mediální „popularita“ exekutorů je částečně zapříčiněna profesí jako takovou a podstatněji obecným přihlouplým populistickým narativem, že „exekuce jsou zlo, za které může exekutor“, na kterém se však lehce sbírají plusové politické body. Pokud nějaká korelace existuje, tak jde o vztah spíše opačný, tj. pod vlivem mediální masáže kární žalobci více žalují. Nemám po ruce čísla, ale počítám, že pokles po-

čtu žalob je tak trochu způsoben tím, že kárné soudnictví vyžrálo a mizí žaloby zbytečné a nesmyslné. Dnes u NSS drtivá většina žalob aspoň částečně uspěje. Žalobci odpovědněji klasifikují skutky, využívají výtek a před kárný senát se tedy nedostává tolik žalob jako dříve. Na pokles počtu podaných návrhů v poslední době měla krátkodobě svůj vliv i judikatura NSS, která vrátila do hry subjektivní šestiměsíční lhůtu pro kárné žalobce ve všech právnických profesích. Nicméně tento aspekt už jen dojíždí; kární žalobci se v tomto směru rychle přizpůsobili.

V nedávné době vyšel „stavovský“ komentář k exekučnímu řádu. Vy jste se postavil do čela autorského kolektivu, který tvoří soudní exekutoři, soudce a zaměstnanci Komory. S čím jste do této „funkce“ šel a jaká byla všední realita? Co vás mile i nemile překvapilo při tvorbě tak rozsáhlého díla, které má téměř 1 400 stran?

Mile mne překvapila především trpělivost vydavatele, s nímž přijal, že se práce na díle protáhla na takřka 5 let. Došlo k tomu jak z důvodu pracovních vytížení autorů, kteří většinou naplno vedou své úřady, tak i z důvodů prakticky permanentních legislativních změn.

Co mne sice nepřekvapilo, ale rozhodně nepotěšilo, byl objem editorské, či spíše harmonizační práce, který jsem musel odvést nad rámec vlastního zpracovávaného textu, aby si autoři ve svých pasážích navzájem příliš neprotiřečili a v polemických případech byl vždy zmíněn i alternativní názor. Naštěstí kolegové byli k mým připomínkám velmi vnímaví a vstřícní.

Musím přiznat, že i přes ambiciózní textový rozsah nebylo možné rozebrat úplně detailně všechny problémy a bolístky exekučního procesu, což vnímám jako nemilé především směrem ke čtenářům. Na druhé straně doufám, že uživatelé komentáře ocení, že vedle vlastního exekučního řádu kniha obsahuje i komentované znění předpisů prováděcích a souvisejících, a to včetně z. č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnu-

tí (zákon o střetu exekucí), k němuž, pokud vím, komentář doposud chyběl.

Jak vás osobně práce na komentáři ovlivnila? Jak vás tato práce obohatila? Přehodnotil jste v průběhu psaní některé své právní názory? Jaké?

Musím zcela neironicky přiznat, že jsem se díky svým kolegům spoluautorům dozvěděl o exekucích mnoho nového a podnětného a při disputacích nad některými problémy jsem se názorově posunul. Zejména výklad pasáží dotčených posledními novelami byl takovou intelektuální výzvou, že šlo o posun až o 360 stupňů, tedy po oběžné trajektorii nazpět až do výchozích pozic. Ale byla to i příležitost hlouběji promýšlet i výklad norem prověřených každodenní praxí.

Abych uvedl jeden konkrétní příklad názorového posunu v úpravě nikoliv nové: Na začátku jsem se domníval, že 30denní lhůtu pro podání návrhu na zastavení s odkladným účinkem lze efektivně zkrátit uhrazením, pod vlivem části judikatury jsem pak uznal, že to možné není, a nyní se už opět kloním k tomu, že to možné je, ale jen pokud je zároveň v právní moci příkaz k úhradě nákladů exekuce vydaný podle § 46 odst. 6 věta druhá a třetí, na jehož základě nastupuje fikce, že exekuce je provedena.

Jak hodnotíte legislativní počiny z poslední doby? Novelky jsou vedeny argumentačně spíše z pozic politických než odborných. Když se na poslední změny podíváte s nadhledem, myslíte, že obecně systému vymáhání práva v Česku pomáhají, nebo spíše naopak?

Stručně odpovězeno „spíše naopak“.

Po posledních novelách zažíváme renesanci něčeho, co jsme dlouho vnímali jako temný stín, jež měl zůstat spát v divokých devadesátkách, a sice byznysu vymahačských agentur. Mám vlastní zkušenost, kdy mne věřitel poté, co jsem mu nastínil časový rámeček exekuce a možnosti procesních obstrukcí povinného (byl majetný a měl nemovi-

st), žádal o kontakt na nějaké vymahače, protože „v exekuci je to moc na dlouho a s výsledkem nejistým“.

Kultivace a zefektivňování exekučního procesu skončily někdy s rokem 2013. Od té doby na něm už jen malujeme pohybu vpřed bránící okrasné procesní kudrlinky, ale koncepčně se nikdo nezapomíná novými nástroji k postihu majetku a příjmů. O léta slibovaném předexekučním, respektive předsoudním exekučním inkasu pro nesporné pohledávky (zjednodušený proces analogický blokovému řízení o pokutě), které by náklady exekucí pro drobné pohledávky reálně zlevnilo, ani nemluvě.

Přítom technický vývoj přinesl jak nové možnosti ukrytí majetku, tak i nové zdroje příjmů a způsoby obživy, jejichž dohledání a postih je se stávajícími nástroji poměrně nesnadný. Protože však každý systém, má-li být funkční a ekonomicky soběstačný, přirozeně tenduje k rovnováze, všechna změkčení v oblasti postihu příjmů či prostředků na účtech nakonec přirozeně nutí exekutory k razantnějšímu postupu a užití invazivnějších způsobů bezprostředního působení na dlužníka a dnes bohužel mám dojem, že i k oživení zájmu o vymahačské firmy.

Exekutorský stav nyní velmi sleduje zákon, který se týká zastavování marných exekucí, a vyjednávání o exekutorském tarifu.

Pokud jde o exekuční tarif nezvýšený 22 let, tak nebýt doručování datovými schránkami a masivní elektronizace v oblasti součinností, museli bychom ekonomicky zkolabovat tak někdy už kolem roku 2014–2015. Myslím, že vyjma lidské práce exekutoři minimalizovali a zefektivnili už všechny své náklady. Chce-li kdo dnes snížit povinným náklady exekucí, musí je buď přenést na stát, nebo na oprávněné, neboť objem lidské práce v exekuci legislativa posledních 8 let jen a jen navyšuje.

Když jsem před 22 lety jako exekutor začínal, tak vícestránkový byl pouze vzor pro protokol při dražbě nemovitosti. Dnes prakticky neexistuje jednostránkové rozhodnutí v exekučním řízení.

Čím více popsaných papírů, tím více lidské práce. I když 98 % textu je předdefinovaného, doplnění těch 2 % je vzhledem ke komplikovanosti úpravy vždy ruční práce.

Za současného stavu celkem chápu, že se exekutoři bouří proti další komplikované agendě, kterou má být zastavování bezvýsledných exekucí. To, co zákonodárce vymyslel v § 55 odst. 7–13, je „perpetuum debile“. Exekutor žije jen z úspěšných exekucí, ty jsou prakticky jediným zdrojem jeho příjmů, z nichž platí celý úřad. Úprava zastavení bezvýsledných exekucí je komplikovaný proces, který znamená spoustu nerutinní lidské práce, tedy i navíc vzniklých jalových nákladů a vynucené odložení jiné vymáhací práce. Navíc na konci této marné činnosti si má exekutor rozhodnout, že tedy exekuci dále nepovede a vzdává se všech nákladů i jakékoliv naděje, že by se mu třeba ještě někdy aspoň u 10 % případů jeho náklady mohly vrátit. Čím více práce exekutor na zastavení exekucí odvede, tím větší nikdy neuhrazené náklady mu vzniknou. Mně se to jeví, že zákonodárce buď vůbec nepochopil, nebo ignoruje ekonomické jádro problému. Zkuste říci zaměstnanci, že čím větší úsilí vynaloží k plnění pracovního úkolu, tím méně peněz na konci směny dostane. Naopak bude-li opravdu pracovitý, tak mu ještě zaměstnavatel něco strhne z budoucích příjmů. Už jsem si zvykl, že pro právo není problém cestovat zpět časem a pro účely řízení stanovit, že kruh má čtyři rohy. Zde ale vskutku nemohu než konstatovat, že stávající právní úprava zastavení bezvýsledných exekucí je procesně absurdní a ekonomicky nerealizovatelná, a doufám, že bude nalezeno kompromisní východisko ohledně změny dikce i náhrad.

I já vnímám, že dlouhodobě bezvýsledné exekuce jsou problém nejen pro exekuční řízení, ale i pro celou společnost spoustou zatěžujících externalit a je třeba je řešit.

Pokud vůle zákonodárce je řešit to zastavením těchto řízení, budiž. Mohu k tomu mít výhrady, ale v principu to určité aspoň dočasné řešení je. Řešení však musí být ekonomicky proveditelné a za sebe bych se přimlouval, aby bylo co nejjednodušší. Vždy půjde o práci jalovou, tak ať je jí co nejméně.

Jste zkušený exekutor, který má praktické zkušenosti i širší rozhled do exekuční problematiky. Co je podle vás potřeba udělat k proměně exekučního prostředí? Je vůbec něco potřeba udělat?

Bezodkladně by měl být zřízen přístup do centrální evidence účtů pro exekutory. Toto by při relativně nevysokých nákladech na zavedení znamenalo snížení nákladů a provozní zátěže pro banky jako součinnostní subjekty o 99,9 % a v rámci toho i omezení nákladů pro exekutory. Skončilo by opakované kobercové dotazování všech bank, zda má povinný u nich účet. Proč má každý exekutor neustále dokola v každé exekuci dotazovat 10 až 50 bankovních domů, zda povinný má u ní účet, když existuje centrální evidence účtů, kam by mohl nahlédnout a vědět.

Poslední legislativní úpravy udělaly z exekučního procesu nepřehlednou změť povinností a často protichůdných pravidel ad hoc, která ignorují zásady exekučního řízení a prakticky vylučují konzistentní aplikaci norem jedním způsobem.

Bez dalšího bych tedy rovnou škrtnul téměř všechny změny ohledně exekuce na movité věci, protože aktuální úprava § 66 a 67 ex. řádu je taková textová bramboračka, že ji nechápou nejen účastníci řízení, ale ani ti, kdo mají tuto normu aplikovat.

Postih účtu manžela povinného by měl opustit charakter „exekuční loterie“. Dnešní úprava stojí na principu „vsadte si jen jedenkrát na aktuální zůstatek na účtu, možná budete mít štěstí“. Příkazu na účet manžela povinného by se měly navrátit kontury normálního způsobu provedení exekuce, tedy sledovací období a za určitých okolností možnost opakovaného postihu.

Obecně nám od roku 2014 do současnosti po několika kolech škrtačích hurá-novel chybí podrobnější procesní úprava postihu majetku v SJM. Hmotné právo jej předpokládá, ale procesní nástroje dnes do jisté míry chybí. Jde mi zejména o problematiku „postihu SJM do výše hodnoty předpokládaného vypořádacího podílu“ dle § 732 obč. zák., či postihu pohledávek z podnikání nebo

výnosů z majetku nedlužného manžela, ale to už je takový spíše střední úkol.

Z těch větších věcí je už delší dobu nutné změnit úpravu srážek ze mzdy, a to jak co do výše, tak co do koncepce.

Povinným nepomáháme, když stanovíme nezabavitelné částky ze mzdy tak, aby se jim z jejich příjmů nikdy nic nesrazilo. To jen vytváří věčné exekuce a „pohodlí v dluhové pasti“.

Já jsem příznivcem motivačního principu na jedné straně, tj. „čím více si povinný vydělá, tím více mu zůstane“, a na druhé straně má platit i morální princip „z každého příjmu lze provést srážku“. Dnešní stav je takový, že povinní kombinují příjmy z pracovních úvazků, dohod o provedení práce a příjmů „načerno“ tak, aby z žádného nebylo možné při započtení nezabavitelné částky provádět srážky. Když to velice zjednoduším, tak z každého příjmu by se bez ohledu na jeho výši vždy strhlo nějaké minimum, třeba 7–10 % a od určité částky třeba 25–30 % pro nepřednostní a 35–40 % pro přednostní pohledávky. Povinnému vždy zůstane většina příjmu a platí, že čím více si vydělá, tím více mu zůstane, takže na jedné straně je motivován si vydělat co nejvíce a na druhé straně zcela jednoduše chápe, že z každého závislého příjmu se mu na umoření jeho dluhů něco vezme. Ohledně důchodů a obdobných dávek by to muselo být modifikováno, ale u příjmů ze závislé činnosti nevidím důvod, proč by to nešlo. Podnikatelům fyzickým osobám zabavujeme 40 % (počítáno 60 % u přednostních pohledávek) jejich příjmů, rozuměj tržeb, bez dalších ohledů, a přitom v těchto podnikatelských příjmech jsou vedle zisku i náklady na provoz, materiál a další výdaje nutné k pokračování v podnikání, oproti tomu mzda slouží jen k zajištění živobytí.

Letitou bolestí jsou také hrátky s náklady exekuce. Dodnes někteří exekutoři rozhodují o nákladech v řízení nepřehledným sledem dílčích příkazů k úhradě nákladů exekuce (PUNE) prakticky pro každou stokorunu odměny, k čemuž je dohnala vzájemně protiřečící si judikatura ÚS a obecných soudů a často i legislativa (například

nezdůvodnitelná omezení možnosti uspokojení již vzniklých a vymožených nákladů exekuce v rámci Milostivých let 1 a 2). Podle mne se má na začátku odhadnout „kolik asi bude ten cirkus stát“ a na úplném konci udělat vyúčtování. Nic méně, nic víc.

Je chybou, že novela rezignovala na systémovou změnu, která měla přinést úvodní stanovení budoucích exekučních nákladů jako vyčíslené pohledávky, která pro procesní účely existuje, a proto se také v jejím rozsahu postihuje, vymáhá a na niž se také inkasuje. A následně finální vyčíslení při skončení exekuce, jež by jako doposud shrnovalo všechny náklady a bylo podřízeno námitkovému procesu.

Úvodem tedy exekutor stanoví čistě tabulkově dle tarifu s přihlédnutím ke specifickým okolnostem věci odhad, kolik bude exekuce v případě úspěchu celkem stát. Toto vyčíslení bude rozhodnutím, jež založí právo provést v daném rozsahu postih majetku a právo na průběžné inkaso náhrady výdajů a odměny v alikvotní výši z vymoženého plnění tak, jak dnes zákon předpokládá, a nebudou proti němu přípustné námitky. Na závěr pak předloží finální účet formou PUNE, které lze námitkovat. Pokud náklady nedosáhly původně odhadnuté výše, pak se vymožený přebytek vrátí. Obranou proti nepřiměřenému odhadu budoucích nákladů by byl pouze návrh na zastavení exekuce jako v ostatních případech, kdy je podle účastníka proveden postih majetku v nepřiměřeném rozsahu. Aktuální stav rozhodování o nákladech exekuce, k němuž složitými piruetami a oklikami přes insolvenční agendu dospěla judikatura, je přesně takový, ale opačný. Soudní exekutor dnes na začátku vydává PUNE, aby nějak etabloval svoje náklady v řízení, doufá, že všichni pochopí, že jde o budoucí hotové výdaje a odměnu v případě plného vymožení, pak vymáhá a nesrovnalosti a námitky se pak reparují jen formou Usnesení o zastavení exekuce, kde se o nákladech formalistně a mnohdy zcela zbytečně znovu rozhoduje.

V posledku bych velmi stál o návrat vyjevovací přísahy, tedy „prohlášení o majetku“ jako standardního nástroje exekučního řízení, jež bude

pro dlužníka ukrývajícího příjmy a majetek skutečným strašákem s citelnými důsledky v případě vyhýbání se této povinnosti.

Máte nějaká vlastní řešení k odstranění problémů spojených s celým exekučním světem a jeho vnímáním odbornou a laickou veřejností?

Především vnímám, že řada problémů vnímaných jako „exekuční“ není způsobená exekucemi. Stejně jako komplikace při infarktu vám (většinou) nezpůsobí doktor, ale nezdravý životní styl, přejídání a nedostatek pohybu.

Nejčastěji je tedy zmiňováno, že je exekucí mnoho. Dobrá zpráva je, že toto už několik let není pravda, jenom se to stále tvrdí. Reálně počet exekucí už 9 let stále klesá. Oproti roku 2014 poklesl počet nově zahájených exekucí o 50 %. Nemám pro to po ruce údaje, ale pokud bychom jako relevantní vnímali pouze nové exekuční dlužníky (nová rodná čísla v CEE), tak věřím, že by šlo o pokles ještě daleko prudší.

Naopak pravdou je velký počet exekucí na jednoho dlužníka. Dosud jsem ale nezaznamenal žádnou hlubší analýzu příčin. Obecně se soudí, že jak člověk spadne do exekuce, tak už se to s ním veze a je v tzv. dluhové pasti. Moje praktická zkušenost je však taková, že řada povinných si v dluhových pastech, když už ne přímo lebedí, tak alespoň se dokáží zařídit tak, aby bez problémů fungovali. Pro tento segment dlužníků je naprosto nevýhodné vstupovat do oddlužení a třít několik let bídu, nebo se snažit v rámci Milostivých let doplatit jistinu.

Mnohost exekucí tedy není jen projevem zmaru a rezignace dlužníka na řešení svých ekonomických problémů. Často je také projevem nemohoucnosti exekučního procesu neschopného vystrnadit dlužníka z niky nepostižitelnosti, kde opticky nemajetný, v reálu však ekonomicky zajištěn, v pohodě po léta vegetuje. Zkrátka exekuční právo má mít na jedné straně limity, že „na dlaní chlup nevezmeš“, a proto lidem trvale chudým mají další dluhy vznikat jen velmi omezeně (něco

jako vysvědčení o chudobě), avšak dlužník, který se nehledí svých závazků zbavit ani v insolvenční, ani jinak, by v exekučním řízení měl mít zákonnou ochranu zkrácenou. Nejsem žádný exekuční jestřáb, ale experimenty s Milostivými léty a i dnes se zastavováním exekucí pro dlouhodobou bezvyslednost mi přinesly zkušenost, že první mi na vrata úřadu s žádostí o aplikaci toho či onoho benefitu klepali zejména dlužníci zdánlivě zcela nemajetní, kteří se po léta vyhýbali splnění svých závazků. Nikoliv ti, kteří v potu tváře něco spláceli nebo se snažili vykrytí své závazky srážkami ze mzdy. Je morálním hazardem, pokud odměňujeme ty, kteří se nesnaží, a obecně vnadíme dlužníky, že čím déle vydrží dlužit, tím se jim více odpustí. V tomto směru je morálním hazardem i zastavení bezvysledných exekucí, neboť dlužníkům říkáme: „Nepoř se pět let v insolvenční, vydrž jen o rok déle neuhradit vůbec nic a budeš mít od svých pohledávek pokoj.“

Co mohou sami soudní exekutoři udělat pro kvalitnější legislativu?

Obávám se, že nemnoho. Vůči legislativním návrhům a doporučením ze strany exekutorů jsou legislativci a poslanci apriorně podezřívaví až nepřístupní, a to i když jsou tyto návrhy podporovány či tvořeny v kooperaci s exekučními soudci. Aktuální exekuční legislativa dnes často vzniká mimo rezortní ministerstva, v lepším případě přímo na půdě parlamentu, v tom horším kdesi v šerosvitu aktivistických zájmových skupin a na její kvalitě je to bohužel znát.

Co považujete v novele za nejpřínosnější, popřípadě co má skutečně potenciál napravit dosavadní systémové problémy exekučního práva?

Nesystémovými kroky nelze napravit vady systému a systémové změny novela z. č. 186/2021 Sb. v podstatě neobsahuje. Nejsem si jist, že jde o nápravu, ale potenciál významné redukce počtu exekučních řízení má úprava zastavování bezvysledných exekucí v § 55 odst. 7–13 ex. řádu, tj. po 6 letech při nesložení zálohy a po 12 letech bezvýjimečně. Mám však problém s tím, že v jednom

pytli skončí jak dlužníci dlouhodobě nemajetní, tak i ti, kteří se jen dostatečně dlouhou dobu dokázali exekuci vyhýbat. Podíl „vyhýbačů“ vzrůstá jak vlivem technického pokroku, který v posledních deseti letech široce zpřístupnil a také rozšířil dosavadní možnosti jak majetek i příjmy vyjmout z dosahu exekučních orgánů, tak i kvůli legislativě, která roky nesystematicky více a více omezuje možnosti postihu majetku a příjmů.

Jak se díváte na návrhy většího propojení exekučního a insolvenčního řízení a většího zapojení exekutorů do procesu administrace spotřebitelských oddlužení?

V minimálním pojetí by se mělo připustit, aby exekutor směl být bez dalších procedur zapsán jako insolvenční správce, alespoň pro oblast úpadků řešených oddlužením. Velmi inspirativní se mi jeví i myšlenka překlopení exekuce do oddlužení ať už v rámci insolvenčního řízení s tím, že by kupříkladu exekutor, který vede nejstarší nebo největší exekuci, pokračoval v řízení jako insolvenční správce. Mohlo by to insolvence významně zlevnit jak pro stát, tak pro oddlužované (2 řízení za 1 odměnu), nemluvě o zrychlení procesu, protože takový exekutor-správce by do řízení vstupoval již s podrobnou znalostí úpadce a jeho podmínek. Zároveň by to mohlo významně omezit pokušení k zatajování majetku, příjmů a jiným nepoctivým úmyslům oddlužovaného.

Pokud je očekáván značný nárůst insolvenční agendy v souvislosti s chystanou úpravou tzv. „nulového oddlužení do 3 let pro všechny“, mohli by exekutoři poskytnout rezervoár kvalifikovaných odborníků pro tato řízení a při zavedení pravidla „exekutor nejstarší pohledávky = insolvenční správce v oddlužení“ i úsporu v těchto nových řízeních.

Úprava zastavení bezvýsledných exekucí může během následujících let zasáhnout 40 až 60 % všech aktivních exekučních řízení, to bude znamenat dramatické přeuspořádání poměrů v exekucích i mezi exekutory ve všech směrech, takže volné kapacity tu budou.

Závěrem naše tradiční otázka: Tipnete si, kolik novelizací exekučního řádu nás čeká v následujících čtyřech letech? Bude se některá z nich týkat odstranění či omezení práva věřitele na volbu exekutora?

Zatím je to po 22 letech přes 50 novel, tedy odhadem to zatím vychází na 3 až 4 novely za rok, takže pesimisticky asi tak 15. Mohlo by to být o něco méně. Prorokuji, že nějaká forma místní příslušnosti, zejména nemá-li se rezignovat na vymáhání drobných pohledávek, bude nakonec zavedena. Jako nezbytná cesta ke zlevnění a zefektivnění právě tohoto segmentu vymáhání. Doufám, že stejně jako Američané i zákonodárci si nakonec vždycky zvolí správné řešení. (Poté, co vyzkoušeli všechna špatná.) Nedojde-li k úplné změně koncepce exekučního práva, pak si myslím, že možnost volby exekutora by neměla být vyloučena zcela, protože by to snižovalo význam zásady, že „bdělým náležejí práva“, tedy věřitel, který se stará, nechť má za určitých podmínek možnost ovlivnit výběr exekutora. Podobně jako v insolvenční věci by věřitel nadlimitně vysoké pohledávky nebo pohledávky z preferovaných titulů (náhrady újmy, výživné, nepeněžitě plnění) mohl mít možnost volby. Věřitelé ostatních pohledávek by volbu neměli, případně by za právo volby či výměny exekutora museli „zaplatit“ přímým nesením části nákladů a odměny (předchozího) exekutora. To by vytvořilo určitou rovnováhu mezi trhem a rovnoměrným přidělem. Alegoricky řečeno, kdo chce zahnat hlad, koupí rohlík v nejbližším pekařství, kdo chystá milionovou svatební trachtaci, objedná si bufet s vypečenými housičkami v michelínské restauraci. A kdo trvá na tom, že chce svačit jen a jen (údajně) extra-bio-rohlík z řemeslné pekárny nebo inovativní toastové linky na druhém konci republiky, ten si holt připlatí za dopravu a servis. Ať tak či onak, žádné exekuční pečivo by v budoucnu už nemělo být úplně zdarma. Nebo tu dál budeme mít skříňně plné tvrdých a plesnivých exekučních rohlíků, v lepším případě insolvenční strouhanky, a stát nám bude přispívat na jejich kompostování.

Mgr. Marek Mošna

exekutorský koncipient, Exekutorský úřad soudního exekutora JUDr. Jiřího Janečky, Ph.D., Plzeň-jih

Nezjištěné úmrtí povinného před dražbou nemovitosti

Úvod

Při dražbě nemovitosti povinného musí exekutor mnohdy překonat celou řadu úskalí. Nejznámějšími případy jsou účelové návrhy na zastavení exekuce, účelové podávání insolvenčních návrhů apod. Může však dojít i k dalším nepředvídatelným událostem, které mohou exekutorovi celý proces vydražení nemovitostí značně zkomplikovat. Jednou z nejzásadnějších událostí, která může nastat, je úmrtí povinného těsně před dražbou. Proč je to taková komplikace? Důvodem je skutečnost, že u příslušných informačních systémů veřejné správy existuje prodleva mezi smrtí osoby a jejím zapsáním do systému. A to kolikrát i mnohadenní. A tak se celkem snadno může stát, že exekutor úmrtí povinného nezjistí a nemovitost „v dobré víře“ vydraží. Když se následně o úmrtí povinného dozví, musí vzniklou situaci nějak procesně řešit. Tato stať má být určitým průvodcem, jak lze v takovém případě postupovat.

Úvodem je třeba předeslat známou věc, totiž že s ohledem na přechodná ustanovení tzv. velké novely, tedy novely č. 396/2012 Sb., je třeba rozlišovat mezi tzv. „starými“ dražbami, tj. dražbami prováděnými v rámci exekucí zahájených před 31. 12. 2012, a dražbami „novými“, tj. dražbami prováděnými v rámci exekucí zahájených po 1. 1. 2013.

Vázanost exekutora usnesením o příklepu

Pokud jde o „staré“ a „kamenné“ dražby, v první řadě je třeba si uvědomit, že exekutor je vázán svým usnesením o příklepu. Jedná se o usnesení, kterým je dle § 170 odst. 1 o. s. ř. soud, a tím pádem i soudní exekutor, vázán, jakmile je vyhlásil. I kdyby tedy pozůstalí po zemřelém povinném zavolali ještě v okamžiku, než soudní exekutor stihne dokončit písemné vyhotovení usnesení o příklepu, nebo bezprostředně po odchodu dražitelů z dražební místnosti, a oznámili mu, že je povinný mrtvý, bude exekutor již svým usnesením o příklepu vázán.

Pokud jde o „staré“ elektronické dražby, tam se usnesení o příklepu dle § 336o odst. 2 písm. e) o. s. ř. nevyhlašuje, nýbrž zveřejňuje. Lze mít za to, že se nejedná o zvláštní způsob vyhlášení ani se nejedná o fázi sdělování usnesení, ale pouze o sice povinnou, nicméně z tohoto pohledu irelevantní publikaci. Z již zmíněného ustanovení § 170 odst. 1 o. s. ř. a skutečnosti, že se zde usnesení o příklepu nevyhlašuje, lze tedy dovodit, že je jím soudní exekutor v případě elektronické dražby vázán až doručením, a to alespoň jednomu z adresátů. Vázanost soudu usnesením nastává buď jeho vyhlášením (§ 168 odst. 1), nebo nedošlo-li k vyhlášení, jakmile bylo doručeno některému z jeho adresátů (§ 168 odst. 2), a pokud se neuplatní ani jedna z uvedených variant, pak okamžikem jeho vyhotovení (například zaznamenáním ve spise).¹ To

¹ HRNČIŘÍK, V. § 170 [Vázanost soudu usnesením]. In: SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 1.

okamžik vnitřní vázanosti exekutora usnesením o příklepu sice o nějaký čas odkládá, na druhou stranu vydražiteli či oprávněnému bude zpravidla doručeno poměrně rychle.

Pravda, i v nalézacím řízení je možné za určitých okolností „odklidit“ i meritorní, avšak dosud nepravomocné rozhodnutí. Soudní praxe dovodila, že při ztrátě procesní způsobilosti některého z účastníků řízení a zastavení řízení podle § 107 odst. 5 o. s. ř. lze takové rozhodnutí zrušit.² Zmiňované ustanovení však cílí zejména na případy, kdy je pozůstalostní řízení zastaveno podle § 153 nebo § 154 z. ř. s., což u zůstavitele vlastnického nemovitost nebude typické. Jedná se totiž o „zbytkové“ ustanovení k předchozím odstavcům téhož § 107 o. s. ř., který především upravuje procesní nástupnictví. Teprve v případě, že nebude možné o procesním nástupnictví rozhodnout, protože není nikdo, kdo by vstoupil do práva nebo povinnosti, o něž v řízení jde, použije se toto ustanovení a řízení se zastaví. Tak tomu je právě v případě zastavení řízení o pozůstalosti podle § 153 a 154 z. ř. s. V těchto případech totiž buď žádný majetek není, anebo sice je, ale je bez hodnoty, případně jen nepatrné hodnoty. Proto jej nikdo nedědí, maximálně se vydá tomu, kdo se postaral o pohřeb. Tato osoba ovšem neodpovídá za dluhy zůstavitele. A tak nezbyvá než exekuční řízení zastavit. A jak už bylo uvedeno, stejným usnesením, kterým se řízení zastavuje, se zároveň zruší i příslušné rozhodnutí (v nalézacím řízení meritorní, v našem případě usnesení o příklepu). Je jednoznačné, že tato kompetence jistě náleží soudnímu exekutorovi, který exekuci vede, otázkou však zůstává, zda je k tomu kompetentní i exekuční soud. Stručně řečeno, podle § 55b odst. 1 ex. řádu exekutor při rozhodování činí úkony, které v řízení o výkon rozhodnutí přísluší soudu prvního stupně. A protože § 107 o. s. ř. z tohoto pravidla nestanoví výjimku (ba ani jiné ustanovení), má se věc stejně i v tomto případě.

V podrobnostech lze odkázat na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1914/2016 ze dne 12. 8. 2016. Potud je tedy situace jasná. Totéž usnesení ale říká, že exekuční soud k takovému rozhodnutí naopak kompetentní není, protože na rozdíl od případu zastavení exekuce mu k tomu § 55 ex. řádu a ani žádné jiné ustanovení nedává kompetenci. Je však otázkou, zda tento názor již není překonaný, a to konkrétně usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 255/2019 ze dne 1. 3. 2019, ve kterém se uvádí: „To, zda jsou naplněny podmínky pro vedení řízení (a je nerozhodné, zda nalézacího nebo vykonávacího), ovšem soud (exekutor) zkoumá z moci úřední (§ 103, § 254 odst. 1 o. s. ř., § 52 odst. 1 ex. řádu), nikoliv až k případnému návrhu účastníka na zastavení řízení. V exekučním terénu to znamená, že ještě předtím, než se soud bude zabývat návrhem účastníka na zastavení exekuce, je povinen posoudit, zda a do jaké míry jsou splněny předpoklady pro zastavení exekučního řízení, v jehož rámci exekuce probíhá či probíhala.“ Mám však za to, že druhé ze zmiňovaných usnesení míří na poněkud jiné situace a že tudíž obě uvedená usnesení vedle sebe obostojí. Alespoň takový je pohled můj a také přinejmenším některých soudů. A samozřejmě, jak už bylo řečeno, použití těchto ustanovení nebude u povinného vlastnického nemovitost zrovna typické.

Navíc je třeba říci, že usnesení o příklepu má zcela zvláštní povahu spočívající v tom, že ani k odvolání osob k jeho podání oprávněných jej odvolací soud nemůže zrušit, nýbrž pouze změnit tak, že se příklep neuděluje. Na jeho zrušení zákon pamatuje pouze v jednom jediném případě, a sice při nedoplnění nejvyššího podání vydražitелеm. Usnesení o příklepu se uplynutím dodatečné lhůty zrušuje ze zákona (dle § 336m odst. 2 o. s. ř. – pozn. MM). Soud v tomto případě nevydává žádné usnesení o tom, že usnesení o příklepu, které soud vydal na závěr předchozí dražby, pozbývá právních

² V podrobnostech viz například PŘIDAL, O. § 107 [Procesní nástupnictví, dojde-li ke ztrátě způsobilosti být účastníkem řízení po zahájení řízení]. In: SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 537, marg. č. 23.; DRÁPAL, L. § 107 [Procesní nástupnictví při ztrátě způsobilosti být účastníkem řízení]. In: DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 721; DOLEŽAL In: JIRSA, J. aj. *Občanský soudní řád*. 2. část: Soudcovský komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-1-10]. ASPI_ID KO99_p2b1963CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X, k § 107 odst. 5.

účinků, a přikročí k nařízení dalšího dražebního jednání. Po marném uplynutí dodatečné lhůty nemůže vydražitel zákonný důsledek – zrušení příklepu – žádným způsobem zvrátit.³ Tady bude ale obtíž, že vydražitel nejvyšší podání zpravidla doplatí, a navíc mu běží lhůta k doplacení zpravidla od právní moci usnesení o příklepu. Ta ale nemůže zatím nastat. Do prodlení se tak vydražitel těžko dostane.

I přes výše uvedené se domnívám, že je třeba dovodit možnost zrušit usnesení o příklepu obdobně jako v již uvedeném případě § 107 odst. 5 o. s. ř. ještě v případě pravomocného nařízení likvidace pozůstalosti, byť se v komentáři k ustanovení § 198 odst. 1 věty druhé z. ř. s. nic takového nedočteme a půjde o interpretaci s výraznou teleologickou stopou – totiž *analogii iuris*. Je to podobná situace jako o pár odstavců výše. Tak jako ve výše zmíněném případě úmrtí povinného, aniž by zanechal procesního nástupce, a z toho rezultujícího zastavení řízení podle § 107 odst. 5 o. s. ř., je i zde výsledkem zastavení, tentokrát exekuce – a to přímo ze zákona, ke dni právní moci usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti. Už bylo uvedeno, že ve výše zmíněném případě soudní praxe dovodila možnost zrušit i meritorní rozhodnutí v nalézacím řízení, tím spíše pak usnesení o příklepu. Myslím, že není žádný důvod, proč by nebylo možné něco podobného dovodit i v tomto případě. Je třeba vycházet z toho, že likvidace pozůstalosti se svou povahou blíží insolvenčnímu řízení a že jinak by nepravomocné usnesení o příklepu zůstalo „viset ve vzduchoprázdnu“, přičemž z něj ale plynou práva vydražiteli. Technicky to přitom lze provést tak, že exekutor vydá usnesení, kterým oznámí zastavení exekuce a zároveň v něm rozhodne o zrušení usnesení o příklepu.

V ostatních případech mám za to, že soudní exekutor nemá k dispozici žádný způsob, kterým by mohl již vyhlášené usnesení o příklepu „sprovodit ze světa“. Touto situací se tedy budeme zabývat dále.

Pokud jde o „nové“ dražby, je situace na první pohled o trochu složitější. Komplikuje ji totiž § 337h odst. 3 o. s. ř., podle kterého po vydání usnesení o příklepu nebo usnesením o předražku nelze zastavit výkon rozhodnutí, přičemž účastníci rozvrhu však mohou pro důvody uvedené v § 268 popřít pohledávku oprávněného nebo dalšího oprávněného. Při rozhodování podle § 107 odst. 5 o. s. ř. to je ale problémem pouze na první pohled. Podle § 107 odst. 5 o. s. ř. totiž zastavujeme nikoli *exekuci* (výkon rozhodnutí), nýbrž *exekuční řízení*. Pokud zde není osoba, na kterou vymáhané právo přešlo, je třeba před pověřením exekutora zastavit exekuční řízení podle § 107 odst. 5 věty první o. s. ř.⁴ Navíc tento poměrně přímočarý gramatický výklad podporuje i skutečnost, že chybějící účastník je v tomto případě neodstranitelný nedostatek podmínky řízení, jakož i skutečnost, že usnesení o příklepu tím pádem už nikdy nenabyde právní moci. Jedinou možností by bylo podání návrhu na dodatečné projednání dědictví (tato možnost připadá samozřejmě v úvahu i u starých dražeb). Závěry ohledně situace nastalé při zastavení řízení o pozůstalosti podle § 153 či 154 z. ř. s. při „staré“ dražbě tak platí i pro dražbu „novou“.

Složitější je věc v případě nařízení likvidace pozůstalosti. Tam už si s gramatickým výkladem nevystačíme. Jak podle § 337h odst. 3 věty první o. s. ř., *tak podle § 198 odst. 1 věty druhé z. ř. s.* totiž jde o zastavení *exekuce*. Vlastně vím pouze o jediném případě, kdy se takto exekuce střetla s likvidací pozůstalosti, ale výsledek byl takový, že exekuce byla zastavena. Myslím, že šlo o řešení správné. Lze opět zopakovat, že absence povinného je neodstranitelný nedostatek podmínky řízení a že usnesení o příklepu ani o předražku by již nikdy nenabylo právní moci. To lze navíc podpořit i skutečností, že, jak vyplývá z § 337h odst. 3 věty druhé o. s. ř., § 337h odst. 3 věty první o. s. ř. cílí především na zastavení exekuce podle § 268 o. s. ř. Lze mít za to, že § 198 odst. 1 z. ř. s. je ustanovením, které jednak nabylo účinnosti později, ale zejména ustanovením vůči § 337h odst. 3 o. s. ř. zvlášt-

³ TRIPES, A. 4. [Opětovná dražba]. In: TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 519.

⁴ KASÍKOVÁ, M. § 36 [Účastníci řízení]. In: KASÍKOVÁ, M., JIRMANOVÁ, M., HUBÁČEK, J., PLÁŠIL, V., ŠIMKA, K., KUČERA, Z., NEKOLA, V. *Exekuční řád*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 236–237, marg. č. 107.

ním. Opět tak mohu i u „nových“ dražeb odkázat na to, co bylo uvedeno o „starých“ dražbách.

Přibrání osob spravujících pozůstalost do řízení

Nyní se budeme věnovat situaci, kdy je v pozůstalosti majetek větší než jen nepatrné hodnoty a zároveň nebyla nařízena likvidace pozůstalosti. A to nejprve u „starých“ dražeb. Vzhledem k tomu, že soudní exekutor nemá za tohoto stavu věci způsob, jak již vyhlášené či doručené usnesení o příklepu zrušit, musí se vydat jinou cestou, a to cestou přibrání osob spravujících pozůstalost do řízení. Zůstavitel-povinný je již mrtev, a tak nezbývá jiná cesta k dosažení právní moci již vyhlášeného nebo doručeného usnesení než právě tato.

Na tomto místě se neobejdeme bez malého exkurzu do oblasti dědického práva. Osobou spravující pozůstalost může být v první řadě správce pozůstalosti, ať už povoláný zůstavitelem (§ 1677 odst. 1 věta první obč. zák.), nebo jmenovaný soudem (§ 157 z. ř. s.). Zůstavitel může povolat správce pozůstalosti nebo některé její části (dále jen „správce pozůstalosti“) a případně určit, jaké má povinnosti a zda i jak bude odměňován. Povolání správce pozůstalosti vyžaduje formu veřejné listiny (§ 1556 odst. 1 obč. zák.) Nepovolal-li zůstavitel správce pozůstalosti, soud může i bez návrhu usnesením jmenovat správce pozůstalosti, jestliže

- a)** vykonavatel závěti nebyl jmenován nebo odmítl spravovat pozůstalost nebo je zřejmě nezpůsobilý spravovat pozůstalost, a jestliže dědici nejsou schopni řádně spravovat pozůstalost,
- b)** je třeba vyhotovit seznam majetku patřícího do pozůstalosti, nebo
- c)** je k tomu jiný vážný důvod.

V případě, že zůstavitel povolal správce jen části pozůstalosti, postupuje se podle odstavce 1, stanoví-li zákon nebo je-li jinak třeba, aby správce pozůstalosti spravoval některý další nebo všechny ostatní zůstavitelův majetek. Soud jmenuje i bez návrhu usnesením správce pozůstalosti též tehdy, jestliže zůstavitelem povoláný nebo soudem jmenovaný správce pozůstalosti zemřel, byl prohlášen za mrtvého nebo nezvěstného, byl omezen ve svéprávnosti, odstoupil ze své funkce nebo byl pravomocným usnesením soudu odvolán, a ukazuje-li se potřebné, aby pozůstalost nebo její část spravoval nový správce. Na návrh dědice jmenuje soud správce pozůstalosti ke splnění poslední vůle zůstavitele, stanoví-li to občanský zákoník. Toto ustanovení míří na situaci, kdy není určen vykonavatel závěti a povinnost splnit poslední vůli tak stíhá dědice. Ten ji může splnit buď sám, anebo může žádat soudního komisaře, aby za tím účelem ustavil správce pozůstalosti – daná procesní úprava je realizací znění § 1632 obč. zák., podle něhož nebyl-li určen vykonavatel závěti a nechce-li dědic věnovat splnění poslední vůle svůj čas a námahu, soud na jeho návrh za tím účelem jmenuje správce pozůstalosti.⁵ Konečně, nestanoví-li zákon jinak, má soudem jmenovaný správce pozůstalosti stejné právní postavení jako správce pozůstalosti povoláný zůstavitelem. Soudem jmenovaný správce pozůstalosti podle odstavce 4, jakož i správce pozůstalosti povoláný zůstavitelem, jemuž bylo uloženo soudem splnění poslední vůle zůstavitele, má stejné právní postavení jako vykonavatel závěti (§ 157 z. ř. s.). Nesnese-li realizační postup v exekuci odkladu, požádá soudní exekutor soudního komisaře o jmenování správce pozůstalosti podle § 157 odst. 1 písm. c) z. ř. s.⁶ Potíž je, že soudní komisař pravděpodobně na základě takové žádosti správce pozůstalosti neustanoví.

V komentářích k § 157 z. ř. s. se totiž o této situaci jako o důvodu ustanovení správce pozůsta-

⁵ VLÁČIL, D. § 157 [Jmenování správce]. In: SVOBODA, K., TLÁŠKOVÁ, Š., VLÁČIL, D., LEVÝ, J., HROMADA, M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 335, marg. č. 10.

⁶ KASÍKOVÁ, M. § 36 [Účastníci řízení]. In: KASÍKOVÁ, M., JIRMANOVÁ, M., HUBÁČEK, J., PLÁŠIL, V., ŠIMKA, K., KUČERA, Z., NEKOLA, V. *Exekuční řád*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 239, marg. č. 120.

losti vůbec nedočteme. Obrat „jiný vážný důvod“ tyto komentáře buď vůbec nevysvětlují⁷, nebo je vysvětlují velmi kuse,⁸ anebo uvádějí jako příklad situace vhodné k takovému postupu zajištění bezpečnosti státu.⁹ Správce pozůstalosti tak budeme mít k dispozici asi málokdy.¹⁰ Za určitých okolností může úkoly, které by jinak vykonával správce pozůstalosti, provádět vykonavatel závěti. Dle § 1677 odst. 1 věty první obč. zák., povolal-li zůstavitel správce pozůstalosti nebo vykonavatele závěti, spravuje pozůstalost až do potvrzení nabytí dědictví správce pozůstalosti, jinak vykonavatel závěti. V případě, že zůstavitel nepovolal správce pozůstalosti (popřípadě odmítl-li povolaný správce pozůstalost spravovat nebo není-li zřejmě způsobilý spravovat pozůstalost) nebo že zůstavitel povolal správce pozůstalosti jen k části pozůstalosti, přísluší správa pozůstalosti (celé nebo zbývající části) vykonavatelovi závěti. Činnost vykonavatele závěti při projednání pozůstalosti záleží především v péči o řádné splnění poslední vůle zůstavitele; pozůstalost spravuje „jakoby navíc“ tehdy, jestliže mu to zůstavitel (v souvislosti s jeho povoláním do funkce) uložil, popřípadě je-li ochoten a schopen tuto činnost vykonávat.¹¹ Zůstavitel může vykonavatele závěti povolat jen závětí, tedy výlučně listinou, v níž „pro případ své smrti osobně zůstavuje jedné či více osobám alespoň podíl na pozůstalosti“; ... Povolání vykonavatele závěti tak představuje vedlejší náležitost (vedlejší doložku) závěti (obdobně jako například zřízení odkazu), kterou závěť může, ale nemusí obsahovat.¹²

Byl-li povolán vykonavatel závěti, řídí se správce pozůstalosti jeho pokyny; jejich vzájemná práva a povinnosti se posoudí podle ustanovení o příkazu (§ 1558 obč. zák.). Ani to však u povinných asi nebude příliš časté.

V ostatních případech spravuje pozůstalost dle § 1677 odst. 1 obč. zák. *in fine* dědic, případně dědicové. Tím se rozumí v případě jediného dědice tento jediný dědic. V případě, že je dědiců více, může správu vykonávat některý z nich, někteří z nich, případně všichni dědicové společně. Ať již ale spravuje pozůstalost správce pozůstalosti či vykonavatel závěti, případně dědic či dědicové, jsou podle § 1678 odst. 1 obč. zák. oprávněni ke správě prosté. Správce dědictví nebo vykonavatel závěti může učinit úkon přesahující rozsah prosté správy, souhlasí-li s tím dědici. Nedohodnou-li se dědici nebo je-li dědicem osoba pod zvláštní ochranou, vyžaduje se souhlas soudu (§ 1679 odst. 2 obč. zák.). V textu § 1679 odst. 2 se hovoří pouze o „správci dědictví“ (správně pozůstalosti) a o „vykonavatelovi závěti“, není však žádný důvod k tomu, aby v něm uvedená právní jednání nemohly činit další osoby, které spravují pozůstalost.

Kdyby se dědici na udělení souhlasu neshodli nebo kdyby alespoň jeden z dědiců byl „osobou pod zvláštní ochranou“ [tj. osobou, která není plně svéprávná nebo která je „neznámá či nepřítomná“, nebo právnickou osobou „veřejně prospěšnou či zřízenou ve veřejném zájmu“ – srov.

⁷ Například HAMULÁKOVÁ, K., PETROV KŘIVÁČKOVÁ, J. In: LAVICKÝ, P. aj. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Praktický komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-1-10]. ASPI_ID KO292_2013CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X, k § 157, I., 4.; KOVÁŘOVÁ, SEDLÁK In: JIRSA, J. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-1-10]. ASPI_ID KO292_p12013CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X, k § 157 odst. 1.

⁸ Například MACKOVÁ, A., MUZIKÁŘ, L. aj. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Komentář* [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2023-1-10]. ASPI_ID KO292l2013CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

⁹ Například VLÁČIL, D. § 157 [Jmenování správce]. In: SVOBODA, K., TLÁŠKOVÁ, Š., VLÁČIL, D., LEVÝ, J., HRMADA, M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 334, marg. č. 6.

¹⁰ Je pravdou, že jsem se s jedním takovým případem, kdy notář ustanovil správce pozůstalosti podle § 157 odst. 1 písm. c), již setkal. Na druhou stranu, bylo to v situaci, kdy povinný umřel až po dražbě, avšak před doručením usnesení o příklepu. Je logické, že za takových okolností jsou notáři vstřícnější.

¹¹ DRÁPAL, L. § 1679 [Nakládání s pozůstalostí při správě]. In: FIALA, R., DRÁPAL, L. a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475–1720)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 474, marg. č. 6.

¹² DRÁPAL, L. § 1555 [Námítka neplatnosti povolání vykonavatele]. In: FIALA, R., DRÁPAL, L. a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475–1720)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 180, marg. č. 3.

§ 1685 odst. 2 písm. a) a komentář k § 1685], je třeba k právnímu jednání osoby spravující pozůstalost souhlas soudu; soud uděluje souhlas v řízení o pozůstalosti usnesením (§ 161 z. ř. s.).¹³

Uvedeným osobám, které spravují pozůstalost, je tedy třeba doručit usnesení o příklepu a zároveň je nějak „dostat do řízení“. Technicky se to provede podle § 107 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 1703 obč. zák. Zjistí-li soudní exekutor, že povinný zemřel, vyžádá od soudního komisaře sdělení o tom, kdo spravuje pozůstalost. Obdrží-li rozhodnutí (případně sdělení nebo zprávu – pozn. MM) soudního komisaře, pak soudní exekutor vydá „první“ rozhodnutí o nástupnictví a rozhodne podle § 1703 obč. zák., že „V řízení na straně povinného bude pokračováno s O. S. jako osobou spravující pozůstalost po zemřelém zůstaviteli X. Y. vedením exekuce k uspokojení pohledávky oprávněného z majetku náležejícího do pozůstalosti po zůstaviteli“.¹⁴ Pokud nebude exekuce vedená proti osobě spravující pozůstalost z majetku náležejícího do pozůstalosti zcela provedena a mezitím bude řízení o pozůstalosti pravomocně ukončeno vydáním usnesení o dědictví (§ 180 a 185 z. ř. s.), musí soudní exekutor vydat „druhé“ usnesení o nástupnictví podle § 107 o. s. ř. a § 36 odst. 5, ve kterém rozhodne, že v řízení na straně povinného bude namísto osoby spravující pozůstalost pokračováno s dědicem (dědici), a musí i určit, v jakém rozsahu bude exekuce vůči nástupcům vedena.¹⁵

Nyní je ovšem třeba zodpovědět zásadní otázku, totiž zda stačí k převzetí usnesení o příklepu a usne-

sení o procesním nástupnictví, případně podání odvolání, správa prostá, nebo je nutné, aby osoba vykonávající správu pozůstalosti byla oprávněna ke správě plné. Nebo, přesněji řečeno, zda je třeba k úkonům osoby spravující pozůstalost souhlas všech dědiců, případně soudu. Pokud by situace byla obrácená, tj. bylo by rozhodnuto o procesním nástupnictví osob(y) spravující pozůstalost na straně oprávněné, jednalo by se jednoznačně o správu prostou. Správce dědictví (§ 175e o. s. ř.) je osobou oprávněnou k podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) pro pohledávku přisouzenou zůstaviteli.¹⁶ Stejně tak může být v soudním řízení žalobcem. Správce pozůstalosti jest oprávněn podati žalobu na vyklizení nemovitosti, náležející (částečně) do pozůstalosti, aniž by k tomu potřeboval svolení pozůstalostního soudu.¹⁷ Zabývejme se nyní otázkou, zda by mohl být i žalovaným. Například pokud by neplatil vodné a stočné, dejme tomu z důvodu druhotné platební neschopnosti (než vysoudí nájemné).

Domnívám se, že za takové situace by jej bylo možné žalovat hned a nečekat až na konec dědického řízení, až budou známi dědicové. Stejně tak mám za to, že by nebylo nutné, aby měl žalobce souhlas všech dědiců či soudu s tím, aby jej mohl žalovat, respektive že by nemusel žalovat všechny dědice. A podobná je situace i s exekucí, ve které by osoba/y spravující pozůstalost vystupovala/y na straně povinné. A kromě toho, je třeba si uvědomit, že jde právě o již uvedené úkony, tj. převzetí zásluky a případně podání odvolání. Ač jsou mi známy spory o to, zda je správa prostá jaksi „zbytková“

¹³ DRÁPAL, L. § 1679 [Nakládání s pozůstalostí při správě]. In: FIALA, R., DRÁPAL, L. a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475–1720)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 478–479, marg. č. 30.

¹⁴ KASÍKOVÁ, M. § 36 [Účastníci řízení]. In: KASÍKOVÁ, M., JIRMANOVÁ, M., HUBÁČEK, J., PLÁŠIL, V., ŠIMKA, K., KUČERA, Z., NEKOLA, V. *Exekuční řád*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 239, marg. č. 122.

¹⁵ KASÍKOVÁ, M. § 36 [Účastníci řízení]. In: KASÍKOVÁ, M., JIRMANOVÁ, M., HUBÁČEK, J., PLÁŠIL, V., ŠIMKA, K., KUČERA, Z., NEKOLA, V. *Exekuční řád*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 239, marg. č. 123.

¹⁶ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 19. 12. 2003, sp. zn. 9 Co 696/2003.

¹⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 12. 5. 1925, sp. zn. Rv I 634/25 (Vážný 5031).

vůči správě plné a zda se tudíž má mít v pochybnostech za to, že jde o správu prostou,¹⁸ myslím, že právě v případě těchto úkonů lze uzavřít, že jde o správu prostou. Nejedná se totiž o zatížení (použití jakožto jistoty) ani zcizení nemovitosti.

U zatížení je to, myslím, zřejmé. **Zcizení**, přenechání vlastnického práva nabyvateli na základě projevu vůle dosavadního vlastníka (na rozdíl od odcizení)¹⁹ (zvýrazněno autorem). Projevu vůle dosavadního vlastníka však v případě exekuce není zapotřebí. Souhlasu všech dědiců (nevykonávají-li správu společně), ba ani soudu, tak myslím není zapotřebí. Ostatně, i dle § 1703 obč. zák., dokud soud nepotvrdí dědici nabytí dědictví, mohou věřitelé vymáhat plnění jen vůči tomu, kdo spravuje pozůstalost, a domáhat se uspokojení jen z majetku náležejícího do pozůstalosti. Konečně, tento výklad podporuje i starší judikatura. Až do odevzdání pozůstalosti může být zůstavitelův dluh vymáhán na dědici, i když přihlásil se k dědictví bezvýjimečně, jen ze jmění pozůstalostního, a nikoliv též z jeho vlastního jmění.²⁰

Pokud jde o dražby „nové“, platí v zásadě všechno, co bylo řečeno o dražbách „starých“. Rozdíl je snad pouze v tom, že se usnesení o příklepu vyvěšuje na úřední desce. A samozřejmě v možnosti učinit předražek. K tomu je třeba říci, že lhůta pro učinění návrhu na předražek činí 15 dní. To je poměrně dlouhá doba, za kterou se exekutor může klidně dozvědět o úmrtí povinného. Stane-li se tak, neměl by již vydat usnesení o předražku. Nebo alespoň ne na zemřelého povinného. Zároveň ale usnesení o příklepu nemůže již jen tak zrušit. Není totiž podle jakého ustanovení. Naopak § 337h odst. 3 o. s. ř. mu zapovídá zastavit exekuci.

Bude tedy zřejmě zapotřebí postupovat obdobně, jako kdyby se soudní exekutor o úmrtí povinného dozvěděl ještě před doručením usnesení o příklepu všem účastníkům, tzn. buď podle § 107 odst. 5 o. s. ř., nebo podle § 198 odst. 1 z. ř. s. anebo opět rozhodnout o procesním nástupnictví osob spravujících pozůstalost, případně až dědiců. Všechny varianty již byly popsány výše.

Přezkum usnesení o příklepu (předražku) soudem

Pokud některá z osob spravujících pozůstalost nebo jiná k tomu oprávněná osoba podá odvolání proti usnesení o příklepu, bude o něm rozhodovat odvolací soud. Osobami oprávněnými podat odvolání proti usnesení o příklepu budou u „starých“ dražeb oprávněný, povinný (v našem případě osoba/y spravující pozůstalost), vydražitel a dražitelé, kteří proti udělení příklepu vznesli námítky. Kromě toho do 15 dnů od udělení příklepu mohou podat odvolání ještě manžel povinného, osoby, o nichž je exekutorovi známo, že mají k nemovitosti předkupní právo, věcné právo nebo nájemní právo, a osoby, které již přihlásily své vymahatelné pohledávky nebo pohledávky zajištěné zástavním právem za povinným a příslušnými listinami je prokázaly, pakliže jim nebyla doručena dražební vyhláška, jestliže se z tohoto důvodu nezúčastnily dražebního jednání. U „nových“ dražeb to potom bude oprávněný, povinný (v našem případě osoba/y spravující pozůstalost) a vydražitel.

Kromě toho, do 15 dnů ode dne dražebního jednání mohou podat odvolání též manžel povinného, osoby, o nichž je exekutorovi známo, že mají k nemovité věci předkupní nebo zástavní právo nebo

¹⁸ Srov. „Z povahy obecných pravidel správy cizího majetku nelze dovodit ‚spádový typ správ‘, tj. nelze přijmout závěr, podle kterého se v případě pochybností má jednat o prostou správu (opačně srov. Lokajíček In: Beck, 2019, s. 1480).“ (PIHERA, V. § 1405 [Účel prosté správy]. In: SPÁČIL, J., KRÁLÍK, M. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1515), či naopak: „Zákon neřeší, o jaký typ správy se jedná, v případě, že by to nevyplývalo z jednání zakládajícího správu. Nepůjde-li to zjistit standardními výkladovými pravidly či případně nevyplyne-li to z povahy správy, respektive jejího účelu (shodně JOSKOVÁ 2015, s. 22; či SPÁČIL a kol., 2018, s. 272), domníváme se, že se bude jednat o správu prostou (shodně SVEJKOVSKÝ, MAREK a kol. 2015, § 1405, s. 98; JOSKOVÁ, PĚSNA, 2016, s. 10 a 80–81; či KITTEL, 2018, s. 14).“ (LOKAJÍČEK, Jan. § 1405 [Prostá správa]. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 2.)

¹⁹ FIALA, J. Zcizení. In: HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

²⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 14. 2. 1922, sp. zn. R I 179/22 (Vážný 1487).

výhradu zpětné koupě, osoby, kterým se doručuje usnesení o ceně (kromě již zmíněných to jsou osoby, o jejichž právech a povinnostech bylo rozhodnuto, že zanikají – konkrétně se jedná o nájemní či pachtovní práva, výměnky nebo práva odpovídající věcným břemenům, a to v případě tzv. excesivních závad) a osoby, které již přihlásily své vymahatelné pohledávky nebo pohledávky zajištěné zástavním právem za povinným a příslušnými listinami je prokázaly, a dále dražitelé, kteří se zúčastnili dražebního jednání, jestliže mají za to, že průběhem dražby byli zkráceni na svých právech.

Na tomto místě je třeba poznamenat, že tato stať má být spíše stručným návodem pro exekutory než vyčerpávajícím traktátem na téma důvodů pro změnu usnesení o příklepu tak, že se příklep neuděluje. Přesto je, myslím, vhodné, abych uvedl své přesvědčení, že jen z toho důvodu, že povinný zemřel, aniž by to však exekutor měl možnost zjistit, by usnesení o příklepu nemělo být změněno tak, že se příklep neuděluje. Striktně vzato se samozřejmě jedná o porušení zákona při provedení dražby. Domnívám se však, že ne každé porušení zákona při provedení dražby by mělo být dostatečným důvodem pro změnu usnesení o příklepu. Nemůže jít o jakékoliv porušení zákona, ale pouze o takové exekutorovo nedopatření, které může mít vliv na věcnou správnost usnesení o příklepu, a to v neprospěch odvolatele (srov. § 212a odst. 5 o. s. ř.).²¹ To, že v příslušném informačním systému veřejné správy k okamžiku zahájení dražby ještě nebylo zaneseno úmrtí povinného, samozřejmě není exekutorovým nedopatřením. Těžko tak lze slovy judikatury uzavřít, že o tom soudní exekutor v době konání dražby věděl či alespoň vědět měl.²² Totéž lze samozřejmě říci i o předdražku.

Vztah usnesení o příklepu a dědického usnesení a zápis do katastru nemovitostí

Začněme odzadu: pokud jde o zápis do katastru nemovitostí, je situace až překvapivě jednoduchá. Katastrální úřad totiž v případě rozhodnutí soudu zkoumá pouze, zda vkladová listina splňuje náležitosti listiny pro zápis do katastru, a dále, zda je toto rozhodnutí závazné i pro osoby, v jejichž prospěch je právo v katastru dosud zapsáno. Toto ustanovení se vztahuje nejen na přezkum rozhodnutí soudu, ale i na přezkum rozhodnutí přičitatelných soudu. Jde o rozhodnutí notáře jako soudního komisaře v řízení o pozůstalosti podle § 98 a násl. z. ř. s. a rozhodnutí soudního exekutora vydaná podle zákona o soudních exekutorech.²³ Jestliže tedy soudní exekutor zašle příslušnému katastrálnímu úřadu návrh na změnu vlastníka podložený pravomocným usnesením o příklepu a pravomocným usnesením o procesním nástupnictví osoby spravující pozůstalost či dědiců, katastrální úřad vklad provede.

Kdyby náhodou vzápětí přišlo katastrálnímu úřadu dědické usnesení, mohl by vyvstat problém. Jde o závaznost rozhodnutí, která u usnesení vydaných v dědickém řízení nastává zvláštním způsobem. Výroky usnesení, které se týkají dědického práva (které tedy určují, kdo je zůstavitelovým dědicem), jsou závazné pro každého. Ostatní výroky usnesení soudu vydaného v dědickém řízení jsou závazné jen pro účastníky dědického řízení (jejich právní nástupce) a v tomto rozsahu také (§ 159a odst. 4) pro všechny soudy, správní úřady a jiné orgány veřejné správy.²⁴ Výroky týkající se rozsahu děděného majetku tedy soudy v dalších řízeních v naznačeném směru nezavazují a není zde překážky, aby se dovolatelka domá-

²¹ SVOBODA, K. (4) Důvody pro podání odvolání do usnesení o příklepu. In: SVOBODA, K. *Exekuční řízení. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 361, marg. č. 134.

²² Například usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 477/2019 ze dne 23. 7. 2019.

²³ BAUDYŠ, P. § 17 [Přezkoumání vkladové listiny]. In: BAUDYŠ, P. *Katastrální zákon*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 80.

²⁴ DRÁPAL, L. § 159a [Závaznost rozsudku]. In: DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1096–1097; shodně TLÁŠKOVÁ, Š. § 185 [Rozhodnutí o dědictví]. In: SVOBODA, K., TLÁŠKOVÁ, Š., VLÁČIL, D., LEVÝ, J., HROMADA, M. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 427, marg. č. 3.

hala ochrany svých práv dědičky po zůstaviteli (k tomu srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 3. 2004, sp. zn. 22 Cdo 739/2003).²⁵ Domnívám se, že by tak měl být závazný pro každého pouze výrok o tom, kdo je dědicem. A nikoliv už výrok, který určuje, jaký majetek mu připadá. Podle již zmiňovaného ustanovení § 17 odst. 4 katastrálního zákona by tedy katastrální úřad v takovém případě **neměl** zapsat jako vlastníka namísto vydražitele (zpět) dědice. Navíc by tou dobou už na příslušném listu vlastnictví nebyly ani zapsány žádné exekuční příkazy. To by byl poměrně absurdní závěr.

Pokud je mi známo, notáři zpravidla před zasláním dědického usnesení katastrálnímu úřadu kontrolují příslušný list vlastnictví. Je ale otázkou, jak na tyto případné změny ve složení majetku zareagují. Podle § 171 z. ř. s. totiž aktiva pozůstalosti tvoří majetek zůstavitele, který vlastnil v den své smrti, jakož i pohledávky a majetková práva, která sice vznikla teprve po jeho smrti, avšak mají původ v právních skutečnostech, jež nastaly za jeho života, a která by mu bez dalšího patřila, kdyby nezemřel, a právo na vypořádání společného jmění, které bylo zrušeno, zaniklo nebo bylo zúženo ještě za života zůstavitele a dosud nebylo vypořádáno. Pasiva pozůstalosti potom tvoří dluhy zůstavitele, které měl v době smrti, jakož i dluhy, které mají původ v právních skutečnostech, z nichž by měl plnit zůstavitel, kdyby mu v tom nezabránila jeho smrt, dále náklady pohřbu, náklady některých osob na zaopatření a další dluhy, které vznikly po smrti zůstavitele, o nichž zákon stanoví, že je hradí dědici zůstavitele nebo že se hradí z pozůstalosti, popřípadě že jsou pasivem pozůstalosti. Dle § 172 z. ř. s. potom aktiva pozůstalosti soud zjistí především ze soupisu pozůstalosti nebo ze seznamu pozůstalostního majetku anebo ze společného prohlášení dědiců o pozůstalostním majetku. Nebyla-li zjištěna podle odstavce 1, soud aktiva pozůstalosti objasní z údajů dědiců a uvede je v seznamu aktiv. Neshodnou-li se dědici na roz-

hodných skutečnostech o tom, co vše patří do aktiv pozůstalosti, ke spornému majetku se v řízení a při projednání pozůstalosti nepřihlíží. Obdobně, dle § 173 z. ř. s., pasiva pozůstalosti soud objasní z údajů dědiců a uvede je v seznamu pasiv. Neshodnou-li se dědici na rozhodných skutečnostech o tom, co vše patří do pasiv pozůstalosti, ke sporným dluhům se v řízení a při projednání pozůstalosti nepřihlíží. Konečně, podle § 189 odst. 1 z. ř. s., nepřihlíží-li se v řízení a při rozhodování o pozůstalosti k majetku nebo dluhům zůstavitele v důsledku postupu podle § 162 odst. 2 věty druhé, § 172 odst. 2 věty druhé nebo § 173 věty druhé, mohou se účastníci domáhat svých práv žalobou.

Je tedy jasné, jak postupovat, pokud jsou aktiva či pasiva sporná **mezi dědici**. Stejně tak je jasné, že se **účastník** může domáhat zařazení věci mezi aktiva či pasiva pozůstalosti žalobou. Jak tomu je ale v případě sporu mezi dědici a třetími osobami? To už ze zákona nevyčteme. V odborné literatuře se lze dočíst, že případný spor mezi dědici, respektive mezi dědici a třetími osobami, musí být vyřešen soudem (který má, na rozdíl od soudního komisaře, pravomoc autoritativně posoudit sporné skutkové otázky) v nalézacím sporném řízení, na základě dokazování, a autoritativně rozhodnut.²⁶ Řízení o pozůstalosti není právní prostředek pro řešení sporných skutkových otázek, protože se řídí zcela odlišnými pravidly a zásadami než nalézací řízení sporné.²⁷ Stejně tak v judikatuře lze nalézt rozhodnutí svědčící závěru, že stejně by se mělo postupovat i ve sporech mezi dědici a třetími osobami. Spor o tom, zda součástí dědictví po zůstaviteli je určitá věc (lhostejno, zda movitá či nemovitá), se v občanském soudním řízení typově řeší právě žalobou dědiců na určení, že zůstavitel byl v den svého úmrtí vlastníkem věci (srov. opět *mutatis mutandis* cit. rozsudek); je tomu tak právě proto, že je-li zde více dědiců a dědictví ohledně sporné věci nebylo vypořádáno, nemohou se dědicové bez dalšího domáhat určení, že jsou (spolu)vlastníky věci.²⁸ Stej-

²⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1901/2020 ze dne 30. 6. 2021.

²⁶ MACKOVÁ, A. 8. Spory o dědické právo nebo o aktiva a pasiva. In: WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, s. 412.

²⁷ MACKOVÁ, A. 8. Spory o dědické právo nebo o aktiva a pasiva. In: WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, s. 411.

²⁸ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1685/2004 ze dne 15. 12. 2005 či rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1897/98 ze dne 14. 12. 2000, kde šlo o spor ohledně restitučních nároků.

ně tak je ale možný postup opačný, totiž aby třetí osoba žalovala dědice. Případné zařazení majetku, který zůstaviteli, ke dni jeho smrti nepatřil, do soupisu aktiv dědictví a rozhodnutí soudu o tom, kdo majetek nabývá, nemá vliv na skutečné vlastnictví k němu; nanejvýš může založit oprávněnou držbu dědice.²⁹ Spory ohledně aktiv či pasiv pozůstalosti tak jsou řešitelné naznačenou cestou.

Se změnami ve složení majetku v průběhu pozůstalostního řízení je to ale složitější. V zákoně o zvláštních soudních řízeních se totiž o nich vůbec nedočteme. A to přesto, že hmotné právo je jednoznačně předpokládá. Například v institutu odloučení pozůstalosti. Podle § 1709 odst. 1 obč. zák. totiž věřitel, který osvědčí obavu z předlužení dědice, může předtím, než soud potvrdil nabytí dědictví, navrhnout, aby pozůstalost zůstala odloučena od jmění dědice a byla spravována jako oddělené jmění. Soud návrhu nevyhoví, je-li zřejmé, že k obavě není důvod. Dle § 1710 obč. zák. se z odloučené pozůstalosti uspokojí věřitel, který si odloučení vyžádal. Tento věřitel však ztrácí právo uspokojit se z ostatního dědicova majetku, a to i v případě, že dědic neuplatnil výhradu soupisu. Navíc Nejvyšší soud vydal judikát, podle kterého je zřejmé, že účinky usnesení o odloučení pozůstalosti mají přetrvávat jen do doby pravomocného ukončení pozůstalostního řízení, pak mají bez dalšího pominout. Ochrana věřitele, v jehož prospěch došlo k odloučení pozůstalosti a jež plyne z existence usnesení o odloučení pozůstalosti, po ukončení pozůstalostního řízení rovněž zaniká. Smyslem ochrany skrze odloučení pozůstalosti totiž je, aby po dobu trvání pozůstalostního řízení nebyl z odloučené pozůstalosti uspokojen jiný věřitel zůstavitele než ten, v jehož prospěch došlo k odloučení pozůstalosti.³⁰ Je tak nasnadě, že, pokud se věřitel má právo uspokojit pouze do skončení pozůstalostního řízení, nemohou být v případě takového uspokojení předmětná

aktiva uvedena v usnesení o dědictví, stejně jako dluh, který tím zanikl. Tuto možnost však bohužel nezbyvá než dovést pomocí *analogie iuris*. A tím se postupně vracíme k našemu případu.

Ještě se ale zastavíme u situace, kdyby povinný umřel těsně po dražbě. Tam by totiž bylo přinejmenším sporné, zda předmětná nemovitost ke dni úmrtí zůstavitele-povinného náležela do aktiv pozůstalosti, a tudíž by do nich neměla být zahrnuta. Notář by do ní zřejmě namísto toho zahrnul výtěžek dražby, protože dluhy by samozřejmě zanikly až při rozvrhu.

V případě, že ale povinný zemřel ještě před dražbou, skutečnost, že ke dni smrti zůstavitele-povinného mu nemovitost ještě patřila, těžko zpochybníme. A to tím spíše, že soudní exekutor ani oprávněný, ba ani přihlášení věřitelé zpravidla nejsou účastníky dědického řízení. Ke dni smrti zůstavitele totiž nemovitost jednoznačně patřila zůstaviteli, a tudíž je aktivem pozůstalosti a notář ji pravděpodobně jakožto takovou „prodědí“. V dědickém usnesení proto nejspíš bude uvedena.

Na tomto místě zopakují ještě jednou, že nejprve zemřel povinný. Potom byla nemovitost vydražena. Následně bylo úmrtí povinného zaznamenáno do příslušného informačního systému veřejné správy a teprve potom začalo běžet pozůstalostní řízení. A je třeba si uvědomit, že vydražitel nepožívá ochrany dle § 984 odst. 1 obč. zák.! Ustanovení dopadá jen na nabytí práva na základě smlouvy, jejíž druhou stranou je osoba zapsaná ve veřejném seznamu. Na jiné způsoby nabytí, zejména originární, nedopadá.³¹ Materiální publicita se tak nevztahuje například na nabytí práv děděním, nabytí práv v exekuční či soudní dražbě, vyvlastněním nebo na základě jiného rozhodnutí soudu či správního orgánu.³² A skutečnost, že předmětné nemovitosti nemají být zahrnuty do usnesení o dědictví lze, obdobně jako u odloučení pozůstalosti, dovo-

²⁹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 261/2006 ze dne 2. 11. 2006 a judikaturu tam uvedenou.

³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 399/2022 ze dne 19. 4. 2022, bod 9.

³¹ PAVLŮ, R. § 984 [Materiální publicita veřejných seznamů]. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1032, marg. č. 24.

³² VRZALOVÁ, L. § 984 [Zásada materiální publicity]. In: SPÁČIL, J., KRÁLÍK, M. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 40, marg. č. 9.

dit pouze na základě *analogie iuris*, jejíž použití je však ve veřejném právu problematické.

Co s tím exekutor? Ten má samozřejmě možnost vyčkat na vydání dědického usnesení, poté rozhodnout o procesním nástupnictví dědiců na místo povinného a teprve s tímto usnesením jim poslat usnesení o příklepu. Následně by pokračoval standardním postupem, pouze s novými povinnými. V takovém případě zde máme dvě na sebe navazující usnesení, totiž dědické a o příklepu, mezi kterými není rozporu. To je řešení nejbezpečnější, nezpochybnitelné a vždy možné. Vydražiteli se ale asi bude líbit méně, protože bude muset možná i dlouhou dobu čekat. Jinou možností je již během běžícího pozůstalostního řízení rozhodnout o procesním nástupnictví osob(y) spravující(ch) pozůstalost, spolu s takovým usnesením jí/jim zaslat i usnesení o příklepu a až bude pravomocné, pokračovat návrhem na změnu vlastníka. Tady je ale svízele, že si obě řečená usnesení dost možná budou odporovat – ledaže by notář použil *analogii iuris* a nemovitost nezahrnul do usnesení o dědictví, což se mu ale asi nebude chtít. Přitom ovšem vydražitel je mimo subjektivní meze právní moci usnesení o dědictví, respektive o jeho rozsahu. Bude tu také pravomocné usnesení o příklepu, které pro dědice bude závazné. Bude tak pro ně asi velmi obtížné zvrátit překážku věci pravomocně rozhodnuté. A dle odborné literatury se lze dokonce dočíst, že by notář *analogii iuris* v tomto případě použít měl. Je ale pravdou, že tento postup nelze použít vždy a za všech okolností.

Po dobu, po kterou nemá „ten, kdo spravuje pozůstalost, povinnost uspokojovat věřitele“, tedy nenastává a ani nepokračuje prodlení dlužníka (za tuto dobu se tedy neplatí úroky z prodlení), nelze požadovat smluvní pokutu a neuplatní se ani jiné právní následky, které jsou jinak spojeny s tím, že dlužník řádně a včas nesplnil svou povinnost; *byly-li ve prospěch věřitele nařízeny výkon rozhodnutí nebo exekuce, bude jejich provedení*

odloženo až do uplynutí lhůty, která byla v „konvokačním“ usnesení stanovena pro přihlášení pohledávek, a občanské soudní řízení (nebo jiné řízení), jehož předmětem jsou dluhy zůstavitele nebo jiná pasiva pozůstalosti, se zpravidla až do uplynutí této lhůty přerušuje.³³ (zvýrazněno mnou) Vymáhali věřitel svou vykonatelnou pohledávku po zůstaviteli cestou výkonu rozhodnutí nebo exekuce, je třeba z § 1703 dovodit, že po smrti zůstavitele lze výkon rozhodnutí (exekuci) nařídit a provést jen proti tomu, kdo spravuje pozůstalost, a že k uspokojení věřitele ve vykonávacím (exekučním) řízení lze použít jen majetek, který náleží do pozůstalosti. *Uvedené samozřejmě platí jen tehdy, patřili-li do pozůstalosti tak vysoký majetek, že je nepochybně možné uspokojit z něho všechny zůstavitelovy věřitele nebo, kdyby byla provedena konvokace věřitelů, všechny zůstavitelovy věřitele, kteří se včas přihlásili; není-li zcela nepochybné, že z pozůstalosti bude možné uspokojit všechny takové věřitele, nelze do skončení pozůstalostního řízení výkon rozhodnutí (exekuci) provést.* Teprve poté, co usnesení o dědictví nabude právní moci, může být výkon rozhodnutí (exekuce) nařízen a proveden na místě zůstavitele proti jeho dědici „*pro viribus hereditas*“ (též z jeho majetku, který nenabyl dědictvím) v plném rozsahu nebo, svědčí-li mu účinky výhrady soupisu, do výše ceny nabytého dědictví (dědického podílu)³⁴ (zvýrazněno mnou). *K tomu, co bylo zapláceno na úhradu zůstavitelových dluhů a jiných pasiv pozůstalosti v době do skončení řízení o pozůstalosti z majetku patřícího do pozůstalosti, se přihlédne při vydání usnesení o dědictví, jakož i při určení rozsahu hrazení zůstavitelových dluhů a jiných pasiv pozůstalosti ze strany dědiců, kterým svědčí výhrada soupisu*³⁵ (zvýrazněno mnou). Notář by tedy **neměl** předmětnou nemovitost do usnesení o dědictví zahrnout. Soudní exekutor však nemá k dispozici žádný procesní prostředek, jak jej k tomu přimět.

Teoreticky by se věci dalo pomoci ještě přes již zmíněné odloučení pozůstalosti. Samozřejmě, do-

³³ DRÁPAL, L. § 1703 [Práva věřitelů před potvrzením dědictví]. In: FIALA, R., DRÁPAL, L. a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475–1720)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 547, marg. č. 6.

³⁴ DRÁPAL, L. § 1703 [Práva věřitelů před potvrzením dědictví]. In: FIALA, R., DRÁPAL, L. a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475–1720)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 548, marg. č. 9.

³⁵ DRÁPAL, L. § 1703 [Práva věřitelů před potvrzením dědictví]. In: FIALA, R., DRÁPAL, L. a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475–1720)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 548, marg. č. 14.

tyčný věřitel by tím přišel o možnost se uspokojit z jiného majetku jak zůstavitele, tak dědiců. Což by ve většině případů asi tolik nevadilo. Řečený institut však předpokládá situaci, že je pozůstalost aktivní, zatímco dědic je předlužen. Taková situace je docela specifická. A navíc, právní mocí dědického usnesení účinky odloučení pozůstalosti pomíjejí. Okruh účastníků řízení je v řízení o pozůstalosti jednoznačně vymezen a věřitel bez odloučení pozůstalosti ani soudní exekutor zkrátka účastníkem není.

Zbývá rozřešit vztah mezi usnesením o příklepu a usnesením o dědictví. Jak už bylo uvedeno, výroky usnesení, které se týkají dědického práva, jsou závazné pro všechny. Tím pádem i pro soudního exekutora. To soudnímu exekutorovi ale nevádí, protože dědice zpravidla snadno dostane do řízení a oni musejí přijmout stav exekučního řízení, jaký tu je v době jejich nástupu do řízení. Z pohledu notáře je situace ale složitější. Na rozdíl od dobře reglementované likvidace pozůstalosti ve standardním dědickém procesu zcela chybí instituty reagující na změny ve složení majetku a umožňující některý majetek nezahrnout do usnesení o dědictví, respektive je zapotřebí je dovést pomocí analogie. Při doslovném výkladu, se kterým jsem se ovšem v praxi setkal, tak notáři zřejmě nevádí, že je nemovitost již přepsána v katastru nemovitostí na někoho jiného, protože jeho mají aktiva ke dni smrti zůstavitele. Jak již bylo uvedeno výše, nepovažuji tento výklad za správný. A se stejným názorem a jako je můj, se lze setkat i v komentářové literatuře. Navíc usnesení o příklepu je závazné pro všechny dědice, a tudíž podle § 159a odst. 3 o. s. ř. i pro notáře.

Závěr

V případě, že povinný zemře těsně před dražbou, soudní exekutor se to včas nedozví a nemovitost vydraží, nebude úplně snadné věc vyřešit. Na tuto možnost totiž příslušné procesní předpisy, tedy exekuční řád, občanský soudní řád ani zákon o zvláštních soudních řízeních, nepamatují. Naštěstí

lze vyjít z hmotného práva. V první řadě je zapotřebí se obrátit na notáře, který vede pozůstalostní řízení. Pokud toto skončí zastavením dle § 153 či 154 z. ř. s., případně bude nařízena likvidace pozůstalosti, soudní exekutor exekuci či exekuční řízení zastaví a usnesení o příklepu zruší. Jinak ale musí postupovat směrem k nabytí jeho právní moci. V ten moment stojí exekutor před volbou. Buď do skončení pozůstalostního řízení nebude činit žádné úkony, což se nebude líbit vydražiteli, poněvadž musí čekat, nebo se pokusí věc uspíšit, avšak pouze za podmínky, že neběží lhůta pro přihlášení pohledávek při konvokaci věřitelů, do pozůstalosti patří tak vysoký majetek, že je nepochybně možné uspokojit z něho všechny zůstavitelovy věřitele nebo, v případě provedení konvokace věřitelů, všechny zůstavitelovy věřitele, kteří se včas přihlásili. Jsou-li tyto podmínky splněny, měl by exekutor i vzhledem k § 46 odst. 1 ex. řádu, podle kterého exekutor postupuje v exekuci rychle a účelně, preferovat právě tento postup. Měl by tedy vydat usnesení o změně povinného na osobu/y spravující pozůstalost a spolu s ním jí (jim) doručit usnesení o příklepu. Až usnesení o příklepu nabyde právní moci, může pokračovat standardním postupem, tj. po doplacení nejvyššího podání, případně předražku, podá návrh na změnu vlastníka a poté rozvrhne výtěžek. Úskalím tohoto postupu by bylo, kdyby notář v dědickém usnesení na skutečnost, že nemovitost již byla přepsána na vydražitele, nezareagoval a katastrální úřad následně na jeho základě chybně zapsal jako vlastníky (zpět) dědice. To by se ale stát nemělo, protože jednak notář by na tuto změnu zareagovat měl, avšak i kdyby se tak nestalo (k čemuž v praxi může dojít), výrok o tom, co který z dědiců dědí, je závazný pouze inter partes. To, že dědické usnesení zavazuje, pokud jde o výroky o tom, kdo je zůstavitelovým dědicem, každého, soudnímu exekutorovi nevádí, protože dědice snadno dostane do exekuce jako účastníky a je pro ně závazný stav řízení v době jejich nástupu do řízení.

Text: JUDr. Zdeněk Knaizl

Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni

Věc v právním smyslu v kontextu historického vývoje a jeho současná reflexe v exekučním právu

Úvod

Náplní tohoto článku je zamyšlení nad problematikou pojetí věci v právním smyslu. Za tímto účelem bude popsán historický vývoj chápání institutu věci a její definice ve snaze provést analýzu aktuální definice a pojetí pojmu věc v občanském zákoníku.

V rámci historického a právně teoretického vývoje se lze opakovaně setkávat s dvojitým pojetím věci v právním smyslu. První pojetí věci v právním smyslu se označuje jako tzv. široké pojetí věci, pro které je příznačné dělení věci na hmotné a nehmotné. Vedle širokého pojetí teorie vymezila též pojetí věci v užším smyslu, které věci vnímá jen jako hmotné předměty a ke kterým mohou být řazeny též ovladatelné přírodní síly.

Předmětem tohoto článku bude zmapování legální definice věci v právním smyslu a jejího vývoje ve všech civilních kodexech platných na území České republiky od roku 1811 do současnosti. V rámci historického vývoje lze vysledovat též vývoj legální definice věci, jejíž pojetí se mění a vyvíjí dle potřeb společnosti. Náplní tohoto článku bude též analýza vlivu aktuální definice věci v právní smyslu do oblasti výkonu rozhodnutí.

Cílem tohoto článku bude přiblížit dopady histo-

rického vývoje na aktuální právní úpravu obsaženou v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, jakož i na právní úpravu výkonu rozhodnutí obsaženou v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Současně si tento článek klade za cíl poukázat na vybrané aplikační problémy plynoucí z obsahu předmětné legální definice a předložit k tomu návrhy *de lege ferenda*.

Věc podle ABGB

Císařským patentem z 1. června roku 1811 byl s účinností od 1. ledna roku 1812 vyhlášen rakouský ABGB (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch), který platil pro všechny země spadající pod rakouské císařství, tj. nikoliv pro země uherské. Pro naše území platil ABGB v podobě československého všeobecného zákoníku občanského (dále též „OZO“). Jednalo se o civilní kodex, který se vyznačuje svojí doposud nejdelší platností, neboť platil až do 31. prosince 1950, kdy byl následně s účinností od 1. ledna 1951 nahrazen tzv. středním občanským zákoníkem.

V obecném občanském zákoníku z roku 1811 (OZO) lze nalézt definici věci v § 285, podle kterého platilo, že všechno, co od osoby rozdílné je a slouží k užívání lidí, sluje věc v právním smyslu. Podle teorie lze toto vymezení označit za široké pojetí věci. Pro širší pojetí věci je příznačné dělení

na věci hmotné a nehmotné. Dělení věcí na hmotné a nehmotné má svoje základy již v římském právu, kdy za představitele tohoto směru lze označit Gaia, podle kterého lze za nehmotné věci považovat takové věci, jejichž podstatou je nehmotné právo (například pozůstalost, *ususfructus* apod.).¹

Za věc podle tohoto pojetí lze považovat i předměty bez materiální substance, které mají majetkovou hodnotu. Z obsahu této definice, která položila základy moderní civilistice, lze vymezit tři definiční znaky věci v právním smyslu, kterými jsou: (1) rozdílnost od osoby; (2) způsobilosti sloužit potřebám lidí, tzv. hledisko užitečnosti, a (3) existence věci.

První uvedený znak věci v právním smyslu, tedy rozdílnost od osoby, lze označit jako negativní vymezení věci, které jasně dává najevo, že člověk není věcí a nemůže tak být objektem občanskoprávních majetkových vztahů. OZO ve svém § 16 výslovně přiznává každému člověku přirozená práva a explicitně zakazuje otroctví a nevolnictví. Do prvního znaku se tedy promítla reakce na zrušené nevolnictví v rakouském císařství.² Podle F. Roučka se zde jedná o entelehii lidské osobnosti, která ani podle právního řádu nemá být prostředkem jinému člověku.³ F. Rouček dále uvádí, že člověk není věcí jakožto fyziologická jednotka, proto nejsou věcmi ani lidské tělo či jeho jednotlivé části.

Z hlediska užitečnosti měla věc vykazovat způsobilost k tomu, aby sloužila potřebám lidí. Užívání lze hodnotit několika způsoby, a to z pohledu hospodářského, estetického, technického atd. Za rozhodující však mělo být považováno užívání povahy hospodářské, neboť jen takové užívání směřovalo k zachování fyzické osobnosti lidské. J. Sedláček k tomu uváděl, že k zachování člověka při životě je nutné zejména jídlo, ošacení a bydlení.⁴ Rozdíl mezi věcí ve smyslu obecném a věcí ve smyslu právním je již podle prvorepublikové judikatury nutné hledat ve smyslu upotřebitelnosti věci, která je dána poměrem věci ve vztahu k lidským potřebám. Povolanou osobou k takovému určení by měl být její vlastník, který byl oprávněn k určení její individuality. Z tohoto pohledu se rozlišovala *res commercii*, tj. věc ve smyslu sociálním (například kus hmotné přírody), a *res iuris* neboli věc ve smyslu právním, která existuje tehdy, když její vlastník učiní předmětný kus přírody prostředkem pro uspokojování lidských potřeb.⁵

Třetím a posledním kritériem je skutečnost, že věc musí existovat. Samostatná existence věci má význam z hlediska určení, zda se jedná o věc anebo její součást. Součástí věci nemůže nikdy být sama o sobě předmětem občanskoprávních vztahů, neboť *ex lege* bude sledovat osud věci, jejíž je součástí. F. Rouček považoval samostatnou existenci vedle odlišnosti od osoby a užitečnosti jako jednu ze tří základních podmínek věci v právním smyslu.⁶ Majetková hodnota věci na druhou stranu přímo

¹ Viz KINCL, J., URFUS, V., SKŘEPEJK, M. *Římské právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995, 83 s.

² Ke zrušení nevolnictví došlo výnosem římského císaře a českého krále Josefa II. 1. 11. 1781.

³ Viz ROUČEK, F. In: ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. a kruh spolupracovníků. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. Díl. II. Právníké vydavatelství a nakladatelství V. Linhart, 1936, k § 285, s. 7.

⁴ SEDLÁČEK, J. *Občanské právo československé. Všeobecné nauky*. Praha: Wolters Kulwer ČR, 2012, s. 204.

⁵ Viz ROUČEK, F. In: ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. a kruh spolupracovníků. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. Díl. II. Právníké vydavatelství a nakladatelství V. Linhart, 1936, k § 285, 8 s.

⁶ Viz ROUČEK, F. In: ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. a kruh spolupracovníků. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. Díl. II. Právníké vydavatelství a nakladatelství V. Linhart, 1936, k § 285, 8 s.

vyplývá z kritéria užitečnosti. Jestliže má být kritérium užitečnosti chápáno zejména v rovině hospodářské, potom by každá věc měla mít svojí majetkovou hodnotu. J. Sedláček uváděl, že: „Hodnotou není mi jen věc, kterou mám, hodnotou je mi i expektance, že věc budu mít, poněvadž mi věc takovou někdo dáti má. Je tedy i tato expektance hodnotou majetkovou. V právní nomenklatuře říkáme takové expektanci pohledávka.“⁷

Jak bylo již výše uvedeno, pro tzv. širší pojetí definice věci v právním smyslu je příznačné kritérium dělení věci na hmotné a nehmotné. V OZO byla definice hmotných a nehmotných věcí obsažena v § 292, podle kterého byly hmotné věci ty, které lze „smysly vnímati; jinak slují nehmotné; například právo loviti, ryby chytati a všechna jiná práva“. Mezi věci v tradičním pojetí se nadále tedy řadily též práva, pozemkové služebnosti, jakož i jiné nehmotné věci, které neměly povahu práv (obchodní značka apod.). Práva podle OZO mohla být i předmětem držby.⁸ V tomto ohledu lze zmínit například rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 22. 2. 1929, sp. zn. Rv I 1085/28, podle kterého mohl majitel rybolovu v Čechách vydržeti právo vstoupiti na pobřežní pozemky, pokud vydržela obec toto právo jeho faktickým výkonem prostřednictvím osob spachtovavších od ní rybolov a jich pomocníků. Za věc v právním smyslu považoval OZO věci v co možná nejširším smyslu, když dokladem toho je například rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 10. 10. 1923, sp. zn. Rv II 297/23, které považovalo za věc i práci. V tomto rozhodnutí se domáhal zemědělec

vydání bezdůvodného obohacení za to, že obdělal pozemek jiného pachtýře. Za věc se tedy pro účely podání žaloby považovala práce, kterou na cizím pozemku vykonal.

Na druhé straně však ze samotné právní úpravy držby práv, která byla zakotvena v § 309 a násl. OZO, lze dovodit, že OZO činil rozdíly mezi věcí hmotnou a nehmotnou. Odlišně byla koncipována například povaha držby a způsob jejího vzniku. Držbu věci bylo možno charakterizovat jako úplnou skutkovou moc nad věcí vzniklou jejím fyzickým uchopením. Ve své podstatě se jednalo o výkon obsahu vlastnického práva. Naproti tomu držbou práva byl myšlen skutkový výkon obsahu určitého práva.⁹ Odlišně byl koncipován též zánik držby. V případě hmotných věcí docházelo k zániku držby v případech, kdy došlo k definitivní ztrátě věci, jejímu dobrovolnému opuštění anebo ke vzniku držby ve prospěch třetí osoby.¹⁰ Držba práv či nemovitých věcí zapisovaných do veřejných knih zanikala okamžikem jejich výmazu nebo okamžikem zápisu ve prospěch jiného.¹¹ V případě jiných práv docházelo k zániku držby okamžikem, kdy povinná strana odepřela něco konat či trpět a držitel se proti tomu nebránil podáním žaloby.¹²

Zajímavá definice byla zvolena u věcí hmotných, kdy kritériem není hmatatelnost, ale smyslová vnímatelnost. Věc tedy musela zaujímat buď určitý prostor, anebo musela v určitém prostoru být vnímatelná. K tomuto F. Rouček uvedl, že nelze omezovat hmotné věci jen na prostorově ohraničené části živé a neživé přírody mimo člověka, ale i lidská činnost, která je smysly vnímatelná, bude věcí hmotnou. F. Rouček

⁷ SEDLÁČEK, J. *Občanské právo československé. Všeobecné nauky*. Praha: Wolters Kulwer ČR, 2012, s. 204.

⁸ Viz § 311, § 314 OZO.

⁹ Srov. RANDA, A. *Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém*. VII. nezměněné vydání. Podle vydání VI. redigovaného Vojtěchem Kasandou nakladem České akademie pro vědy a slovesnost a umění v Praze 1923 vydalo nakladatelství ASPI, a. s., Praha: 2008, s. 13.

¹⁰ Viz § 349 OZO

¹¹ Viz § 350 OZO

¹² Viz § 351 OZO

výslovně zmiňoval technické vynálezy, o jejichž hmotné či nehmotné povaze bude rozhodovat obchod a nikoli fyzika.¹³

Odlišný přístup k vymezení věcí zvolil například německý občanský zákoník (Bürgerliches Gesetzbuch) z roku 1896. Podle § 90 BGB se za věc považují pouze předměty s hmotným substrátem. V některých případech bývají do užšího pojetí řazeny i ovladatelné přírodní síly.

Věc podle Středního kodexu a vládního návrhu zákona, kterým se vydával občanský zákoník z roku 1937

Po vzniku samostatného československého státu v roce 1918 vznikla potřeba odstranit právní dualismus. Výsledkem této snahy bylo v roce 1937 vypracování vládního návrhu zákona, kterým se vydával občanský zákoník. Jakkoliv tento zákon nebyl nakonec v důsledku druhé světové války a navazujících událostí po roce 1948 nikdy přijat, lze jej považovat za dílo, které spolu s OZO významně ovlivnilo nový občanský zákoník účinný od roku 2014. Současně je však namístě také uvést, že tento návrh představoval spíše úpravu a revizi OZO, než že by přicházel s novými východisky či zásadními změnami v soukromém právu. Tomu také odpovídá definice věcí v právním smyslu, která byla obsažena v § 80 a podle které se za věc v právním smyslu považovalo vše, co je rozdílné od člověka a slouží potřebě lidí. Vládní návrh z roku 1937 tedy po vzoru OZO vycházel ze širší definice věcí v právním smyslu. Za stěžejní dělení věcí považoval dělení věcí na hmotné a nehmotné. Za věci hmotné považoval kusy přírody podrobitelné lidské moci (soubory takových kusů), které mají povahu samostatných prostředků úkojných. Za věci nehmotné považoval zejména práva.¹⁴

K 1. lednu 1951 nabyt účinnosti zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, který je označován jako tzv. střední kodex. Tento zákoník nenavázal na dosavadní východiska a principy OZO a judikatury z období první republiky, ale definici věcí v právním smyslu založil na tzv. užším pojetí. Za věc v právním smyslu považoval ovladatelné hmotné předměty a přírodní síly, které slouží k lidské potřebě.¹⁵ Střední kodex tedy opouští širší definici věcí v právním smyslu a vrací se k úzkému pojetí věci v právním smyslu. Na rozdíl od OZO jsou za věci v právním smyslu považovány nadále pouze hmotné předměty anebo ovladatelné přírodní síly (například elektrická energie). Stejně jako v případě OZO však zůstala jako definiční znak zachována užitečnost, tedy způsobilost věcí sloužit k uspokojování lidských potřeb.

Ohledně práv platilo, že mohou být předmětem právního poměru, pokud to jejich povaha připouštěla. Pro tyto případy platilo přiměřeně ustanovení o právních poměrech, jejichž předmětem jsou věci.

Věc podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Na užším pojetí bylo postaveno chápání věci podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, který byl účinný od 5. 3. 1964 až do 31. 12. 2013. Na rozdíl od středního kodexu neobsahoval občanský zákoník z roku 1964 přesnou definici věci. Věc byla vymezena pouze jako objekt občanskoprávních vztahů v § 118, podle kterého platilo, že předmětem občanskoprávních vztahů jsou věci, a pokud to jejich povaha připouští, práva nebo jiné majetkové hodnoty. Z tohoto ustanovení lze *a contrario* dojít k závěru, že právo či jiné majetkové hodnoty nebyly věci, neboť mohly být vedle

¹³ Viz ROUČEK, F. In: ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. a kruh spolupracovníků. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. Díl. II. Právnícké vydavatelství a nakladatelství V. Linhart, 1936, k § 292, 24 s.

¹⁴ Viz § 82 vládního návrhu zákona, kterým se vydával občanský zákoník z roku 1937.

¹⁵ Viz § 23 zákona č. 141/1950 Sb., občanský zákoník.

věcí samostatným předmětem občanskoprávních vztahů. Občanskoprávní teorie vymezovala věci jako ovladatelné hmotné předměty (*res corporales*) či jako ovladatelné přírodní síly (energie vodní, parní, sluneční, elektrická, jaderná), které v obou případech slouží potřebám lidí (mají užitnou hodnotu).¹⁶ Tato definice byla původně obsažena v § 13 odst. 1 zákona č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (zákoník mezinárodního obchodu). Po zrušení uvedeného zákona nebyla předmětná definice zařazena do jiného právního předpisu a definice pojmu věc tak byla ponechána právní vědě.¹⁷ Definice věci stála na naplnění dvou kritérií, a to hlediska ovladatelnosti a hlediska užitečnosti.

Zejména hledisko užitečnosti bylo v minulosti považováno za vágní či sporné kritérium. Může být vnímáno jak subjektivně, tak objektivně. Užitečností se nerozumí jen faktické přinášení užitku vlastníkovu (co se stalo pro vlastníka nepotřebným, takže to uložil do sklepa, nepřestává tím být věcí), ale objektivní způsobilost přinášet především hospodářský užitek (čímž se nevyklučuje užitek estetický či jiný). Užitečné je, co je prospěšné pro život člověka, a tedy má i hodnotu. Užitečnost není vnitřní vlastností věci (s věcí trvale a neoddělitelně spjatou); o tom, co je užitečné, a co tedy je vzhledem k tomu věcí, rozhodují lidská vůle a poznání i schopnosti člověka.¹⁸ Hledisko užitečnosti bylo v minulosti zpochybněno některými autory, a to zejména M. Kindlem. Jmenovaný autor zpochybnil hledisko užitečnosti s poukazem na ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, podle kterého je odpadem každá movitá věc, které se osoba zbavuje, nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit. Názor M. Kindla byl posta-

ven na dosavadní koncepci odpadu, který nebyl až do přijetí citovaného zákona považován za věc. V okamžiku, kdy zákon stanoví, že odpad je věcí, je nejméně otázkou, zda lze vnímat kritérium užitečnosti jako definiční znak věci.¹⁹ Proti tomuto názoru se vyslovila řada autorů, kteří hájili dosavadní koncepci definičního znaku užitečnosti. Stěžejním argumentem byla skutečnost, že zákon o odpadech je předpisem veřejného práva a *lex specialis*, který nelze generalizovat. Objevil se i názor, že odpad je s ohledem na možnost recyklace objektivně možné považovat za užitečný.

Najít uspokojivou definici věci či jejích znaků je bez dalšího nesmírně složitá disciplína. Lze souhlasit s tím, že definice v právu veřejném by neměla mít generální dopad do práva soukromého, tím spíše, snaží-li se veřejné právo definovat institut práva soukromého. Na druhé straně však není namístě přijmout názor, že odpad lze považovat z objektivního hlediska jako užitečný s odkazem na možnost recyklace. Ne všechny odpady lze totiž za recyklovatelné považovat a v těchto případech bychom prospěšnost takové věci hledali zřejmě velice obtížně.

Věc podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Aktuálně účinný občanský zákoník, tj. zákon č. 89/2012 Sb., používá pojem věc v zásadě v trojím významu, jednak jako věc v právním smyslu anebo věc jako záležitost²⁰ či věc jako případ.²¹ Stejně tak tomu bylo v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinném do 31. 12. 2013. Věc v právním smyslu je definována v § 489 občanského zákoníku jako vše, co je rozdílné od osoby

¹⁶ ŠVESTKA, J. § 118. In: ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník I, II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 579.

¹⁷ Pozn. Zákoník mezinárodního obchodu byl zrušen ke dni 1. 1. 1992 zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

¹⁸ ELIÁŠ, K. Věc jako pojem soukromého práva. *Právní rozhledy*, 2007, č. 4, s. 119–126.

¹⁹ FIALA, J., KINDL, M. a kol. *Občanské právo hmotné*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 158 s.

²⁰ Srov. § 684, § 876 odst. 2, § 897 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²¹ Srov. § 812, § 879 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

a slouží potřebě lidí. Na rozdíl od předchozí právní úpravy přináší stávající občanský zákoník přesnou definici věci, respektive se o přesnou definici věci alespoň pokouší.

Koncepce věci v právním smyslu se v novém občanském zákoníku po vzoru obecného občanského zákoníku opět vrací k tzv. širšímu pojetí věci. V této souvislosti je namísto opětovně připomenout, že obdobná široká definice věci uvedená v § 285 OZO měla toho času zejména politické důvody, které byly reprezentovány zrušením nevlnictví. Definice si tedy kladla za cíl důrazně a důsledně akcentovat oddělení člověka od věci. Z důvodové zprávy k novému občanskému zákoníku se podává, že hlavním důvodem návratu k širšímu pojetí věci je potřeba označit za věci též takové majetkové statky, které do té doby spadaly do kategorie práv či jiných majetkových hodnot. Za tyto statky lze považovat například obchodní podíl, ochrannou známku, užitný vzor, know how, goodwill apod. Zvláště jsou v důvodové zprávě zmíněny pohledávky, které jsou za věci považovány mimo jiné též mezinárodními smlouvami. Zákonodárce se přiklonil k širšímu pojetí věci veden snahou poskytnout právům subjektů co možná největší ochranu srovnatelnou s ochranou poskytovanou věcem. Nastíněnou potřebu deklaruje § 496 občanského zákoníku, který rozděluje věci na hmotné a nehmotné, což plně odpovídá zmiňovanému širšímu pojetí věci. Podle citovaného ustanovení se za hmotnou věc považuje ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu. Nehmotné věci jsou na druhé straně definovány jako práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty. Výše popsané definiční znaky plynoucí ze zákona je dlužno doplnit o to, že kromě osoby není věcí v právním smyslu ani živé zvíře či lidské tělo.²² Z definice nehmotných věcí se podává, že věcmi jsou jen taková práva, u nichž to jejich povaha připouští. Lze tedy uzavřít, že na-

příklad práva osobnostní věcmi nebudou, neboť taková práva nemohou být objektem občansko-právních vztahů.

Jak bylo již uvedeno v první kapitole tohoto článku, lze rozdělení věci na hmotné a nehmotné považovat za nejzákladnější dělení vůbec. Jakkoli mohl být primární důvod opětovného zavedení tohoto rozdělení věci veden snahou zlepšit právní postavení a ochranu subjektů práv, lze konstatovat, že přineslo řadu aplikačních problémů a nedokonalých definic. Důsledkem podřazení práv či jiných majetkových hodnot pod věci v právním smyslu je aplikace ostatních ustanovení zákona či institutů, které do té doby dopadaly pouze na věci hmotné. Mezi takové instituty lze zařadit například vydržení, které do 31. 12. 2013 umožňovalo nabýt vlastnické právo pouze k věcem hmotným, tj. nikoli k právům. Nebylo například možné vydržet vlastnické právo k ochranné známce, a to ani při splnění všech podmínek nezbytných pro vydržení. Takových institutů lze vyjmenovat samozřejmě celou řadu. Tento důsledek lze považovat za přínosný, neboť právě v případě ochranných známek lze vnímat možnost jejich vydržení za vhodnou a odpovídající aktuálním potřebám. Na druhé straně však dané rozlišení vyvolává rozpaky z hlediska jazykové zřejmosti jednotlivých ustanovení občanského zákoníku. Na řadě míst, kde občanský zákoník hovoří o věcech, lze dovést, že má na mysli pouze věci hmotné. Bohužel, co má zákon zrovna na mysli, není jednoznačně vyjádřeno a je tak nutné dovodit aplikaci příslušných ustanovení pouze výkladem. P. Koukal například v této souvislosti *de lege ferenda* doporučuje novelizovat § 979 v tom směru, že ustanovení hlavy II části třetí občanského zákoníku se „použijí na věci hmotné; na práva a jiné věci bez hmotné podstaty však jen potud, připouští-li to jejich povaha a neplyne-li ze zákona něco jiného“.²³

²² Viz § 493, § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²³ KOUKAL, P. § 496. In: BÍLKOVÁ, J., ČERNÝ, J. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1753.

Jako další legislativně technická možnost se nabízí doplnění ustanovení zákona, které bude taxativně vyjmenovávat ustanovení dopadající pouze na věci hmotné s tím, že ostatním bude ponechán generální účinek na všechny věci, tedy i na práva a jiné majetkové hodnoty. Zavádějící jazykové vyjádření lze nalézt dále například v *ustanoveních týkajících držby*. Podle § 987 občanského zákoníku dochází ke sjednocení pojmu držby věci a držby práva. Další ustanovení jsou však rozdělena na „držbu vlastnického práva“ a „držbu jiných práv“ (§ 989 a 996–1002). Pokud je však možné vlastnit věc nehmotnou, tak kategorie „držba jiných práv“ ztrácí smysl, respektive celé toto dělení ztrácí smysl. Zdá se, že pod „držbou vlastnického práva“ se nemyslí nic jiného než držba věci hmotné, takže k proklamovanému sjednocení vůbec nedochází (srov. také § 1260).²⁴ Obdobný problém se vyskytoval již v OZO a v návrhu občanského zákoníku z roku 1937. F. Rouček upozorňoval na to, že OZO není v terminologii důsledným, kdy na jedné straně rozuměl slovem věc práva i věci hmotné a na straně druhé v řadě ustanovení jmenoval samostatně vedle věcí též práva.²⁵ *Tímto byla působena aplikační nejasnost, zda je konkrétní ustanovení aplikovatelné na všechny věci (včetně práv), anebo jen na věci hmotné.* Bohužel se tento nedostatek nepodařilo odstranit ani v zákoně č. 89/2012 Sb.

Definiční znaky věci v právním smyslu podle zákona č. 89/2012

S ohledem na znění legálních definic občanského zákoníku lze uzavřít, že definičními znaky věci jsou:

- 1) odlišnost od osoby,
- 2) užitečnost,
- 3) ovladatelnost hmotných věcí.

K definičnímu znaku uvedenému pod bodem ad 1) není třeba příliš dodávat. Lze snad jen připomenout první větu definice uvedené v § 498 občanského zákoníku, že věcí je vše, co je rozdílné od osoby. Zde má zákon přirozeně na mysli osobu fyzickou i právnickou. Tento znak je dále akcentován v ustanoveních zákona týkajících se osobnostních práv.

Aby mohlo určité jsoucno mít charakter věci v právním smyslu, musí být užitečné, tj. sloužit k užívání lidí. V rámci předchozí kapitoly této práce bylo naznačeno chápání znaku užitečnosti. Na tomto pojetí se v novém občanském zákoníku ničeho nezměnilo. Jak uváděla již prvorepubliková literatura, lze užívání hodnotit několika způsoby, a to z pohledu hospodářského, estetického, technického atd. Rozhodujícím kritériem však bylo vždy užívání z pohledu hospodářského.²⁶ Z důvodové zprávy vyplývá, že vlastnost věcí přinášet hospodářský užitek nevylučuje užitek estetický či jiný. Užitečnost by měla být vykládána zejména z pohledu objektivního. S ohledem na tyto závěry je nutné souhlasit s názorem, že věc je prostředkem pro dosahování cílů (účelů) subjektů práva.²⁷ Pokud tedy věc není způsobila k uspokojování potřeb člověka, nemůže být věcí v právním smyslu.

²⁴ HORÁK, O., DOSTALÍK, P. Věc v právním smyslu v novém občanském zákoníku z právněhistorické perspektivy. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2013, roč. 21, č. 1.

²⁵ Viz ROUČEK, F. In: ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. a kruh spolupracovníků. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. Díl. II. Právnícké vydavatelství a nakladatelství V. Linhart, 1936, k § 292, 25 s.

²⁶ Srov. SEDLÁČEK, J. *Občanské právo československé. Všeobecné nauky*. Praha: Wolters Kulwer ČR, 2012.

²⁷ KOUKAL, P. § 489. In: BÍLKOVÁ, J., ČERNÝ, M. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1727.

J. Krčmář v této souvislosti zmiňuje například zrnko písku či hrst popela.²⁸ Část komentářové literatury k občanskému zákoníku se nadále staví k problematice užitečnosti ve vazbě na zákon o odpadech z pohledu využitelnosti odpadového hospodářství (například P. Koukal), čímž se evidentně snaží podřadit hypotézu veřejného práva, že odpad je věcí, pod obecnou definici věci práva soukromého. Naznačenou argumentaci nelze považovat za příliš přesvědčivou, neboť jak již bylo vyloženo, ne každý odpad je za současného technologického stavu využitelný.

Mnohem šťastnější a přesvědčivější se zdá být argumentace připouštějící, že generickým znakem odpadu je sice jeho neužitečnost, ale stavějící obsahovou definici věci v občanském zákoníku na poměru norem obecných a zvláštních. Občanský zákoník je obecnou subsidiární normou, podle které se řídí práva a povinnosti v takovém rozsahu, v jakém nejsou upraveny zvláštními předpisy.²⁹ Pokud bychom připustili názor, že každý odpad je užitečný, potom je namístě dovést dle M. Kindla, že naprosto každý objekt může být užitečný nejméně jako těžitko. Tento závěr však není zcela jistě namístě, neboť kritérium užitečnosti by za takového výkladu naprosto ztrácelo význam.

Kritérium ovladatelnosti bylo až do 31. 12. 2013 definičním znakem věci v právním smyslu. Od 1. 1. 2014 zůstalo znakem pouze u věcí hmotných, neboť u věcí nehmotných by postrádalo logický smysl. Ochrannou známku či pohledávku fyzicky ovládat nebudeme, byť k tomu, abychom právo mohli realizovat, měli bychom jej mít pod jakousi pomyslnou nadvládou (například k úspěšnému uplatnění práva je zapotřebí doložení patřičných listin či jiných důkazů). Definice hmotných

věcí uvedená v § 498 se totiž v podstatě shoduje s definicí věcí uvedené v již zrušeném zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Na kritérium ovladatelnosti je třeba hledět z objektivního hlediska a současně je namístě připomenout judikatorní závěry, že věc nemusí být ovladatelná po celou dobu, ale měla by být ovladatelná převážně. V této souvislosti lze zmínit například psa na útěku, auto ve smyku anebo padající letadlo z oblohy. Ve všech případech se nepochybně jedná o věci, které jsou v zásadě ovladatelné, ale v danou chvíli nikoli. Obdobně posuzoval ovladatelnost věci též V. Knapp, který uvedl, že: „*Ovladatelnost je třeba posuzovat objektivně. Nezáleží tedy na tom, zda určitá věc je ovladatelná v daném okamžiku nebo určitou osobou, ale na tom, zda je v dosahu lidských možností ji ovládat (např. automobil, jenž se stal neovladatelným pro svého řidiče v důsledku poruchy řízení, nepřestal být věcí v právním smyslu; věci podle práva je i divoká zvěř a ptactvo, pokud jsou ovladatelné lovem.*“³⁰ Ovladatelnost i užitečnost věci je nezbytné posuzovat z hlediska stupně vědeckého vývoje, neboť ne všechny síly lze ovládnout za aktuálního stupně vědeckého poznání. To však neznamená, že v budoucnu i tyto síly nebudou způsobilé být věcí v právním smyslu. Výkladem kritéria ovladatelnosti lze dále dospět k závěru, že za věci nelze považovat planety či nebeská tělesa.

Za další kritéria či definiční znaky, které nejsou explicitně vyjádřeny v definici, ale jsou doveditelné ze samotné podstaty věci, lze považovat její samostatnou existenci či majetkovou hodnotu. Tento znak byl ze strany prvorepublikových právníků dovozován jako jeden ze tří základních znaků věci v právním smyslu (viz kapitola I. tohoto článku).

²⁸ KRČMÁŘ, J. *Právo občanské*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, xlii, 253 s. Klasická právnická díla (Wolters Kluwer ČR), s. 174.

²⁹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1158.

³⁰ KNAPP, V. In: KNAPP, V., KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné*. Svazek 1. Praha: CODEX, 1995, s. 143.

Negativní vymezení věci

V předchozí kapitole bylo vyloženo, že věcí je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. Prvním definičním znakem věci je odlišnost věci od osoby. Toto vymezení je dále doplněno § 493 a § 494 občanského zákoníku a spolu s dalšími ustanoveními dotváří relativně širokou obecnou definici věci uvedenou v § 489 občanského zákoníku. Analýzou definičních zákonných ustanovení občanského zákoníku lze dojít k závěru, že věcí je vše, co je rozdílné od osoby a živého zvířete a slouží potřebě lidí. *A contrario* lze říci, že živé zvíře

ani člověk není věcí v právním smyslu. Uvedenou dvojí korekci či doplnění obecné definice věci v právním smyslu lze považovat za negativní vymezení věci.

Ohledně osoby byl již učiněn výklad v předchozí kapitole. V této kapitole proto bude věnována pozornost lidskému tělu. Podle § 493 občanského zákoníku není věcí lidské tělo ani jeho části, třebaže byly od něj odděleny. Vzhledem k této definici nemůže být lidské tělo či jeho části předmětem majetkoprávních dispozic a nelze s ním za úplatu nakládat. Obdobné závěry platí i pro lidské tělo po

“

Najít uspokojivou definici věci či jejích znaků je bez dalšího nesmírně složitá disciplína.

”

smrti člověka. Na první pohled se zdá, že s jakýmkoli částmi lidského těla po jejich oddělení nelze nakládat jako s věcí. Při podrobné analýze je nutné dospět k závěru, že toto platí pouze pro přirozené části lidského těla. Po oddělení tedy lze nakládat s umělou protézou nebo zlatým zubem. Ostatně nakládání s umělými částmi těla po jejich oddělení jako s věcí bylo aprobováno již za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb. Shora uvedený výklad však neznamená, že by s přirozenými částmi lidského těla nebylo možné nakládat vůbec. Lze například darovat ledvinu či provádět transplantaci srdce. Všechny tyto úkony jsou však prováděny bez jakékoli úplaty dárci a jsou podřízeny režimu veřejného práva, a to zejména zákonu č. 285/2002 Sb., transplantační zákon, či zákonu č. 296/2008 Sb., o lidských tkáních a buňkách.

Výklad o lidském těle ve světle negativního vymezení věci v právním smyslu je dlužno doplnit

o výjimky pro části lidského těla uvedené v § 112 občanského zákoníku, které se přirozenou cestou obnovují, a lze je bezbolestně oddělit bez znečistlivění. Mezi takové části lidského těla lze zařadit například nehty či vlasy. Zejména vlasy potom velice často bývají předmětem smlouvy kupní mezi subjekty práv. K závěru, že lidské tělo či jeho části nemohou být předmětem občanskoprávních vztahů ani po smrti člověka se přihlásil Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 2773/2004, ve kterém přímo citoval části komentáře k československému zákoníku občanskému vydanému Právnickým knihkupectvím a nakladatelstvím V. Linhart Praha 1935, že „*lidské tělo ani jako mrtvola není věcí, pokud v něm sluší spatřovati tělo určité zemřelé osoby (potud je dáno i dědicům osobnostní právo). Jakmile tomu tak není, jest i mrtvola věcí (např. mrtvoly z dávných dob jako mumie nebo prehistorické nálezy)*“.

Jako zásadní posun v definici věci lze vnímat § 494 občanského zákoníku, podle kterého živé zvíře není věcí. V tomto směru se jedná o zásadní odklon od dosavadní koncepce zvířete jakožto věci podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, podle kterého bylo zvíře považováno za věc s určitými odchylkami. Zvíře bylo vnímáno jako živý tvor, který je hoden určitého stupně ochrany poskytované veřejným právem. Zvíře nebylo možné trýznit či působit mu zbytečnou bolest. Základem veřejnoprávní úpravy byl zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, který v § 3 definoval zvíře jako každého živého obratlovce, kromě člověka, nikoliv však plod či embryo. Podle stávající právní úpravy zvíře není věcí, ale ustanovení zákona o věcech se na něho použije v přiměřeném rozsahu. Tímto dovětkem zákonodárce udržel možnost učinit zvíře objektem občanskoprávních vztahů za současného respektování zvířete jako živého tvora, který v základu nemůže být považován za věc. Pokud by nebylo možné na zvíře užit ustanovení o věcech, nebylo by jej možné učinit předmětem úplatných dispozic dle občanského zákoníku. Pro případný prodej zvířete by následně musela vzniknout nová legislativa či zcela nový typ právního jednání.

Deklarací, že zvíře není věcí, došlo k dereifikaci zvířat. Důvody dereifikace jsou podle důvodové zprávy právně-etické. Pro státy západní Evropy je obdobná definice v jejich právních řádech naprostým standardem a je evidentní, že potřeba této definice vychází spíše z novodobého kulturního humanitního prostředí, ve kterém je zvíře čím dál více posouváno na roveň lidské bytosti. Zákonodárce přiznal zvířatům speciální právní status, který vychází ze skutečnosti, že zvíře je smysly nadaným živým tvorem. Na druhé straně však zvíře není člověkem a není ani subjektem práv.

Občanský zákoník nepřináší přesnou legální definici zvířete, ale omezuje se toliko na deklaraci, že

zvíře není věcí a má hodnotu jako smysly nadaný tvor. Z pohledu soukromého práva tak lze dovodit, že zvířetem nebudou pouze obratlovci, ale všechna zvířata smysly nadaná. Za zvíře tak bude podle občanského zákoníku považován mimo jiné též hmyz. Praktickým příkladem, že dereifikace zvířat není pouhým formálním vyjádřením hodnoty zvířete, je případ, kde německý soud v rámci řízení o rozvodu manželství a majetkového vypořádání manželů rozhodl, že podobně jako u nezletilých dětí je třeba sledovat zájmy zvířete, podle kterých upravil právo na styk.³¹

Ze shora uvedeného se podává, že zvíře není věcí. Na druhé straně však zvíře není ani osobou a nemůže být subjektem práv. Zcela určitě zvíře může i nadále být objektem práv, a tedy předmětem občanskoprávních vztahů, to ovšem s omezením, že konkrétní právní jednání nesmí být v rozporu s povahou věci. Zvíře tak nebude moci být například dáno do zástavy. Zřízení zástavního práva k hospodářskému zvířeti by však v rozporu s povahou věci být nemuselo. Lze tedy shrnout, že zvíře je předmětem občanskoprávních vztahů a jedná se o objekt *sui generis*, který stojí na pomezí věci a subjektu práva.

Dělení věcí ve vztahu k výkonu rozhodnutí

Nové pojetí věci v právním smyslu mělo dopad též do oblasti výkonu rozhodnutí. V návaznosti na předchozí kapitolu lze poukázat na otázku vedení výkonu rozhodnutí proti zvířeti. Vzhledem k tomu, že od 1. 1. 2014 přestalo být zvíře movitou věcí, vyvstávala v této souvislosti otázka, zda jej lze postihnout. Podle § 949 občanského zákoníku platí, že živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze. V této souvislosti je namístě rovněž zmínit, že s účinností od 1. 1. 2013 došlo novelou

31 PROUZA, I. Zvíře na rozhraní mezi osobou a věcí. *Právní rozhledy*, 2017, č. 1, s. 13–17.

občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 396/2012 Sb. k vyloučení některých zvířat z výkonu rozhodnutí. Jedná se o zvířata, která slouží člověku jako společník. Typicky se tak bude jednat o psa, kočku, papouška a jiná zvířata, která člověk obvyklé chová jako domácího mazlíčka. Novela občanského soudního řádu tak v podstatě již s předstihem reagovala na nové pojetí zvířete jakožto živého tvora a současně tak reflektovala na nové společenské trendy, kdy zvíře v podobě domácího mazlíčka nebylo v očích veřejnosti vnímáno rozhodně jako věc. Vzhledem k tomu, že podle definice zakotvené v § 949 občanského zákoníku lze nadále přiměřeně aplikovat na zvířata ustanovení o věcech, lze tak připustit též vedení výkonu rozhodnutí proti zvířatům, která neslouží člověku jako společník. Typicky se může jednat o zvířata hospodářská.³²

Nejasnosti, které vyvolává zejména dělení movitých věcí na věci hmotné a nehmotné v oblasti občanského práva hmotného, se přirozeně dotýkají též procesních pravidel. Občanský soudní řád v části šesté věnované výkonu rozhodnutí upravoval do 31. 12. 2013 samostatně výkon rozhodnutí prodejem věcí movitých a nemovitých a dále pak upravoval způsoby výkonu rozhodnutí odpovídající zvláštní povaze postihovaných majetkových práv či pohledávek. Vzhledem k tomu, že s účinností od 1. 1. 2014 lze za movité věci považovat též věci nehmotné, tj. práva a jiné majetkové hodnoty, došlo k novelizaci § 323 občanského soudního řádu tak, že výkonem rozhodnutí prodejem movitých věcí mohou být postiženy movité věci s výjimkou věcí postihovaných podle hlavy druhé až čtvrté.³³ Vzhledem ke zvláštní povaze práv a majetkových hodnot postihovaných podle uvedených ustanovení hlav druhé až čtvrté si totiž velmi obtížně lze představit jejich postihnutí stejným způsobem jakožto věci hmotných movitých. Je tedy možné vysledovat, že ani v procesním právu nelze nečinit rozdíly mezi věcí hmotnou a nehmotnou a bez ohledu na novou definici věci v právním smyslu

bude při volbě konkrétního způsobu vedení exekuce rozhodující skutečná povaha věci, tedy zda se jedná o věc movitou hmotnou, anebo o právo či jinou majetkovou hodnotu. V rovině práva procesního tak nepřineslo nové pojetí definice věci v právním smyslu žádný posun, neboť z podstaty věci je nutné nadále rozdělovat výkon rozhodnutí prodejem věcí movitých hmotných a výkon rozhodnutí postihnutím jiných práv či majetkových hodnot (přikázání pohledávky).

Ve vztahu k výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí může činit výkladové nejasnosti postup při prodeji práva stavby. Právo stavby je totiž podle § 1242 občanského zákoníku věcí nemovitou. Stavba vyhovující právu stavby je potom součástí práva stavby a podléhá ustanovením o nemovitých věcech. Jakkoliv je právo stavby definované zákonem jako věc nemovitá, je svým obsahem koncipováno jako věcné právo stavebníka mít stavbu na pozemku ve vlastnictví třetí osoby. Podle svojí povahy se tak nebude jednat o typickou nemovitou věc, na kterou si lze sáhnout a smyslu ji vnímat v reálném světě a v prostoru. V této souvislosti tak může vyvstat logicky otázka, zda by se v případě exekuce práva stavby mělo postupovat podle hlavy druhé až čtvrté části šesté občanského soudního řádu, anebo postupem podle ustanovení upravujících výkon rozhodnutí věcí nemovitých, konkrétně podle § 335 a násl. občanského soudního řádu. Na první pohled se může zdát, že by právo stavby mělo být postihováno podle svojí skutečné nehmotné povahy, obdobně jako v případě jiných práv, které občanský zákoník označuje za věci movité. Problém však tkví v tom, že v případě výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí zákon explicitně neumožňuje postup podle hlavy druhé až čtvrté. S ohledem na absenci výslovné možnosti aplikace jiných ustanovení v případě prodeje věcí nemovitých lze dojít k závěru, že výkon rozhodnutí prodejem práva stavby bude v plném rozsahu

³² Srov. VALENTOVÁ, R. Věci nepodléhající mobiliární exekuci. *Komorní listy*, 2014, č. 3, s. 21–25.

³³ Viz SMOLÍK, P. § 323 [Návrh]. In: SVOBODA, K., SMOLÍK, P. a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1472.

hu podléhat ustanovením obsaženým v hlavě páté upravujících prodej věcí nemovitých.

Zásadní dopad do oblasti výkonu rozhodnutí má rovněž zásada *superficio solo cedit* zakotvená v § 506 občanského zákoníku, na základě které se až na zákonné výjimky stala stavba součástí pozemku. S účinností od 1. 1. 2014 není nadále možné postihnout výkonem rozhodnutí stavbu, která se stala součástí pozemku, a to dokonce ani v případě, kdy vykonávaný dluh (povinnost) dospěl před účinností občanského zákoníku.³⁴

Závěr

Obecně je třeba konstatovat, že stávající definice věci v právním smyslu reflektuje její tzv. širší pojetí, pro které je příznačné dělení věcí na hmotné a nehmotné. Analýzou historického vývoje definice věci v právním smyslu lze dojít k závěru, že aktuálně platná a účinná právní úprava silně čerpá z právní úpravy obsažené v ABGB a taktéž z právní úpravy obsažené ve vládním návrhu zákona z roku 1937, kterým měl být přijat občanský zákoník. Dokonce je možné hovořit o téměř úplné totožnosti těchto úprav, pouze s výhradou doplnění negativního vymezení.

S moderní dobou a moderními technologiemi nabývají na síle a významu nehmotné statky, jako jsou práva a jiné majetkové hodnoty, a to zejména práva průmyslová či ochranné známky. Na jedné straně lze považovat za přínosné, že těmto majetkovým statkům má být přiznána větší míra ochrany, než tomu bylo doposud. Na druhé straně je však třeba poukázat též na skutečnost, že řada práv či majetkových hodnot má svůj zvláštní režim a samostatnou zvláštní úpravu, která těmto právům poskytuje ochranu, což se dělo též za účinnosti předchozí právní úpravy. Zásadní problém však lze spatřovat v tom, že jakkoliv zákon sjedno-

cuje pod pojem věci v právním smyslu věci hmotné, práva a majetkové hodnoty, z textu a smyslu některých ustanovení je patrné, že nadále činí rozdíly mezi věcí a právem, což v mnohých případech může činit aplikační problémy, které budou muset být řešeny právní teorií či judikaturou.

Sjednocení pojmu věci v právním smyslu nepřineslo žádné výhody ani v rovině práva procesního. Jak bylo vyloženo v poslední kapitole tohoto článku, konkrétní způsob výkonu rozhodnutí musí reflektovat na skutečnou povahu věci, to znamená, že je nutné nadále činit zásadní rozdíly v případě postihování věcí hmotných a nehmotných. Z tohoto důvodu muselo dokonce dojít k novelizaci § 323 občanského soudního řádu, když bez této novelizace by bylo zřejmě nutné postupovat v případě postihu práv či jiných majetkových hodnot podle ustanovení o prodeji věcí movitých, což by činilo velké aplikační potíže.

K samotné legální definici věci v právním smyslu lze říci, že je dosti široká a vágní a sama o sobě v podstatě nepřináší její přesné vymezení, tedy fakticky nedefinuje, co přesně věcí je. Tuto skutečnost je třeba hodnotit jako dosti problematickou, neboť má-li definice věci v právním smyslu obstát, měla by být jasná a výstižná.³⁵ S ohledem na množství rozporů, výjimek a doktrinárních nejasností lze však o těchto jejích vlastnostech silně pochybovat. Nabízí se tedy otázka, zda nebylo lepší ponechat definici věci ladem a zachovat vymezení věci jako objektu občanskoprávních vztahů. Rozhodně je však třeba konstatovat, že definice věci je definicí nominální, která neodráží chápání tohoto pojmu v reálném světě. Její obsah však bude zcela určitě v budoucnu měněn a přizpůsobován dle potřeb společnosti a stupně technologického vývoje.

³⁴ Viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 4827/2017 ze dne 1. 12. 2017.

³⁵ Jako nešťastný příklad nejen nejasné, ale přímo zavádějící definice je možné zmínit definici akcie, na základě které lze dokonce dojít k závěru, že tato nemůže být cenným papírem (více viz PAULY, J. Několik poznámek k pojmu akcie. In: *Právo, obchod, ekonomika V*. Košice: Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, 2015, s. 314 a násl.)

Text: doc. JUDr. Petr Dostalík, Ph.D.

Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni

Majetková exekuce a *beneficium competentiae* v římském právu. Inspirace pro moderní dobu?

Římské právo je považováno za vzor nebo příklad pro současné právo. Rozumí se tím zejména současné právo soukromé, zejména občanské. Díky procesu recepce římského práva pronikly nejen zásady římského práva,¹ ale také jednotlivé jeho instituty do moderních občanských zákoníků² a způsoby práce zejména klasických římských právníků se staly vzorem pro uvažování nad právními problémy nejen pro studenty právnických fakult.³ Zlé jazyky tvrdí, že soukromé právo udělalo větší pokrok a prodělalo větší vývoj od vydání Zákona XII desek (tedy rok 450 př. n. l.) do vydání Digest (tedy rok 533 n. l.) než od vydání Digest do vydání rakouského občanského zákoníku (1811).⁴ Panuje tedy zřejmě všeobecná shoda na tom, že instituty soukromého práva jako je vlastnické právo, zástavní právo nebo vydržení mají svůj základ v římském právu a studium těchto institutů může napomoci při jejich správném pochopení v současném právu. Poněkud stranou stojí problematika vymáhání pohledávek v římském právu, zřejmě

proto, že pro krutý postup vůči povinným, kteří po byli po marném uplynutí lhůty vydáni zcela do moci oprávněného, bylo římské právo v minulosti často kritizováno.⁵

Zakotvení výkonu rozhodnutí v Zákoně XII desek

Římští právníci a také římský zákonodárce však věnovali vymáhání pohledávek značnou pozornost, neboť se zcela oprávněně domnívali, že plnění, které bylo dlužníkovi uloženo na základě pravomocného soudního rozhodnutí,⁶ musí být bezpodmínečně splněno. V opačném případě by nerespektování soudního rozsudku mohlo mít dalekosáhlé dopady na celou společnost.

A jelikož měli i samotní dlužníci (kteří se v nejstarším období antického Říma rekrutovali převážně z chudších, plebejských vrstev)⁷ zájem na přesné úpravě exekučních pravidel, není divu, že nejstarší zakotvení výkonu rozhodnutí nacházíme již

¹ SCHULTZ, F. *Principles of Roman Law*. Oxford: Clarendone Press, 1936.

² DAJCZAK, W., GIARO, T., LONGSCHAMPS DE BÉRIER, F., Dostalík, P. *Římské právo. Základy současného práva*. Olomouc, 2013, s. 401–409.

³ Viz úvodní úvahu M. Bartoška „Otevřený list vám mladým, kdo jste nedávno překročili práh některé z našich právnických fakult.” In: BARTOŠEK, M. *Škola právnického myšlení*. Praha: Karolinum, 1991, s. 9–15.

⁴ Tímto zlým jazykem vládne profesor Vážný v předmluvě jím přeložené učebnice vynikajícího italského romanisty P. Bonfanteho. BONFANTE, P. *Instituce římského práva* (přel. J. Vážný). Brno: 1932, s. 9.

⁵ CVETLER, J. *Rukověť k přednáškám o soukromém právu římském*. Praha: 1946, s. 11 a násl.

⁶ Toto plnění spočívalo vždycky v zaplacení peněžité částky, podle zásady tzv. pekuniární kondemnace.

⁷ FORSYTHE, G. *A Critical History of Ancient Rome: From Prehistory to First Punic War*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press, 2005.

v Zákoně XII desek. Přestože poměrně podrobná úprava nakládání s povinným, který nezaplatil uloženou částku, znamenala jisté zlepšení situace povinného, přesto mohl být na závěr tohoto řízení (po splnění všech náležitostí) tento povinný oprávněným beztrestně usmrcen.

Třetího trhového dne ať jej rozsekají na části. Useknou-li si více či méně, to ať jim neškodí.⁸

Toto usmrcení je vykládáno tak, že povinný tím, že nesplnil to, co mu bylo rozsudkem uloženo, se zříká ochrany státu před svépomocí oprávněného a je vydán oprávněnému, který na něm vykoná svou pomstu. Podle L. Heyrovského je takové jednání možno označit jako svépomoc. Svépomocí je pro něj jednání oprávněné osoby, která svou vlastní právní mocí vynucuje uskutečnění svého právního nároku.⁹ V archaickém římském právu byla svépomoc velmi častá, a zejména v praetorském právu dochází k jejímu postupnému omezení. Příkladem takového omezení v hmotném právu je ochrana držby pomocí praetorských interdiktů. Hlavním způsobem omezení svépomoci však bylo zavedení státní moci k provedení nároků soukromého práva. Každý, kdo se domnívá, že jeho soukromoprávní nároky byly porušeny, se může domáhat soudního výroku (rozsudek), a pokud je tento rozsudek vydán, může být donucen k jeho vykonání.

Tato možnost vynucení rozsudku se lišila v tom, jestli se jednalo o rozsudek z věcné žaloby nebo u žaloby obligacní. Pokud se jednalo o žalobou věcnou, potom byl oprávněný ve výhodě, protože

mohl použít zvláštní exekuční žalobu, nazvanou *legis actio per manus iniectioem*. Gaius o této žalobě říká, že se používá právě pro exekuční řízení (Gaius 4, 21).¹⁰ Pro tuto žalobu byla předepsána přesná formulace, „protože jsi z rozsudku povinen (či protože jsi odsouzen) zaplatit mi deset tisíc sesterciů, proto já – pro deset tisíc sesterciů z rozsudku vkládám na tebe ruku“. Po pronesení této formule skutečně vložil žalobce na žalovaného ruku (odtud název žaloby – *per manus iniectioem* znamená žaloba o vložení ruky). Toto vložení nemělo jen symbolický význam – žalovaný propadal do moci žalobce. O postavení žalovaného nejlépe svědčí skutečnost zmiňovaná Gaiem, že žalovaný ztrácí postulační způsobilost. Pokud chce ve sporu pokračovat, nemůže tak učinit sám, ale musí mít procesního zástupce (*vindex*).¹¹

Pokud byl rozsudek založen právním vztahem obligacním, nebylo možno tuto exekuční legisakci použít a nezbylo než využít třetí osoby jako rukojmí, která se zavázala, že bude rozsudek vykonán. Tyto osoby se nazývaly *praedes*.¹²

Možnost oprávněných usmrtit povinného plyne z rozdílu mezi exekucí soukromou a exekucí soudní.¹³ Římský stát ještě po vydání Zákonu XII desek velmi málo dbal o zájmy dlužníků. Ten, kdo se vzepřel povinnosti, která mu byla uložena rozsudkem, a nezaplatil částku, k jejímuž zaplacení byl povinen,¹⁴ propadal do moci věřitele. Pokud se za něj nikdo procesně nezaručil (*vindex*), mohl být povinný odveden do věřitelova domu, tam mohl být držen v poutech¹⁵ po dobu 60 dní. Během těchto 60 dní musel být po 3 dny předveden před praetora na tržiště (*forum*) a muselo zde být vyhlášeno, k jaké částce

⁸ SKŘEJPEK, M. *Prameny římského práva. Fontes Iuris Romani*. 2. vydání. Praha: Lexis Nexis, 2004, s. 33.

⁹ HEYROVSKÝ, L. *Dějiny a systém soukromého práva římského*. Praha: 1910, s. 237.

¹⁰ GAIUS. *Učebnice práva ve čtyřech knihách* (přel. J. Kincl). Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, s. 255.

¹¹ Tamtéž.

¹² BONFANTE, P. *Instituce římského práva* (přel. J. Vážný). Brno: 1932, s. 140.

¹³ HEYROVSKÝ, L. *Dějiny a systém soukromého práva římského*. Praha: 1910, s. 238.

¹⁴ Těm, kteří uznali dluh a byli řádně odsouzeni, budiž dáno zákonných 30 dnů. SKŘEJPEK, M. *Prameny římského práva. Fontes Iuris Romani*. 2. vydání. Praha: Lexis Nexis, 2004, s. 33.

¹⁵ Nesplní-li rozsudek a nezaručí-li se někdo za něj na soudě, ať ho odvede s sebou, spoutá ho buď provazem nebo okovy o váze 15 liber, ne těžšími, nebo, pokud bude chtít, lehčími. SKŘEJPEK, M. *Prameny římského práva. Fontes Iuris Romani*. 2. vydání. Praha: Lexis Nexis, 2004, s. 33.

byl povinný odsouzen.¹⁶ Cílem tohoto vyhlášení na tržišti evidentně bylo zajištění někoho, kdo by za povinného jeho dluh zaplatil nebo se za něj alespoň procesně zaručil. Pokud se nikdo takový nenašel, byl povinný rozsekán na kusy. Zatímco někteří antičtí autoři vykládají toto ustanovení jemněji, jako prodej do otroctví (za Tiberu) nebo jako prodej jeho majetku, moderní autoři připouštějí skutečnost usmrcení. Toto usmrcení je podle nich důsledkem skutečnosti, že se povinný vzepřel státní moci (vyjádření povinností plnit, která byla zformulována v rozsudku) a tímto vzepřením se povinný vzdává ochrany státní moci. A může být tedy vydán soukromé pomstě oprávněného.¹⁷

Dohody mezi dlužníkem a věřitelem

Sami oprávnění však začali velmi záhy pociťovat ekonomické nevýhody takové pomsty. Usmrcením dlužníka sice je dán průchod spravedlnosti, ale má pohledávka, potvrzená soudem nebude stále uhrazena. Proto se začínají objevovat dohody uzavřené mezi ručiteli oprávněného a povinného, v rámci kterých se oprávněný zřídá své pomsty, tedy slibuje, že neusmrtí povinného, a povinný se zavazuje přenechat oprávněnému celý svůj majetek. Tuto zprávu nám rovněž zanechává Aulus Gellius, který navíc upozorňuje, že tyto dohody mezi dlužníkem a věřitelem (označované jako *ius pasciscendi*¹⁸) mohly mít nejrůznější obsah.¹⁹

Tento postup byl učiněn oficiálním tím, že byl vydán *lex Poetelia*. Stalo se tak roku 313 př. n. l., a tímto zákonem bylo zakázáno usmrcovat povinného a prodávat jej do otroctví.²⁰ V posledním století republiky přistoupila exekuce majetková, která byla zavedena praetorským ediktem, pravděpodobně praetorem Publiliem Rutiliem.²¹ Zave-

dením této majetkové exekuce měl tedy oprávněný na výběr, zda provede exekuci osobní, založenou na Zákoně XII desek, nebo majetkovou, založenou na praetorském ediktu. K majetkové exekuci se původně přistupovali tehdy, pokud byl povinný osobně nepřítomen. Přijetím zákona *Lex Iulia*, který byl pravděpodobně zaveden jako součást Augustových reforem,²² bylo dlužníkovi (povinnému) umožněno, aby unikl osobní exekuci tím, že dobrovolně postoupí celý svůj majetek. J. Vážný zdůrazňuje, že tím se dává možnost volby povinnému, zda se bude postupovat cestou osobní nebo majetkové exekuce. Povinný mění ručení svým životem nebo svou osobní svobodou (v případě prodeje *trans Tiberim*, tedy do otroctví) za ručení celým svým majetkem. Pokud se rozhodne uniknout osobní exekuci, je nucen odevzdat celé své jmění věřiteli.

Určitým skupinám obyvatel je dáno privilegium, že si mohou část zabavovaného majetku ponechat. Toto privilegium se nazývá *beneficium competentiae*.

Toto privilegium pak bylo poskytováno i v případě určitých pohledávek, bez ohledu na osobní statut povinného.

V případě majetkové exekuce docházelo k tomu, že povinný převedl celý svůj majetek nikoliv věřiteli, ale tomu, kdo se zavázal zaplatit za majetek nejvyšší částku. Tento proces se v pramenech označuje jako *venditio bonorum*. Z právního hlediska zde dochází k univerzální sukcesi, kdy *bonorum emptor* jedním právním jednáním nabývá aktiva i pasiva majetku (pasiva nezanikají) za určitou částku. Tato částka, kterou se kupec zavazuje zaplatit za majetek, není určena hodnotou majet-

¹⁶ O tomto ustanovení Zákon XII desek pojednává Aulus Gellius ve svém díle *Atické noci* (Gell. XX, 1, 46–47).

¹⁷ V podrobnostech viz KLEINEIDAM, F. *Die Personalexekution der Zwölftafeln*. Breslau: M&H Marcus, 1904, s. 224–232.

¹⁸ KLEINEIDAM, F. *Beitrage zur Kenntnis der Lex Poetelia (Festgabe fur Dahn. II. Teil. Romisches Rechtsgeschichte)*. Breslau: 1905, s. 1.

¹⁹ Gell. XX, 1, 46.

²⁰ Blíže k tomu viz KLEINEIDAM, F. *Beitrage zur Kenntnis der Lex Poetelia (Festgabe fur Dahn. II. Teil. Romisches Rechtsgeschichte)*. Breslau: 1905, s. 1–31.

²¹ VÁŽNÝ, J. *Římský proces civilní*. Praha: Melatrich, 1935, s. 74.

²² GREGOR, M. *Římský stát a právo za vlády císaře Augusta*. Praha: Leges, 2018.

ku povinného, ale procentem pohledávek věřitele, které je kupec ochoten zaplatit. Výhodou *venditio bonorum* byla skutečnost, že pokud bylo věřitelů více, tak i jednáním jednoho z nich se zahajovalo exekuční řízení pro všechny a výtěžek z prodeje celého majetku povinného se mezi věřitele dělil. Samozřejmě pokud se ostatní věřitelé přihlásili do řízení. Toto řízení se nazývalo *concursum creditorum* a je ideovým základem moderního konkurzu.

Řízení *concursum creditorum*

J. Vážný upozorňuje, že tímto principem se starověká exekuce odlišuje od exekuce současné, protože zde se z majetku dlužníka neodnímá pouze tolik, kolik činí hodnota pohledávek, ale dlužníkovi se odnímá celý jeho majetek.²³ Tento majetek pak neslouží k přímému uspokojení věřitelů, ale stává se majetkem toho, kdo jej koupil (podle představ římských právníků je *bonorum emptor* nástupce dlužníka, a to podle praetorského práva), a věřitelé se uspokojují z částky, kterou jim kupec majetku zaplatil.

Od současné exekuce se postup v římském právu liší také tím, že exekuce nenastává automaticky (nebo na žádost oprávněného) hned po marném uplynutí pariční lhůty (30 dnů) po vynesení rozsudku, ale oprávněný musí o exekuci zahájit nový spor.

Oprávněný je povinen dostavit se i s povinným znovu před praetora (podle procesních předpisů Zákona XII desek musí se oprávněný sám postarat o to, aby se povinný před soud dostavil). Před pra-

etorem musí oprávněný požádat o vydání žaloby, která se nazývala *actio iudicati* (žaloba z rozsudku).²⁴ V rámci edičního řízení (tedy řízení o vydání žaloby) je povinný praetorem dotázán, zda uznává tuto povinnost. Pokud ji povinný uzná nebo se k věci nevyjádří, jsou majetkové nároky oprávněného uspokojeny praetorem pomocí *missio in possessionem*. To byl nejčastější případ.

Missio in possessionem znamená, že praetor vydá příkaz, *decretum*, kterým zmocní věřitele, aby vzal do držby celý majetek oprávněného,²⁵ a může se tedy tento majetek převést (za úplatu) na kupce majetku (*bonorum emptor*). Římské právo používalo tuto mimořádnou praetorskou pravomoc převést držbu²⁶ věci i v jiných případech, pokud to bylo potřeba k ochraně věci. L. Heyrovský řadí tyto případy mezi zákonné zástavní praetorské právo.²⁷ Můžeme zde stručně uvést hlavní případy. Kromě práva výkonu rozhodnutí sem spadají ještě záruka za škodu, která může vzniknout v budoucnu na pozemku, ohroženém faktickou činností na sousedním pozemku (tzv. *cautio damni infecti*).²⁸ *Missio in possessionem* bylo možné použít také pokud bylo uvedení do držby nutné v zájmu zachování věci.²⁹ Dalším případem je uvedení do držby v zájmu zachování odkazu. Pokud byl dědic zůstavitelem zavázán, aby převedl na odkazovníka pohledávku a tato pohledávka byla zřízena pod lhůtou nebo odkládací podmínkou, potom musel dědic, chtěl-li se ujmout dědictví, poskytnout odkazovníkovi ručitele. Pokud to dědic neučiní, může odkazovník požádat praetora, aby jej uvedl v držbu celého majetku, který byl odkázán (zde ve smyslu dědění) zůstavitelem dědici. Tato držba neslouží

²³ VÁŽNÝ, J. *Římský proces civilní*. Praha: Melatrich, 1935, s. 75.

²⁴ O této žalobě podrobněji WENGER, L. *Zur Lehre von der actio iudicati. Eine Rechthistorische Studie*. Graz: 1901.

²⁵ HEYROVSKÝ, L. *Dějiny a systém soukromého práva římského*. Praha: 1910, s. 260.

²⁶ Podle představ římských právníků byla držba faktickou skutečností, nikoliv právem, a proto ji nebylo možno převést, ale bylo nutné, aby držitel věc skutečně uchopil. Blíže viz HORÁK, O., DOSTALÍK, P. Věc v právním smyslu v novém občanském zákoníku. *Časopis pro právní vědu a praxi* 1/2013. Tato otázka je stále právně významná. Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16.3. 2021, č.j. 22 Cdo 2957/2020. Proto je lépe v intencích římského práva mluvit o uvedení do držby. Odtud i název interdiktů *missio in possessionem*.

²⁷ HEYROVSKÝ, L. *Dějiny a systém soukromého práva římského*. Praha: s. 490.

²⁸ ŽIDLICKÁ, M. *Kauce při hrozící škodě v římském právu: cautio damni infecti*. Brno: Masarykova univerzita, 2000.

²⁹ Dig. 42, 4, 1.

odkazovníkovi k užívání dědictví, má pouze právo dozoru. Pokud dědic neodevzdá majetek tvořící dědictví dobrovolně, může proti němu *praetor* použít zvláštní interdikt nebo zakročit přímo z úřední pravomoci (*imperium*).

A konečně se užívá *missio in possessionem* v případě ochrany zájmů dosud nenarozeného dítěte. Dítě v těle matky mohlo být za určitých podmínek povoláno k dědictví.³⁰ V takovém případě mohla jeho matka (tedy těhotná žena) požádat, aby na ni byla převedena držba dědictví po zemřelém manželovi. Nezáleželo na tom, zda bylo dítě povoláno k dědění ze závěti nebo ze zákona. Za určitých podmínek mohla žena žádat o uvedení do držby dědictví pouze tehdy, pokud nemohla opatřit výživu pro dítěte jinak.³¹ Uvedení do držby bylo přípustné i tehdy, pokud bylo dědické právo dítěte sporné nebo pokud nebylo jasné, zda je žena těhotná. Uvedení do držby bylo poskytnuto za účelem výživy těhotné ženy (a jejího potomka). K uvedení do držby mohlo dojít i přes odpor ostatních dědiců, na základě zvláštního *praetorského* interdiktu. Ochranu nenarozeného dědice a zájmy ostatních zúčastněných osob zajišťoval zvláštní opatrovník, nazývaný *curator ventris*. Toto uvedení do držby je omezeno časově, trvá tak dlouho, dokud žena neporodí.

Vidíme tedy, že nároky oprávněného bralo římské právo (a to i římské právo *praetorské*) velmi vážně a poskytovalo jim stejnou ochranu jako např. oprávněným zájmům nenarozeného dítěte. Pokud dlužník nemohl nebo nechtěl nic zásadního namítnout, potom měl povinný v ruce rychlý a účinný prostředek, jak získat možnost nakládat s celým majetkem povinného.

Žalobce je dále povinen veřejně vyhlásit, že došlo k uvedení majetku povinného do jeho držby tak,

aby se mohli se svými pohledávkami přihlásit i ostatní věřitelé. Toto veřejné vyhlášení se nazývá *praescriptio bonorum*.³² Ostatní věřitelé pak také nabývali možnost získat kontrolu a možnost správy majetku jako spoludržitelé.³³

Pokud by bylo věřitelů více, potom by *praetor* uvedení do držby prostě neprovedl a řízení by postupovalo tak, jako by dlužník popřel svou povinnost. Dlužník totiž může i po vydání rozsudku popírat nařízenou exekuci. Může například tvrdit, že rozsudek, který byl vydán, je neplatný nebo že již povinnost splnil. Pak v římském právu nastupuje další soudní řízení.

Zahajuje se žalobou z rozsudku. Pozorný čtenář zde může namítnout, že pokud se nejedná o rozsudek vydaný na základě určovací žaloby, mělo by být rozhodnuto na základě nároku z hmotného práva. Římské soudní řízení však bylo v tomto ohledu velmi specifické. Žaloba (*actio*) není jednostranným procesním úkonem, jehož účinky nastávají okamžikem doručení soudu, ale jedná se o procesní dohodu, potvrzenou (autorizovanou) *praetorem*. V rámci žalobní formule *praetor* ve spolupráci se stranami formuluje právní nárok žalobce (tím, že se určí, jaká žaloba bude použita) a žalobce se s žalovaným dohodnou za jakých podmínek v rámci této žaloby žalovaný strpí své odsouzení a za jakých podmínek bude případně osvobozen. Součástí dohody je výběr osoby soudce stranami. Tato dohoda se nazývá „ustanovení nebo ohlášení sporu“ (*litiscontestatio*), je potvrzena *praetorem* (který zde zastupuje stát) a je zaslána soudci, kterého si strany vybraly, s tím, že musí rozhodnout tak, jak se strany dohodly v rámci žaloby.

Celý proces připomíná mnohem více moderní rozhodčí řízení než klasický soudní proces.³⁴ Tomu se ostatně blíží římské právo procesní až v rám-

³⁰ Tyto podmínky se nápadně podobají podmínkám, které uvádí ust. § 25 občanského zákoníku (zák. č. 89/2012 Sb. v platném znění).

³¹ To platilo zejména tehdy, pokud dítě v těle matky nebylo potomkem zůstavitele. V podrobnostech viz HEYROVSKÝ, L. *Dějiny a systém soukromého práva římského*. Praha: 1910, s. 1125.

³² VÁŽNÝ, J. *Římský proces civilní*. Praha: Melatrich, 1935, s. 76.

³³ Dig. 42, 5, 12, pr.

³⁴ RŮŽIČKA, K., DOSTALÍK, P. Arbitr a arbitrium v římském právu a rozhodce a rozhodčí řízení v českém právu. In: *Caro Amico: 60 kapitol pro Michala Skřejpka* (eds. P. Bělovský a K. Stloukalová). Praha: Auditorium. 2017, s. 348–358.

ci změn, které probíhaly za pozdního císařství a vyvrcholily za císaře Justiniana.

Tato litiskontestace měla významné hmotně-právní i procesně-právní účinky. Není zde vhodný prostor pro plný výčet těchto účinků.

Pro exekuční právo měl největší význam tzv. konzumpční účinek této litiskontestace. Litiskontestací zanikají hmotně-právní vztahy mezi stranami, jejich právní vztah se převádí na nový právní základ, který je popsán přímo v žalobě.

“

Přestože poměrně podrobná úprava nakládání s povinným, který nezaplatil uloženou částku, znamenala jisté zlepšení jeho situace, mohl být na závěr řízení beztrestně usmrcen.

”

J. Vážný přirovnává tento zrušovací účinek k novaci, kdy jeden závazkový poměr, založený smlouvou, přechází na jiný a ten první závazek zaniká.³⁵ Stejně jako v moderním procesním právu není možné žalovat znovu v téže věci (a také se to označuje latinským termínem *bis de eadem re ne sit actio*), ovšem na základě překážky litispendence, která počíná okamžikem doručení žaloby. Tato překážka brání podání žaloby, založené na stejných hmotně-právních poměrech. Tyto poměry však stále existují. Pokud by tato překážka odpadla, např. tehdy, pokud by bylo řízení skončeno jinak než rozhodnutím ve věci (zpětvzetím žaloby), mohla by v moderním právu být podána ohledně stejných poměrů hmotného práva nová žaloba.

V římském právu to není možné, protože litiskontestací jsou tyto hmotně-právní (předprocesní) poměry zničeny.³⁶ Tento účinek má litiskontesta-

ce bez ohledu na vůli stran, podobně jako novace. A jestliže je soudcem rozsudkem potvrzen stav, uvedený v žalobě a je určena peněžní částka, kterou má na základě rozsudku zaplatit a žalovaný (odsouzený) tuto částku ve stanovené lhůtě nezaplatí, potom žalobce nemá žádnou jinou žalobu, než žalobu z rozsudku (*actio iudicati*), kterou se může domáhat splnění této povinnosti.

Žalobce ve formulaci této žaloby tvrdil, že mu na základě rozhodnutí soudu žalovaný dluží určitou částku a domáhal se jejího zaplacení. Žalovaný mohl ještě i v této fázi řízení vkládat do žaloby své námitky, dojde znovu k litiskontestaci, soudce v druhé fázi řízení (*apud iudicem*) prozkoumá důvody, pro které nechce žalovaný splnit povinnost, uvedenou v rozsudku. Prozkoumá také námitky, které uvedl žalovaný ve formulaci, a vydá nové rozhodnutí. Pokud soudce žalovaného (povinného)

³⁵ VÁŽNÝ, J. *Římský proces civilní*. Praha: Melatrich, 1935, s. 58.

³⁶ Tamtéž.

osvobodí, je exekuce jednou pro vždy zmařena. Pokud jej však znovu odsoudí, vzroste částka, k jejímuž zaplacení bude žalovaný odsouzen na dvojnásobek původního plnění. Žaloba *actio iudicati* patří totiž mezi žaloby, jejichž popírání má za následek vzrůst povinnosti na dvojnásobek (*actiones quae infitiando crescunt in duplum*). Do stejné skupiny žalob patří například žaloby z kvazideliktů *actio de modo agri* nebo *actio depensi* nebo žaloba z protiprávního poškození škody. Jedná se o jakousi sankci pro povinného za bezdůvodné popírání žalobcova oprávněného nároku.³⁷

Od vydání rozsudku nebo od vydání vyhlášky o uvedení do držby mělo do 30 dní dojít k prodeji majetku.³⁸ V době od vydání rozsudku (nebo vyhlášky) do doby prodeje bývalo obvyklé vyřídit ještě jednu záležitost. Nepochybně bylo v zájmu věřitelů, aby byl rozsah majetku dlužníka, který půjde do konkurzu, co největší. Proto jim byla dána možnost, aby odporovali právnímu jednání dlužníka, kterým by vědomě zmenšoval svůj majetek na úkor věřitelů. O. Sommer uvádí, že *praetor* vytvořil právní prostředky proti tomuto zkracování právě v souvislosti s exekučním řízením.³⁹ Až do uvedení do držby byl dlužník zcela oprávněn k dispozici se svým majetkem a mohl jej tedy převést na jiného, aby se sám stal insolventním. Toto zcizovací jednání pojímají prameny římského práva velmi široce. Jako jednání k oklamání věřitele bylo chápáno nejen převedení vlastnictví k jednotlivým věcem z majetku dlužníka na jiného, ale také založení nového dluhu,⁴⁰ opomenutí jednání, které vedou k zachování práva.⁴¹ Za jednání, které zkracuje oprávněného, není považováno pouhé

opomenutí příležitosti k nabytí⁴² nebo zaplacení splatného dluhu.⁴³ Proti jednání, které mělo zkrátit věřitele, poskytl *praetor* razantní prostředky. Věřiteli zvláště dosazený správce pro konkurs (*curator bonorum*) mohl do jednoho roku od uvedení do držby požádat *praetora* o *restitutio in integrum* (tedy o odejmutí účinnosti právního jednání *in fraudem creditoris* na základě úřední pravomoci *praetora*).⁴⁴ Druhým takovým prostředkem je poskytnutí nejprve interdiktta (*interdictum fraudatorium*), kterým byla věc, která byla převedena na jiného, úředním rozkazem navrácena zpět do majetku dlužníka. Po jejím navrácení mohl kterýkoli věřitel použít zvláštní žalobu na zpeněžení věci (*actio arbitraria*). V rámci řízení, které bylo zahájeno touto žalobou, byl žalovaný (pokud byly splněny náležitosti zkrácení věřitele, viz níže), převést věc nebo její finanční hodnotu zpět do majetkové podstaty dlužníka. Vzhledem k charakteru římského soudního řízení bylo možné, aby byl ten, kdo přijal dlužníkovu věc, aby zkrátit věřitele, odsouzen nejen k zaplacení hodnoty této věci, ale také k něčemu, co římsští právníci nazývají úplná majetková interesse (a co se tak špatně překládá do češtiny). Ten, kdo se podílel na zkrácení dlužníka, tak neodpovídá pouze hodnotou věci, kterou na sebe nechal převést, ale bude povinen nahradit věřiteli rozdíl mezi tím, jaké je jeho hodnota nyní, a tím, jaká by byla hodnota jeho majetku, kdyby nedošlo ke zkracujícímu jednání.

Nabízí se možná otázka, co vedlo *praetora* k používání dvou prostředků nebo ještě lépe dvou skupin prostředků (*restitutio in integrum* na straně jedné a *interdiktta* a žaloby na straně druhé)? Jedná se o vývoj typický pro *praetorské právo*. *Praetor* jako

³⁷ BARTOŠEK, M. *Encyklopedie římského práva*. Praha: Panorama, 1987, s. 173.

³⁸ To ovšem byla doba nejkratší, nikoliv nejdelší – mohl uběhnout klidně i rok, než se stal prodej majetku dlužníka skutkem (viz dále).

³⁹ SOMMER, O. *Učebnice soukromého práva římského. I. Obecné nauky*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 143.

⁴⁰ Dig. 12, 2, 9, 5.

⁴¹ Dig. 48, 3, 2, 1.

⁴² Dig. 42, 8, 6, 7.

⁴³ Dig. 42, 8, 6, 11.

⁴⁴ SOMMER, O. *Učebnice soukromého práva římského. I. Obecné nauky*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 63 a násl.

úředník odpovědný za soudnictví (*iurisdictio*, jak by řekli samotní Římané⁴⁵) mohl použít jednak prostředek, vyplývající z jeho pravomocí (*imperium*), která byla velmi rozsáhlá, tedy uvedení do původního stavu (*restitutio in integrum*), jednak žaloby, které byly vydávány právě na základě jeho pravomocí (*actiones in factum*, *actiones honorariae*). Praetorská *restituce* byla rychlým a účinným prostředkem, kterým se odejmuly právní účinky jednání, které bylo podle *praetora* v konkrétním případě v rozporu s *aequitas*. V justiniánském právu byly oba tyto prostředky sloučeny do jediné žaloby (*actio Pauliana*).⁴⁶

Jaké podmínky musí tedy být splněny, aby bylo možno použít tyto dva razantní prostředky? Podle pramenů římského práva⁴⁷ bylo nutné jednak *consciulium fraudandi* na straně dlužníka – dlužník musel vědět, že zcizovacím jednáním zkracuje věřitele. Dále pak bylo třeba, aby toto vědomí podvodu (*conscientia fraudis*) existovalo i na straně toho, kdo prospěch ze zkracujícího právního jednání přijímá. Pokud na něj byl majetek dlužníka za účelem zkrácení jeho věřitele převeden bezplatně, je i tehdy možné použít proti němu interdikt a žalobu. Žalobou je možno se domáhat nikoliv náhrady majetkové interesse (tedy plné náhrady škody), ale pouze vydání toho, oč se bezplatným převedením na úkor věřitele obohatil.

A konečně je nutné, aby skutečně došlo k tomu, že věřitelé budou jednáním dlužníka zkráceni na svých právech (*eventus fraudis*). Pokud by se například při prodeji dlužníkovy majetku dokázalo získat tolik, že by to stačilo k úhradě dluhů, potom by nebylo možné tyto procesní prostředky použít. Pokud by se dlužník pokusil prodat svůj majetek až po provedeném uvedení do držby, praetor byl oprávněn nepřipustit projednání ta-

kového nároku na soudě⁴⁸ (na rozdíl od dnešního soudce mohl praetor z důvodu *aequitas* odepřít žalobci žalobu).

Pokud by naopak přijal po uvedení do držby některý z věřitelů plnění od dlužníka, musí se s ostatními o přijatou částku rozdělit.

Po 30 dnech od vyhlášky se konal prodej dlužníkovy majetku. Okamžikem prodeje se dlužník stal osobou bezectnou (*infamis*). Věřitelé si ze svého středu zvolili osobu, která prodej provede (*magister venditio bonorum*). Tento správce připravil podmínky prodeje a po uplynutí dalších deseti dnů byl majetek ve veřejné dražbě prodán tomu, kdo nabídl uhradit nejvyšší část ze všech přihlášených pohledávek.

Některé pohledávky se ovšem uspokojují celé. Jedná se o pohledávky fisku (tedy státní pokladny), nároky manželky na vrácení věna (k tomu docházelo po rozvodu manželství, rozvedená žena potřebovala věno, aby se mohla znovu vdát). Mezi privilegované pohledávky patří i nároky poručníka vůči jeho poručenci a náklady obstaratele pohřbu vůči dědicům zemřelého.

Nabyvatel, *bonorum emptor*, se stal vlastníkem (ovšem pouze podle praetorského práva – hovoříme o tzv. bonitárním vlastnictví, na rozdíl od civilního vlastnictví, kdy je nabýváno způsobem, který uznává zejména Zákon XII desek) celého majetku dlužníka, přešly na něj i všechny dlužníkovy pohledávky a byl zavázán za dluhy zůstavitele (ovšem pouze do výše procenta, které převzal).⁴⁹ Pokud žaloval nový nabyvatel dlužníka povinného, mohl si žalovaný odečíst své pohledávky, které měl vůči úpadci (*agere cum deductione*).

⁴⁵ GROH, V. *Starý Řím*. Praha: 1931, s. 75 a násl.

⁴⁶ SOMMER, O. *Učebnice soukromého práva římského. I. Obecné nauky*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 145.

⁴⁷ Dig. 42, 8, 6, 11. Viz také SOMMER, O. *Texty ke studiu soukromého práva římského*. Praha: Melantrich, 1932, s. 196.

⁴⁸ Tuto možnost máme připuštěnu na základě rekonstrukce praetorského ediktu, viz Ed. XL, § 220.

⁴⁹ Oprávněným za pohledávky a odpovědným za dluhy byl ovšem stále pouze podle praetorského práva. Musel být žalován pomocí *actiones utiles*.

Lex Iulia (jak bylo zmíněno výše – zákonná úprava vydaná v rámci reformy císaře Augusta) umožnila povinnému, aby svůj majetek odevzdal dobrovolně. Takové odevzdání se nazývá *cessio bonorum*. Toto opatření bylo původně poskytováno jako ochrana mladistvých. *Cessio bonorum* podléhala úředníkům schválení (praetor ve městě Římě nebo místodržící v provincii). *Cessio bonorum* bylo vyloučeno, pokud se jednalo o konkurz, způsobený dluhy z lehkomyšlnosti nebo z hlouposti. I po dobrovolném odevzdání majetku přichází jeho prodej jako celku, dlužník v tomto případě nepřichází o svou čest. Pohledávky nepřihlášené do konkurzu nebo v konkurzu plně neuspokojené pak trvají, mohou být i nadále uplatněny. V takovém případě příslušelo i povinnému proti věřitelům *beneficium competentiae* do doby jednoho roku. I po uplynutí této doby je proti povinnému, který postoupil věřitelům dobrovolně svůj majetek, zcela vyloučena osobní exekuce a dosud nesplacené pohledávky mohou být vymáhány pouze tehdy, pokud nebude mít vyšší majetek, než jaký stačí pro jeho výživu.⁵⁰ Toto ustanovení ve prospěch dlužníka znamenalo, že povinný je povinen zaplatit pouze tolik, kolik je schopen (*in id quod facere potest*).⁵¹ Již v rámci klasického římského práva bylo toto privilegium vykládáno širěji, tedy že dlužníkovi musí zůstat tolik, kolik potřebuje k výživě své a své rodiny (*deductio ne egeat*). Tato myšlenka byla podrobně rozpracována v pandektním právu a dochází zde k vytvoření skutečné alimentární povinnosti, která je odstupňována podle sociálního postavení úpadce. Je nutné zdůraznit, že toto privilegium omezuje pouze samotné odsouzení, nikoliv samotnou obligaci. A proto, pokud se zlepšil dlužníkovo majetkové postavení, musí doplatit zbytek.⁵²

Myšlenka zajištění jistého existenčního minima

byla pak římskými právníky převzata a podrobně rozpracována i pro jiné případy povinnosti zaplatit dluhy mimo exekuční řízení a setkáváme se s ním v mnoha velmi odlišných situacích. Tak příslušelo *beneficium competentiae* tomu, kdo slíbil poskytnout ženě věno, společníkovi (rozumí se ze *societas*⁵³), který má povinnost zaplatit své závazky, vzniklé z činu society proti ostatním společníkům, vojákovi proti kterémukoliv věřiteli, synovi, který se vzdal dědictví po otci apod.⁵⁴

Římské exekuční právo vyvažuje zájem oprávněného a povinného

Vývoj římského exekučního práva pak pokračoval dál, kdy bylo povoleno, aby v případě, že bude vedena exekuce na majetek senátora (nebo jeho manželky), bylo možno zřídit zvláštního opatrovníka, který zajistil zpeněžení jednotlivých kusů majetku z jeho majetku a z výtěžku prodeje došlo k uspokojení věřitelů. Tento typ exekuce nazýváme *distractio bonorum*.⁵⁵ Tento typ majetkové exekuce byl později rozšířen i na exekuci na majetek choromyslného nebo šilence.⁵⁶

Můžeme tedy shrnout, že exekuční právo se vyvinulo již v době předjustiniánské. Již v klasickém římském právu došlo k překonání koncepce exekučního řízení jako nástroje pomsty věřitele (oprávněného) vůči dlužníkovi (povinnému). Do popředí nastupuje uspokojení majetkových zájmů, do doby vydání *lex Poetelia* jako dobrovolné odevzdání celého majetku dlužníka za účelem odvrácení zabití dlužníka nebo jeho prodeje do otroctví, od doby vydání této zákonné normy jako pravidelný (a jediný možný) způsob exekuce.

Považujeme za nutné zdůraznit, že v rámci římského práva docházelo k vyvážení zájmu jak

⁵⁰ SOMMER, O. *Učebnice soukromého práva římského. I. Obecné nauky*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 141.

⁵¹ BONFANTE, P. *Instituce římského práva* (přel. J. Vážný). Brno: 1932, s. 450.

⁵² Tamtéž, s. 452.

⁵³ Podle terminologie občanského zákoníku společnost – viz ust. § 2716 a násl. občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 v platném znění).

⁵⁴ BONFANTE, P. *Instituce římského práva* (přel. J. Vážný). Brno: 1932, s. 450.

⁵⁵ Dig. 27, 10, 5.

⁵⁶ VÁŽNÝ, J. *Římský proces civilní*, Praha: Melantrich, 1935, s. 77.

oprávněného, tak povinného. Za účelem zajištění úspěšného průběhu majetkové exekuce neváhali římscí právníci sáhnout k drastickému uplatnění mimořádných praetorských pravomocí, jako uvedení do držby celého majetku dlužníka, nebo prohlášením za bezectného toho, kdo nesplnil povinnost, uloženou mu rozsudkem. Praetor rovněž účinnými procesními prostředky zabraňoval tomu, aby dlužník vyváděl ze svého majetku jednotlivé věci a prováděl právní jednání, kterými by úmyslně zkracoval věřitele.

Na druhou stranu byla zavedena (původně jako ochrana mladistvých) možnost (ovšem až po prozkoumání celé záležitosti a udělení úředního povolení *praetorem* nebo správcem provincie), aby dlužník dobrovolně odevzdal svůj majetek věřitelům. Výměnou za toto dobrovolné odevzdání nebyl již považován za bezectného a bylo mu po dobu jednoho roku poskytnuto určité existenční minimum (v justiniánském právu bylo toto minimum koncipováno jako právo na nezbytnou výživu). Dlužník tedy získal roční lhůtu, aby se mohl „nadechnout“ a zlepšit své existenční postavení. Nutno podotknout, že toto dobrovolné odevzdání bylo vyloučeno pro dluhy, které na sebe dlužník uvalil z lehkomyšlnosti nebo hlouposti.

Můžeme tedy shrnout, že římská úprava majetkové exekuce byla velmi podrobná, komplexní a dokázala jak velmi razantně hájit oprávněné zájmy oprávněného (věřitele), tak také pamatovala na sociální rozměr exekuce (nutnost zajistit

”

Pokud se za povinného nikdo procesně nezaručil, mohl být odveden do věřitelova domu a být tam držen v poutech po dobu 60 dní. Během těchto 60 dní byl třikrát předveden před praetora na tržiště, kde bylo vyhlášeno, k jaké částce byl odsouzen. Cílem bylo zajištění někoho, kdo by za povinného dluh zaplatil nebo se za něj zaručil. Pokud se nikdo takový nenašel, byl povinný rozsekán na kusy.

povinnému existenční minimum). Odraz výsledku pravotvorné činnosti římských právníků nacházíme i v současném právu. Jako příklad můžeme uvést, že podle insolvenčního zákona zamítne soud insolvenční návrh tehdy, „pokud dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení“.⁵⁷ Druhým příkladem přínosu je institut relativní neúčinnosti občanského práva.⁵⁸ A nesmíme zapomínat ani na skutečnost, že krácení věřitele zakládá i postih podle trestního práva – trestný čin poškození věřitele.⁵⁹

⁵⁷ § 395 odst. 2 insolvenčního zákona (zák. č. 182/2006 Sb. v platném znění).

⁵⁸ § 589 a násl. občanského zákoníku (zák. č. 89/2012 Sb. v platném znění).

⁵⁹ § 222 trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb. v platném znění).

Text: Mgr. Olga Černá
 Exekutorská komora ČR

Portál dražeb: Kvalitní provedení elektronické dražby bez pochybností

Na Portál dražeb jsou kladeny vyšší nároky než na konvenční dražební systémy, a to z důvodu, že je provozován Exekutorskou komorou, nikoliv běžnou obchodní korporací usilující o maximalizaci vlastních zisků. Dodržování těchto specifik ale přináší vyšší standard, kterým se musí Portál dražeb prokazovat. Nově je také součástí unijního projektu LEILA.

V očích veřejnosti jsou u konvenčních webů zodpovědní za zajištění řádného provozu a dodržení všech procesních náležitostí soudní exekutoři. U Portálu dražeb je to naopak Komora, za kterou jde zodpovědnost, a která nese břemena s tím spojená.

Pro soudní exekutory, resp. registrované dražitele, to má několik nesporných výhod. Jednou z nich je i ta, že soudní exekutoři při změně dražebního portálu nemusí dělat právní analýzu fungování Portálu dražeb a nemusí kontrolovat, že jsou zde reflektovány všechny legislativní změny.

System odpovídá specifickým parametrům dražeb konaných soudními exekutory, a vzhledem k tomu, že je šitý na míru jejich práci a potřebám, je otevřený případným podnětům k optimalizaci, kterou je možné provést vcelku rychle.

Vysoký standard Portálu dražeb zajišťuje, že dražba na něm prováděná obstojí při jakémkoliv přezkumu účastníka dražby, který by ji zpochybňoval z technických či provozních důvodů, jejichž výskyt může být vhodným nastavením pravidel minimalizován, či dokonce eliminován. „*Náš přechod na Portál dražeb proběhl bez komplikací,*“ sdílí svou zkušenost Mgr. Jakub Effenberger z Exekutorského úřadu Kolín. „*Je uživatelsky jednodušší než portál, který jsme používali, takže nám šetří práci. Obsluha je intuitivní, s dostupnou uživatelskou podporou. Sledování vývoje judikatury a právního rámce považuji za příjemnou nadstavbu.*“

A jaké příjemné drobnosti uživatelské prostředí (admin) exekutorovi nabízí? Například všechny chystané dražby na jedné stránce, přibývající počty dražitelů přehledně znázorněné v barevných polích nebo označení dražitele s předkupním právem – patří mu ikona s korunkou na hlavě. Příjemné jsou bezesporu i hromadné příkazy na vrácení jistot nebo protokol, který je ke stažení okamžitě po dražbě a vše potřebné obsahuje hned v hlavičce, a spousta dalších „vychytávek“.

Editace – zjednodušení a komfort

Od ledna letošního roku je také k dispozici možnost pružnějšího editování dražeb přímo v adminu. Cílem těchto změn je především zvýšit flexibilitu a usnadnit pohyb v administračním prostředí.

Editace – zjednodušení a komfort

Zjednodušení práce exekutorů musí být ale vyvážené komfortem pro uživatele webu v hranicích, které umožňují striktní procesní předpisy. Několik málo změn je tedy možné provést pouze po pevně stanovenou dobu. Časové omezení jsme u některých úprav zavedli z důvodu, aby změny na poslední chvíli nemátly zájemce o dražbu a nekomplikovaly přihlášení dražitelů.

Každé z těchto dílčích omezení je ale nastaveno tak, aby bylo rozumným kompromisem mezi sta-

bilitou, bezpečností, kvalitou a individuálními potřebami každého soudního exekutora. Cíl mají ale společný: kvalitní provedení elektronické dražby bez jakéhokoliv náznaku pochybností. A tím i vyšší úspěšnost.

Portál dražeb je součástí EU projektu LEILA

Portál dražeb je také součástí mezinárodního projektu LEILA – multilingual European platform for judicial Auctions, který se zaměřuje na vytvoření centrální úřední vícejazyčné platformy pro soudní dražby, které se konají napříč členskými státy EU.

Vícejazyčná platforma je krokem vpřed ke zvýšení konkurenceschopnosti a efektivity soudních dražeb na úrovni EU, rozšíření uživatelské základny a počtu potenciálních účastníků, dosažení rychlejšího ukončení procesu prodeje a snížení podílu nesplácených úvěrů. Rozvíjí „jednotné kontaktní místo“ na trhu EU a vytváří základ pro účinnou celoevropskou vícejazyčnou platformu pro online dražby, která je potenciálně otevřená pro všechny druhy dražeb.

Platforma je zpočátku integrována s vnitrostátními informačními systémy soudních dražeb sedmi členských států (Itálie, Lotyšsko, Chorvatsko, Portugalsko, Francie, Litva a Česká republika), aby bylo možné získávat údaje o soudních dražbách automatizovaným způsobem a zároveň umožnit ruční nahrávání a aktualizaci informací tam, kde takové informační systémy neexistují. Tato integrace zaručuje, že informace budou aktuální a důvěryhodné, a zároveň poskytuje jednoduché a uživatelsky přívětivé rozhraní, které usnadňuje komplexní vyhledávání a umožňuje uživatelům porovnávat výsledky vyhledávání ve zvoleném jazyce.

Newsletter a inzerce zdarma

Sdílet dražby na sociální sítě lze hned po jejich nahrání. Portál dražeb navíc každý týden odesílá newsletter na téměř 6 000 emailových adres dražitelů, kteří se k jeho odběru aktivně přihlásili. Upozornujeme v něm odběratele na aktuální zajímavé dražby, do kterých se mohou přihlásit.

Dražitel si také může sám nastavit „Hlídacího psa“, který ho upozorní na nově vložené dražby dle jeho preferencí. Každý jde individuálně pojmenovat pro lepší přehlednost a jejich množství není nijak omezeno.

Dražby Portálu dražeb jsou také denně zveřejňované na sociálních sítích, konkrétně na Facebooku a Twitteru. Všechny tyto promo služby jsou pravidelné a pro dražebníky Portálu dražeb zcela zdarma. Ti mohou navíc využít cenově výhodnou inzerci, přičemž karty dražeb i inzerci pro vás vytvoří portál automaticky. A pro nové dražebníky je připravené 3měsíční užívání portálu zdarma včetně 10 inzerátů zdarma na Sreality.

Dražební portál z pohledu výsledků ovlivňuje i velikost portfolia jeho uživatelů na obou stranách, dražebníků i autorizovaných dražitelů. Mgr. Jan Valenta z Exekutorského úřadu Olomouc k tomu říká: *„Zde vnímám prostor pro zlepšení a mám zato, že můj je v tomto ohledu právě na straně nových dražebníků. Pokud začnou využívat Portál dražeb, přinesou tím zvětšení portfolia oprávněných dražitelů, kteří jsou pro výsledek dražeb zcela zásadní. Dovolím si proto apelovat na kolegy exekutory, aby bez obav začali Portál dražeb využívat a pomohli rozšířit okruh potenciálních dražitelů, a tím i kvalitu dražební soutěže v jednotlivých dražbách.“*

PORTÁL DRAŽEB

email: helpdesk@portaldrazeb.cz

tel.: 211 155 321

www.portaldrazeb.cz

Text: Mgr. David Hozman

Judikatura v exekučních věcech

1. Exekuční návrh

rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 10 As 25/2020 ze dne 20. 12. 2022

k ustanovení § 43a exekučního řádu

Podání exekučního návrhu správcem daně jako oprávněným podle ustanovení § 175 odst. 1 daňového řádu, je-li vymáhán daňový nedoplatek, nemůže být zásahem podle ustanovení § 82 soudního řádu správního.

Exekuční návrh je v první řadě projevem pravomoci správního orgánu zajistit placení daní daňovým subjektem. V rámci této pravomoci má správce daně zákonem svěřenou možnost volby prostředků, kterými toho dosáhne, samozřejmě v mezích zákonem definovaných podmínek. Exekuční návrh je výsledkem úvahy správního orgánu, jak bude dále postupovat, tedy jakou z alternativ, jež zákon k vymožení daňové pohledávky zná, zvolí. Je zjevné, že exekuční návrh je projevem vůle správního orgánu navenek. Správní orgán „se rozhodne“ jednat způsobem, který vede k určitému následku – podáním exekučního návrhu dojde k zahájení exekučního řízení. Takové jednání správního orgánu jistě důsledky na povinné má, jde ovšem o důsledky nepřímé, odvislé v podstatné míře až od případného navazujícího jednání soudního exekutora a soudu.

Povinný je exekučním návrhem vtažen do exekučního řízení a nemá žádnou možnost se podání exekučního návrhu bránit mimo exekuční řízení. Naopak, obrana je možná právě jen v exekučním řízení. To bude pokračovat typicky pověřením soudního exekutora navrženého oprávněným provedením exekuce a jejím nařízením, anebo

případně odmítnutím či částečným odmítnutím exekučního návrhu nebo zastavením exekučního řízení.

Způsob pokračování exekučního řízení závisí na soudním exekutorovi a exekučním soudu, přesněji na tom, jak vyhodnotí zákonné podmínky pro jeho vedení. V průběhu exekučního řízení existují i jiné specifické obranné nástroje povinného, vždy však „uvnitř“ tohoto řízení jakožto komplexního procesního postupu. V jeho rámci jsou oprávněný a povinný „pouhými“ účastníky řízení, kteří mají navzájem procesně rovné postavení a jsou podřízeni vůli třetího (soudního exekutora a soudu), a to bez ohledu na právní povahu a podstatu kteréhokoliv z nich i bez ohledu na povahu pohledávky, která je vymáhána.

---

2. Společné jmění manželů

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3863/2022 ze dne 18. 1. 2023

k ustanovení § 42 exekučního řádu

Pokud závazkový právní vztah povinného s oprávněným vznikl ještě před uzavřením smlouvy o zúžení společného jmění manželů, hledí se ve vztahu manželů vůči oprávněnému jako věřiteli na takovou smlouvu, jako kdyby její účinky nenastaly (jako kdyby nedošlo k zúžení dosavadního rozsahu společného jmění manželů); právní bezúčinnost smlouvy o zúžení společného jmění manželů nastává přímo ze zákona.

Podle ustanovení § 42 exekučního řádu soudní exekutor před vydáním exekučního příkazu na majetek ve společném jmění manželů zjistí, zda je v Seznamu listin o manželském majetkovém režimu vedeném podle notářského řádu evidována smlouva o manželském majetkovém režimu nebo rozhodnutí soudu o zrušení společného jmění manželů, jeho obnovení nebo zúžení jeho stávajícího rozsahu, anebo dohoda nebo rozhodnutí soudu o změně smluveného režimu nebo režimu založeného rozhodnutím soudu. Z obsahu takové listiny je povinen vycházet, jde-li o vydobytí dluhu ze závazku vzniklého po jejím zápisu do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu nebo jde-li o vydobytí dluhu ze závazku vzniklého před jejím zápisem do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu a vyslovil-li s tím souhlas oprávněný. Nelze-li zjistit z exekučního titulu nebo z listiny podle odstavce 1, že závazek vznikl po zápisu listiny do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, má se za to, že závazek vznikl před zápisem listiny do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu.

Pro stanovení zda, do jaké míry a v jakých případech lze uspokojit v exekuci vedené výlučně proti povinnému exekuční titul i ze společného jmění manželů nebo z nyní již výlučného majetku manžela povinného, je rozhodující hmotněprávní stav účinný ke dni vzniku samotného závazkového právního vztahu, nikoliv hmotněprávní stav účinný ke vzniku pohledávky. Proto je v této souvislosti nezbytné rozlišovat mezi vznikem závazkového právního vztahu, vznikem pohledávky a její splatností.

Ručení je formou zajištění dluhu, kdy se ručitel vůči věřiteli zavazuje, že dluh splní, jestliže jej nesplní dlužník, přičemž toto prohlášení musí být učiněno v písemné formě. Ručení vzniká tím, že věřitel akceptuje ručitelem učiněnou písemnou nabídku, že dluh splní, pokud ho nesplní dlužník. Ručení je tudíž smlouvou. Dlužník stranou této smlouvy není. Ručitelství závazek není závazkem k dlužníkovi, ale jen závazkem vůči věřiteli. Ručitelství závazek má akcesorickou povahu, podmínkou jeho vzniku je

tak existence platného závazku mezi věřitelem a dlužníkem. Akcesorita ručitelství závazku přitom vylučuje, aby se ručitel zavázal ve větším rozsahu nežli samotný dlužník.

Z uvedeného vyplývá, že závazkový právní vztah mezi oprávněným jako věřitelem a povinným jako ručitelem vznikl akceptací ručitelství prohlášení učiněnou oprávněným, tedy uzavřením smlouvy o úpisu a koupi dluhopisů. Pokud soudy nižších stupňů vycházely v projednávané věci z předpokladu, že pro rozsah vedení exekuce je podstatný okamžik vzniku pohledávky (zde doručení výzvy oprávněnému ručiteli – povinnému k úhradě dluhu za dlužníka, který neplnil), odchýlily se od judikatury Nejvyššího soudu.

---

3. Zastavení exekuce

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3568/2022 ze dne 11. 1. 2023

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu

Soud si před věcným rozhodnutím o návrhu povinného na zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu vyžádá od soudního exekutora stanovisko a zprávu o tom, jaký majetek povinného zjistil, případně jaká je jeho hodnota, a jaké jsou náklady exekuce; současně je třeba vyčkat, zda povinný bude mít objektivní možnost získat pravidelný zdroj příjmů ze zaměstnání nebo z jiné pravidelné výdělečné činnosti, takže bude možné náklady exekuce z těchto případných příjmů uhradit.

Za dostatečný následně nelze bez dalšího považovat ani výsledek lustrace soudního exekutora či jím podanou zprávu; je totiž věcí exekučního soudu, aby na základě vlastního šetření prověřil, zda případné další dotazy a lustrace ze

strany soudního exekutora mohou v dohledné budoucnosti vést ke zjištění dalšího postižitelného majetku povinného. Stejně tak musí exekuční soud na základě vlastních zjištění posoudit, jaké jsou další perspektivy vedení exekuce.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3420/2022 ze dne 14. 12. 2022

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Pro způsobilost pohledávek k započtení v situaci, kdy jsou vzájemné pohledávky založené smlouvou uzavřenou za účinnosti starého občanského zákoníku (do dne 31. 12. 2013) a kompenzační jednání je učiněno až za účinnosti občanského zákoníku (po dni 1. 1. 2014), je rozhodná právní úprava, kterou se řídí závazkový právní poměr, z něhož pohledávka vznikla (tedy účinná v době, kdy strany uzavřely smlouvu, z níž pohledávka vznikla).

Námitkou započtení lze uplatnit vzájemnou pohledávku povinného vůči oprávněnému bez ohledu na to, zda vzájemná pohledávka vznikla před vydáním exekučního titulu nebo po jeho vydání. Zánik působí sice právní úkon směřující k započtení (kompenzační projev), jímž může být jednostranný právní úkon nebo dohoda, avšak nastane okamžikem, kdy se obě pohledávky setkají; setkají-li se po vydání exekučního titulu (bez ohledu na to, zda se kompenzační projev stal perfektním před jeho vydáním či po něm), jde o důvod podle § 268 odst. 1 g) občanského soudního řádu, setkají-li se před vydáním exekučního titulu (na základě právního úkonu učiněného po jeho vydání), je namístě exekuci zastavit podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu.

Dovolací soud dospěl k závěru o nenaplnění podmínek pro zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu, jestliže předtím, než bylo vydáno vykonávané rozhodnutí, byl učiněn projev vůle směřující k započtení a pohledávky se setkaly. Uvedené se

však navzdory tvrzení dovolatele před zahájením předmětného exekučního řízení nestalo, protože i když se povinný pokusil učinit kompenzační projev v nalézacím řízení, nejednalo se o právně účinný projev vůle směřující k započtení a na jeho základě nedošlo k setkání pohledávek. Platný kompenzační úkon byl totiž učiněn (doručeno oprávněnému) až po právní moci exekučního titulu, vzájemně započítávané pohledávky se přitom setkaly před právní mocí exekučního titulu a k tomuto okamžiku tedy došlo k jejich zániku v rozsahu, v němž se vzájemně kryly

K setkání pohledávky povinného s pohledávkou oprávněného, a tedy jejich zániku započtením tak došlo až na základě kompenzačního projevu povinného učiněného v řízení exekučním. Na základě uvedeného nelze přisvědčit námitce dovolatele, že posouzením existence k započtení uplatněné smluvní pokuty povinného došlo k nepřijatelnému přezkumu exekučního titulu, jelikož odvolací soud postupoval zcela v souladu s výše uvedenou ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu, shledal-li podmínky pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2644/2022 ze dne 15. 11. 2022

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Z notářského zápisu jasně vyplývá, že vymáhaný dluh je již po splatnosti ve vztahu k dlužníku i k ručitelům a stanovuje se jím lhůta k plnění ručitelům. „Podmínka“ uvedená v části druhé článku V. notářského zápisu, že ručitelé nemusí do stanoveného data plnit, jestliže dluh splnil dlužník, podle svého směřování a obsahu není „podmínkou“ ve smyslu ustanovení § 43 odst. 2 exekučního řádu, ale deklarací, že ručitelé nemusí dluh splnit, pokud již byl dříve splněn samotným dlužníkem.

Dovolání manželky povinného však lze skrze jeho

kontext vyložit i tak, že dovolací soud má posoudit právní otázku, zda ke vzniku ručení může dojít i dodatečně, jestliže peněžitý dluh je již splatný a dlužník už byl vyzván k plnění. Při vyřešení této právní otázky je namíste vyjít z ustanovení § 2019 odst. 1 občanského zákoníku, podle něhož ručení předpokládá platný dluh dlužníka; ručení lze poskytnout i pro dluhy budoucí nebo podmíněné, jakož i za soubor dluhů určitého druhu vznikajících dlužníku v určité době nebo soubor různých dluhů z téhož právního důvodu.

Z tohoto ustanovení se a contrario podává, že dluh, jenž je již splatný a dlužník již byl vyzván k jeho splnění, může být rovněž zajištěn ručením, protože jde o „platný“ dluh ve smyslu ustanovení § 2019 odst. 1 občanského zákoníku, jenž dosud nezanikl, takže je co skrze ručení zajišťovat. Přitom nelze vyloučit, že dlužník dluh bude plnit i po vzniku ručení, i když je v prodlení, a za takových okolností zajištění dluhu ručením pomine.

Ustanovení § 2021 odst. 1 občanského zákoníku (podle něhož věřitel má právo požadovat splnění na ručiteli, nesplnil-li dlužník v přiměřené lhůtě dluh, ač jej k tomu věřitel v písemné formě vyzval. Výzvy není třeba, nemůže-li ji věřitel uskutečnit nebo je-li nepochybné, že dlužník dluh nesplní) se použije jen na ty případy ručení, kdy k výzvě dlužníka k plnění ještě nedošlo, případně pokud tato okolnost nebyla ručiteli v době vzniku ručení známa. Toto ustanovení však není namíste vyložit jako záповeď pro zajištění již splatného dluhu ručením, byl-li již dlužník k plnění vyzván. Mimo jiné i proto, že podle ustanovení § 2026 odst. 1 občanského zákoníku ručení zaniká zánikem dluhu, který zajišťuje. I z tohoto faktu lze dovodit, že ručení plní svoji funkci až do zániku jím zajištěného dluhu, takže může vzniknout rovněž až do zániku dluhu.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2246/2022 ze dne 7. 12. 2022

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Exekuční soud je při posouzení otázky, zda došlo k promlčení práva přiznaného exekučním titulem, vázán posouzením právního vztahu mezi účastníky nalézacím soudem. Jak správně uvedl odvolací soud, v nyní řešeném případě však z exekučního titulu (z trestního rozsudku) posouzení právního vztahu mezi povinným a právním předchůdcem oprávněného neplatí. Posouzení charakteru tohoto vztahu je tak věcí exekučního soudu.

Adhezní řízení, jehož předmětem je rozhodování o náhradě majetkové škody způsobené trestným činem, nahrazuje řízení občanskoprávní, v němž by jinak poškozený uplatňoval nárok na náhradu škody, a při rozhodování v adhezním řízení je proto nutno respektovat hmotněprávní ustanovení zvláštních předpisů, na kterých je uplatněný nárok založen. Skutečnost, že náhrada škody byla právním předchůdcem oprávněného přiznána trestním rozsudkem v rámci adhezního řízení, tak není pro určení právního předpisu, jímž se promlčení náhrady škody řídí, relevantní.

Porušení smluvní povinnosti je předpokladem nejen smluvní (závazkové) odpovědnosti, která se vztahuje ke smluvnímu partnerovi v rámci jejich závazkového vztahu, ale může zakládat i odpovědnost mimosmluvní, tzv. delikt ní, která není vázána jen na smluvního partnera, ale vztahuje se i k poškozenému, který není účastníkem smlouvy, jež byla porušena, to vše za předpokladu, že mezi protiprávním jednáním škůdce a újmou vzniklou poškozenému je vztah příčiny a následku.

Pro řešení otázky, zda se promlčení práva na náhradu škody řídí starým občanským zákoníkem nebo obchodním zákoníkem, je rozhodující povaha právního vztahu účastníků vzniklého způsobením škody (obchodního či občanskoprávního). K závěru, zda odpovědnostní vztah založený způsobením škody právnímu předchůdci oprávněného poškozeným je závazkem obchodněprávním nebo občanskoprávním, je třeba vyřešit otázku, zda vymáhaná škoda vznikla na základě vztahu, který svou povahou odpovídá ustanovení § 261 obchodního zákoníku. Jinými slovy, podstatné je, zda škoda vznikla na základě vztahu, který je tzv. relativním obchodněprávním vztahem, či nikoliv.

V nyní řešené věci se z exekučního titulu podává, že povinný vystupoval jako jednatel společnosti, když vystavil dvě fiktivní faktury na prodej dvou neexistujících vysokozdvížných vozíků kupujícím, kteří na jejich základě uzavřeli s leasingovou společností (právním předchůdcem oprávněného) dvě leasingové smlouvy na profinancování těchto vysokozdvížných vozíků.

Nejednalo-li by se ze strany povinného o podvod, resp. nešlo-li by o fiktivní faktury a obchod byl řádně zrealizován, nepochybně by se jednalo o relativní obchodněprávní vztah ve smyslu § 261 odst. 1 obchodního zákoníku. Skutečnost, že ze strany povinného o podvod šlo, však na povaze tohoto vztahu nic nemění, stejně jako skutečnost, že povinný nejednal v úmyslu obohatit společnost, ale sám sebe jako fyzickou osobu.

Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že uvedený vztah byl vztahem mezi podnikateli a zároveň bylo při jeho vzniku zřejmé, že se týká jejich podnikatelské činnosti. Případné promlčení vymáhané pohledávky je proto třeba posuzovat podle relevantních ustanovení obchodního zákoníku, a nikoliv podle občanského zákoníku.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3004/2021 ze dne 16. 11. 2022

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Podal-li povinný vylučovací žalobu (na vyloučení majetku z exekuce prováděné prodejem předmětných nemovitých věcí) i návrh na zastavení exekuce sice na základě shodných skutkových tvrzení a v řízení mezi totožnými osobami (zároveň je při posuzování překážky věci pravomocně rozhodnuté nevýznamné, že vylučovací žaloba byla zamítnuta z důvodu nedostatku aktivní věcné legitimity povinného), avšak podstatné je to, že u obou řízení se lišil předmět řízení v tom, co bylo návrhem požadováno (vyloučení věci z exekuce oproti zastavení této exekuce). Nemohlo se proto jednat o tutéž věc.

Skutečnost, že v řízení o soudním prodeji zástavy jako první fázi soudního prodeje zástavy zkoumá soud pouze to, zda zástavní věřitel doložil zajištěnou pohledávku, zástavní právo k zástavě, jejíž prodej navrhuje, a kdo je zástavním dlužníkem, neznamena, že by při soudním prodeji zástavy nemohly být uplatněny jiné (další) skutečnosti nebo že by jejich osvědčení nemohlo být zpochybněno. Nemůže k tomu ovšem důvodně dojít v řízení o soudním prodeji zástavy, ale až ve druhé fázi soudního prodeje zástavy, tedy v rámci řízení o výkon rozhodnutí (exekučního řízení) prodejem zástavy [bude-li návrh na nařízení tohoto výkonu rozhodnutí (exekuce) zástavním věřitelem podán], a to zejména prostřednictvím návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce nebo vylučovací (excindační) žaloby podané po nařízení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 267 občanského soudního řádu; právem, které nepřipouští výkon rozhodnutí prodejem zástavy, se rozumí jakékoliv právo, v důsledku kterého k prodávané zástavě nevzniklo (nemohlo platně vzniknout) zástavní právo.

Ve vztahu k řízení o výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva je rozhodovací praxe dovolacího soudu ustálena v závěru, že předpoklad pro nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitých věcech spočívající v tom, aby bylo prokázáno, že nemovitá věc je ve vlastnictví povinného (ustanovení § 338b odst. 1 občanského soudního řádu), soud posuzuje podle stavu, jaký tu byl v den zahájení řízení, tj. v den podání návrhu na nařízení tohoto výkonu rozhodnutí u soudu.

Změny ve vlastnictví nemovité věci, které nastanou po zahájení řízení, nejsou pro rozhodnutí o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitých věcech významné. Převede-li povinný nemovitou věc smluvně na jiného a vzniknou-li na základě pravomocného rozhodnutí o povolení vkladu jeho právní účinky v době před podáním návrhu na nařízení tohoto výkonu rozhodnutí, je předpoklad pro nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitých věcech

spočívající v tom, aby bylo prokázáno, že nemovitá věc je ve vlastnictví povinného (ustanovení § 338b odst. 1 občanského soudního řádu), splněn tehdy, dojde-li k zápisu vkladu vlastnického práva pro nabyvatele do katastru nemovitostí až po zahájení řízení o výkon rozhodnutí.

Uvedený právní názor má své opodstatnění jen při rozhodování o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitých věcech. Není jím dotčeno ani právo nabyvatele nemovité věci domáhat se jejího vyloučení z výkonu rozhodnutí (ustanovení § 267 odst. 1 občanského soudního řádu), ani právo oprávněného domáhat se neplatnosti smlouvy, kterou povinný převedl své spoluvlastnické právo (jsou-li tu důvody, pro které je podle zákona smlouva neplatná), popřípadě odporovat uvedené smlouvě.

Bude-li žalobě na vyloučení nemovité věci z výkonu rozhodnutí pravomocně vyhověno a dojde-li z tohoto důvodu k zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. f) občanského soudního řádu, soudcovské zástavní právo od počátku zanikne (ustanovení § 338e odst. 2 občanského soudního řádu) a nastane tedy stejný právní stav, jako kdyby na nemovité věci soudcovské zástavní právo nikdy nebylo zřízeno.

Dovolací soud se ve své rozhodovací praxi již (při výkladu pojmu pozdějšího vlastníka pro účely ustanovení § 338d odst. 2 občanského soudního řádu) věnoval posouzení situace, že byl pravomocně nařízen výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva, jehož pořadí se řídí dnem podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva, avšak s účinky předcházející tomuto dni byl proveden vklad vlastnického práva jiné osoby, byť o vkladu vlastnického práva bylo katastrálním úřadem rozhodnuto až po datu podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva. Dovolací soud shledal účelné a praktické, aby třetí osoba mohla dosáhnout zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovité věci, aniž by musela nejprve dosáhnout odstranění zástavního práva v řízení

o výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva (vylučovací žalobou a návrhem na zastavení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva).

Osoba, která nabyla vlastnické právo k předmětným nemovitým věcem s účinky předcházejícími okamžiku vzniku soudcovského zástavního práva, může jednak podat vylučovací žalobu (v řízení o výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva) a následný návrh na zastavení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva, a po tomto odstranění zástavního práva může podat návrh na zastavení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí.

Se zřetelem na zásadu rychlosti a hospodárnosti řízení (ustanovení § 6 občanského soudního řádu) a hledisko účelnosti může tato osoba postupovat i tak, že podá přímo návrh na zastavení exekuce prováděné prodejem předmětných nemovitých věcí z důvodu podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu a ustanovení § 52 odst. 1 exekučního řádu, přičemž tímto postupem nedojde ke zkrácení procesních práv, neboť řízení o zastavení exekuce se vede mezi stejnými účastníky (jako řízení o vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva) a je posuzován stejný okruh rozhodných skutečností. Důvodem, pro který nelze rozhodnutí vykonat, je vlastnické právo této osoby, jež je nabyta s účinky předcházejícími vzniku soudcovského zástavního práva.

---

4. Příkazání jiné peněžité pohledávky

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3166/2022 ze dne 7. 12. 2022

k ustanovení § 312 občanského soudního řádu

Výkon rozhodnutí příkazáním jiné peněžité

pohledávky než pohledávky z účtu peněžního ústavu se provede zákazem výplaty pohledávky povinnému. Takto se postupuje i v případě, že pohledávka povinného se stane splatnou teprve v budoucnu, jakož i v případě, že povinnému budou dílčí pohledávky z téhož právního důvodu v budoucnu postupně vznikat. Výkon rozhodnutí postihuje pohledávku povinného jen do výše pohledávky oprávněného, pro kterou byl nařízen, a jejího příslušenství.

Nevyplatí-li dlužník povinného oprávněnému pohledávku bez odkladu po tom, kdy mu bylo doručeno vyrozumění, že nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci, nebo kdy se stala pohledávka splatnou, může se oprávněný domáhat vlastním jménem na dlužníka povinného u jeho obecného soudu vyplacení pohledávky. Nesmí však s dlužníkem povinného stran této pohledávky uzavřít na úkor povinného smír, ani prominout její zaplacení. Dlužník povinného si v takovém případě také nemůže započíst svou vlastní pohledávku, kterou má vůči oprávněnému.

Oprávněnému vzniká při splnění všech zákonných podmínek úkojně právo vůči dlužníku povinného až do výše vymáhané pohledávky a jejího příslušenství, a v případě že dlužník povinného oprávněnému řádně a včas (v souladu s doručeným exekučním příkazem) nevyplatí pohledávku, náleží mu formálně aktivní legitimace k tomu, aby se ve sporném nalézacím řízení domohl vlastním jménem na poddlužníka vyplacení přikázané pohledávky.

Pro úspěšnost poddlužnické žaloby je pak rozhodné, jestli pohledávka povinného vůči jeho dlužníku existovala v okamžiku, kdy tomuto dlužníku bylo doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, nikoliv okolnost, že pohledávka se dosud nestala splatnou, popřípadě že má z téhož právního důvodu vzniknout v budoucnu. Odvolací soud (jakož i soud prvního stupně) tedy postupoval v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolací soudu, když se pro účely posouzení základu nároku poddlužnické žaloby nezabýval splatností pohledávky povinného vůči jeho dlužníku.

---

5. Nepeněžitě plnění

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3697/2022 ze dne 18. 1. 2023

k ustanovení § 59 odst. 2 exekučního řádu

Exekuční titul ukládající povinnost jinou než zaplacení peněžitě částky je materiálně vykonatelný jen tehdy, je-li možné nařídit jeho výkon některým ze způsobů uvedených v § 258 odst. 2 občanského soudního řádu. Způsob exekuce na nepeněžitě plnění se řídí povahou uložené povinnosti. Při zkoumání této povahy soud vychází, přihlížející k předepsanému způsobu exekuce, z obsahu rozhodnutí, především z jeho výroku, případně i z odůvodnění, avšak pouze za účelem výkladu výroku, tedy k odstranění případných pochybností o obsahu a rozsahu výrokem uložené povinnosti; výrok titulu nelze jakkoli doplňovat či opravovat.

Přípustné způsoby exekuce navazují na možné způsoby plnění (*dare, facere, omittere, pati*). Způsobem uvedeným v ustanovení § 351 odst. 1 občanského soudního řádu se vykonávají tituly ukládající povinnost k nezastupitelnému jednání nebo povinnost něco strpět či něčeho se zdržet.

V projednávané věci je exekučním titulem uložena povinnost něčeho se zdržet. Z tohoto hlediska je třeba posuzovat, zda uložená povinnost je konkretizována dostatečně určitě. Formulace povinnosti uvedená ve výroku posuzovaného exekučního titulu, tj. zdržet se vypouzení oprávněného z držby práva užívání studny za účelem získání vody pro označenou nemovitou věc, vychází z právní úpravy uchování držby (§ 1006 a § 1007 občanského zákoníku); rozsah a obsah uložené povinnosti je vymezen dostatečně určitě, aniž by byla nutná její další konkretizace (precizace).

Ve vztahu k námitkám dovolatelů ohledně neurčitého vymezení uložené povinnosti – majíce na zřeteli způsob plnění zdržet se – je vhodné dodat, že obsah a rozsah uložené povinnosti musí být vymezen dostatečně obecně (široce) tak, aby zahrnoval, pokud možno, všechna vypuzení z držby práva (svémocná překažení výkonu drženého práva či rušení držby), která mohou v individuálních skutkových poměrech projednávané věci nastat. Za daných okolností takovým vypuzením z držby práva může být i stříkání vodou povinným na oprávněného v blízkosti předmětné studny, jak osvětlil (v kontextu uložené povinnosti a skutkových poměrů projednávané věci) odvolací soud.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2632/2022 ze dne 28. 2. 2023

k ustanovení § 72 exekučního řádu

Exekuční titul v projednávané věci ukládá povinnému zdržet se na specifikovaných webových stránkách umožnění stahování souborů s označenými příponami obsahujících šest audiovizuálních děl, pokud můžou členové veřejnosti tyto soubory vyhledat zadáním titulu díla (s diakritikou či bez ní) ve vyhledávači poskytnutém k tomu veřejnosti žalovaným, a to po dobu trvání majetkových práv k těmto dílům a zároveň po dobu, kdy tato práva jako kolektivní správce vykonává oprávněný. Jednotlivé tituly dotčených audiovizuálních děl jsou víceslovné, pouze v jediném případě jde o titul tvořený jediným slovem.

Současně bylo zjištěno, že je-li do příslušného vyhledávače zadán plný název dotčených děl, skutečně již nelze tato díla stáhnout. To však neplatí, je-li zadáno jen jednotlivé slovo z víceslovného titulu díla, případně jsou-li například jednotlivá slova oddělena čárkou, zadána s pravopisnou chybou atp. Odvolací soud proto považoval vymáhanou povinnost za dosud nesplněnou. Svůj závěr založil na úvaze, že smyslem exekučního titulu je zamezení stahování dotčených děl, přičemž ve výroku stanovený způsob vyhledávání děl považoval

za nadbytečný (poukázal na to, že při vyhledávání na webových platformách povinný v zásadě za návštěvníka stránek celý název díla doplní i po zadání části názvu).

Nejvyšší soud nesdílí názor odvolacího soudu, že vymáhaná povinnost nebyla dosud splněna. Exekuční titul v projednávané věci netrpí neurčitostí, kterou by bylo možné výkladem odstranit. Za takovou neurčitost rozhodně nelze považovat v nalézacím řízení tvrzenou nemožnost splnění uložené povinnosti a ani ji nelze spatřovat v neuvedení způsobu, jakým má být uložena povinnost splněna, neboť je věcí povinného, jakou cestu ke splnění uložené povinnosti zvolí. Nejvyšší soud považuje vymezení uložené povinnosti za natolik konkrétní a jednoznačné, že nevyvolává o jejím obsahu ani rozsahu pochybnosti. Výklad přijatý odvolacím soudem tedy není na místě a neodpovídá výrokem uložené povinnosti, a to ani s přihlédnutím k odůvodnění exekučního titulu, k povaze věci či způsobu exekuce. Exekuční soud nemůže pravomocně uloženou povinnost opravovat ani doplňovat.

Exekuční titul v projednávané věci byl podroben též dovolacímu přezkumu Nejvyššího soudu, který ve svém rozsudku ze dne 8. 6. 2022, č. j. 23 Cdo 1840/2021-557, mimo jiné uzavřel, že povinnost poskytovatele služby ukládání informací zdržet se veřejného zpřístupňování uloženého díla směřuje nejen k ukončení porušování nebo ohrožování práv autora, nýbrž také k předcházení (zabránění) takovému dalšímu porušování či ohrožování. Podmínky vzniku této povinnosti a její obsah a rozsah proto musí směřovat k účinnému ukončení porušování nebo ohrožování práv autora, resp. jejich dalšímu neopakování, zároveň však je třeba zohlednit přiměřenou rovnováhu mezi zájmy nositelů autorských práv a práv s nimi souvisejících na ochraně jejich práv duševního vlastnictví a právem na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právem podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost, a zároveň je třeba šetřit základní právo na svobodu projevu a na informace.

Nejvyšší soud při hledání shora naznačené rovnováhy nepovažoval uloženou povinnost za zakázanou vzhledem k tomu, že žalobce se jako kolektivní správce práv podle autorského zákona domáhá uložení „povinnosti žalované zdržet se umožnění veřejného stahování konkrétních souborů obsahujících předmětná díla tvořící předměty jím kolektivně spravovaných práv (a to navíc pouze tehdy, mohou-li je členové veřejnosti vyhledat zadáním titulu díla v elektronickém vyhledávači poskytnutém žalovanou)“. Nutno podotknout, že nalézací řízení bylo provázeno změnami žalobních návrhů, žalobce dokonce pro příliš obecné zadání zčásti nebyl úspěšný. Nemůže být pochyb o tom, že smyslem jeho kroků bylo zabránit nezákonnému sdílení chráněných audiovizuálních děl, přičemž tento cíl zjevně sledoval i exekuční soud. Nicméně bylo v dispozici oprávněného upravit žalobní petit tak, aby vyjadřoval povinnost povinného zabránit stahování digitálních souborů obsahujících zmíněná audiovizuální díla i jinak než zadáním „celého“ titulu díla. Proto je třeba uzavřít, že dotčený výrok vymezující vymáhanou povinnost nedává prostor pro rozšiřující výklad, který zaujal odvolací soud v napadeném rozhodnutí.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3788/2022 ze dne 18. 1. 2023

k ustanovení § 72 exekučního řádu

Ukládá-li exekuční titul bez bližší specifikace zveřejnit omluvu na určité internetové stránce, lze tuto povinnost splnit pouze zveřejněním omluvy na této internetové stránce (jakožto jednotlivé webové stránce, která se zobrazí v okně internetového prohlížeče po zadání její adresy do adresního řádku). Dovolací soud sice připustil možnost použití upřesňující informace webových stránek ve výroku exekučního titulu (např. zveřejnění omluvy „na úvodní straně webové prezentace“, „na úvodní webové stránce“ nebo „na úvodní stránce webových stránek“), současně vysvětlil, že to neznamená, že bez takové informace nemůže být ona hlavní (úvodní) stránka výrokem exekučního titulu míněna. Ztrácelo by totiž smysl,

jestliže by ke splnění povinnosti zveřejnit omluvu stačila „skrytá“ konkrétní internetová stránka. Požadoval-li exekuční titul v posuzované věci zveřejnění omluvy povinným na třech webových stránkách, což povinná nesplnila, takže bylo nutné se k omluvě „propracovat“ („proklikat“) přes jiné webové stránky, nelze závěru odvolacího soudu (jakož i soudu prvního stupně) nic vytknout, neboť otázka „zveřejnění omluvy na úvodní webové stránce“ byla vyřešena zcela v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu, čímž je negována uplatněná přípustnost dovolání.

Připojila-li osoba, která se má podle vykonatelného rozhodnutí soudu omluvit, k omluvě kritický komentář, nesplnila tím povinnost uloženou jí vykonávaným rozhodnutím. Z kontextu uveřejněné omluvy musí být nepochybné, že je míněna vážně, zejména nesmí být snižována textem, který adresát omluvy (čtenářská veřejnost) může s ohledem na uspořádání periodika pokládat za dodatek k informacím uvedeným v omluvě, jež obsah omluvy zpochybňuje.

---

6. Exekutorské zástavní právo

rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 24 Cdo 3190/2022 ze dne 20. 12. 2022

k ustanovení § 69a exekučního řádu, ve znění účinném do dne 30. 6. 2015

Exekutorské zástavní právo na nemovitých věcech zřízené podle ustanovení § 69a exekučního řádu neplní přímo uhrazovací funkci zástavního práva, jeho účelem je zajištění pohledávky oprávněného do doby, než bude realizován jiný způsob exekuce, jeho význam spočívá nejen v zařazení vymáhané pohledávky do přednější skupiny a zajištění lepšího pořadí pro uspokojení v případě rozvrhu výtěžku mezi více přihlášených pohledávek do exekuce, ale především v motivaci povinného k

dobrovolnému splnění vymáhané pohledávky.

Od této charakteristiky exekutorského zástavního práva na nemovitých věcech (vyslovené při rozhodování o náhradě škody uplatňované věřitelem vůči soudnímu exekutorovi za jeho postup v exekučním řízení), není důvodu se odchylovat ani v dané věci. I zde jde o zástavní právo, které nebylo typickým zástavním právem podle tehdejší hmotněprávní úpravy, které by sloužilo k zajištění pohledávky pro případ, že dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy; exekutorské zástavní právo zřízené exekučním příkazem podle ustanovení § 69a exekučního řádu této hmotněprávní definici zástavního práva zcela neodpovídalo, plnilo „jen“ funkci zajišťovací.

Projednávaná věc je specifická tím, že v průběhu exekučního řízení, ve kterém se oprávněný domáhal uspokojení své pohledávky a v jehož rámci bylo zřízeno exekutorské zástavní právo na spoluvlastnických podílech povinného na nemovitých věcech, povinný zemřel (dne 15. 1. 2016), v pozůstalostním řízení byla soudem nařízena likvidace pozůstalosti (usnesením ze dne 12. 5. 2017, které nabylo právní moci 10. 6. 2017) a součástí likvidační podstaty jsou i spoluvlastnické podíly na nemovitých věcech zůstavitele (povinného), k nimž bylo v exekučním řízení zřízeno exekutorské zástavní právo.

Současně probíhající exekuční řízení a řízení o pozůstalosti, v němž byla nařízena likvidace předlužené pozůstalosti, vyřešil zákonodárce „ve prospěch“ řízení o likvidaci, když již samotné vyvěšení usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti na úřední desce soudu má za následek, že exekuci postihující majetek náležející do likvidační podstaty nelze nejen nařídit, ale exekuci již nařízenou ani provést, a dnem právní moci usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti se taková exekuce zastavuje (§ 198 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních). Tím byla nepochybně vyjádřena snaha o to, aby byly současně vypořádány všechny pohledávky věřitelů zůstavitele. Významné je to, že k zastavení exekuce dochází ex

lege – přímo ustanovením § 198 odst. 1 věta druhá zákona o zvláštních řízeních soudních. Zastavení exekuce znamená, že exekuce končí. Se skončením exekuce spojovalo ustanovení § 69a odst. 5 exekučního řádu také zánik exekutorského zástavního práva na nemovitých věcech.

Ustanovení § 198 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních a § 69a odst. 5 exekučního řádu jsou natolik jednoznačná, že nedávají žádný prostor k výkladu o tom, jaké datum je rozhodné pro zánik exekutorského zástavního práva. Názor odvolacího soudu (stejně jako soudu prvního stupně), že existenci exekutorského zástavního práva na nemovitých věcech ve spoluvlastnictví zůstavitele je třeba posuzovat k okamžiku právní moci usnesení soudu o nařízení likvidace pozůstalosti, nelze považovat za formalistický výklad důsledků zákonného zastavení exekuce, jak namítá dovolatel. Odpovídá totiž jak účelu likvidace pozůstalosti, tj. zjištění a zpeněžení majetku patřícího do likvidační podstaty a poté vypořádání všech věřitelů do likvidace přihlášených pohledávek (a to vypořádání definitivní, neboť po skončení likvidace již nebude nikoho, kdo by mohl pohledávky věřitelů uspokojit, když jedním z důsledků nařízené likvidace pozůstalosti podle ustanovení § 200 písm. a) zákona o zvláštních řízeních soudních je, že zanikají dědická práva zůstavitelových dědiců, a nebude tu tedy žádný právní nástupce zůstavitele), tak i povaze exekutorského zástavního práva zřízeného podle ustanovení § 69a exekučního řádu, které plnilo zajišťovací funkci jen po dobu trvání exekuce (v níž se vlastní uspokojení věřitele předpokládalo některým ze způsobů provedení exekuce uvedených v exekučním řádu) a skončením exekuce zaniká.

Text: JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

děkan Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni, člen redakční rady Komorních listů

Stalo se...

■ Exekutorovo kolo

Dne 17. srpna 1932 neznámý pachatel ukradl exekutorovi Josefu Veselému kolo značky „Tripol“ i s aktovkou se soudními spisy, a to přesto, že kolo bylo uloženo v kolně na uzavřeném dvoře. Po čase při výslechu v jiné trestní věci označil Antonín Kolínský četnictvu v Nových Benátkách, že exekutorovo kolo měl údajně ukrást jeho bývalý spolužák Karel Ševčík. Trestní senát však Ševčíka zprostil obžaloby, neboť mu *„nepostačila pouze výpověď vícekrátě trestaného Kolínského, který jedině vypovídal proti Ševčíkovi“*. Exekutor, který se připojil s nárokem na plnou náhradu škody tak podle týdeníku Jizeran ze dne 30. září 1933 *„své kolo již asi neuvidí“*. Podle citované zprávy *„měli občané benátečtí škodolibou radost“*.

■ Kůň a vůz řezníkův

Mezi lety 1902–1908 proběhl ve třech instancích spor o to, zda řezníkův kůň a vůz jsou vyloučeny z exekuce. Podle judikátu, popsaného v Právniku z roku 1909 řezník jako *„exekut domáhal se zrušení exekuce vzhledem k vyhlášce c. k. místodržitelství v Praze ze dne 11. dubna 1902 č. 65.105, dle níž jest zakázáno při obchodní dopravě vepřů honiti tyto po veřejných silnicích, cestách atd., a přímo nařizeno, že doprava vepřů k železničním stanicím v Čechách smí se dít jen na vozech s koňským spřežením“*. Okresní soud návrh povinného zamítl s odůvodněním, že se jedná o obchod s dobytkem a dovážení dobytka nespadá pod řeznické řemeslo. Krajský soud vyhověl rekursu povinného a rozhodnutí změnil s odůvodněním, že *„doprava dobytka živého a poraženého v živnosti řeznické jest obch. dopravou, poněvadž – obchod masem jest účel živnosti řeznické“*. C. k. nejvyšší soud však rozhodnutím ze dne 24. června 1908, č. j. R II 505/8-1, **k rekursu vymáhajícího věřitele obnovil usnesení okresního soudu s tím, že** *„co se týče koně a bryčky, mnozí řezníci venkovští povozu takového ani nemají. K dovážení drobného dobytka a z části také rozvážení masa je sice potřebí malého povozu. Než k tomu stačí trakař, po případě vozík řeznickým psem tažený. Kůň a bryčku nelze tedy pokládati za předměty, jichž třeba k osobnímu vykonávání živnosti řeznické.“*

■ Exekuční prodej domu

Na přelomu 19. a 20. století deníky běžně přinášely zprávy o exekučních dražbách a prodejkách domů, a to včetně jmen vydražitelů a cen. Národní listy ze dne 19. září 1901 tak kupříkladu přinesly zprávu, že *„u okresního soudu v Žižkově konala se včera za předsednictví adjunkta p. Formánka exekuční dražba domu č. 865 v Lupáčově ul. v Žižkově. Koupil jej pan JUDr. Bondy pro paní Marii Bondyovou, za 42.900 K. Odhadní cena obnášela 46.418 K. Vádium složilo šest kupců.“*

■ Exekuční poplatky

„Každé vyhotovení exekuční žádosti podléhá poplatku kolkovému, jenž řídí se výší vymáhané pohledávky. Do obnosu 100 K jest přilepiti na exekuční žádost 24 hal. a přes 100 K 1 korunový kolek,“ uvádí se v příručce Nejjednodušší způsob vymáhání obchodních pohledávek (Praha: E. Weinfurter, 1907). „Krom toho nutno přiložili (nikoliv přilepili) jeden kolek k protokolu zájemnímu ve výši obnosu kolku na žádosti samé (tudíž do 100 K jeden 24 hal. a přes 100 K jeden 1 korunový kolek). Kolek ten přikládá se proto, jelikož by jej soud později vyžadoval, s čímž by byl pro věřitele spojen nový výdaj za porto.“ V publikaci zájemce našel i vzor exekuční žádosti a dalších podání v exekučním řízení.

■ Dedikace Antonínu Randovi

Pražský advokát, zemský poslanec a zkušební komisař u advokátních zkoušek Josef Žalud (1850–1923) vydal v roce 1899 v nakladatelství Höfer a Klouček komentář *Zákon o řízení exekučním a zajišťovacím, daný dne 21. května 1896, se zákonem uvozovacím. (Řád exekuční.)*. Publikaci Josef Žalud dedikoval Antonínu Randovi mj. slovy: „*Jest to tedy výron pocitu vděčnosti, který mne k tomu vede, abych první větší práci literární věnoval duševnímu p ů v o d c i veškerého českého novodobého právnictví a proto věnuji v neobmezené úctě tuto knihu Vaší Slovnosti, děkuje tímto zároveň za vzácné uznání, jehož se mi dostalo tím, že Vaše Slovnost ráčila věnování toto laskavě přijati.*“ Autor knihy v úvodu jako důvod vydání komentáře uvedl, že „*nejenom my Češi, nýbrž také ostatní obyvatelstvo jinojazyčné této poloviny říše Rakousko-Uherské postrádá takového soustavného zpracování exekučního řádu až na stručnou knihu příruční Dr. Schustera von Bonnot, v níž pojednává o civilním řádě soudními o řízení exekučním*“.

■ Exekuční zabavení vkladní knížky

V **případě exekučního zabavení vkladní knížky** mělo být v době ve 30. letech 20. století prakticky postupováno následovně: „*Zabavené knížky musí se uložit u soudu exekučního, který uvědomí o exekučním zabavení neprodleně pošt. spořitelnu v Praze. Zabavená pohledávka se zpeněží takto: Exekuční soud zašle spořit. knížku pošt. spořitelně s usnesením, určujícím celkovou část, která má být vyplacena vymáhajícímu věřiteli. Pošt. spořitelna zařídí výplatu a knížku vkladní vrátí exekučnímu soudu, jenž ji vrátí dlužníkovi.*“ Tento postup byl každoročně publikován v Batovcově almanachu, **Politickém kalendáři republiky Československé v kapitole Poštovní spořitelna**.

•••

Text: JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

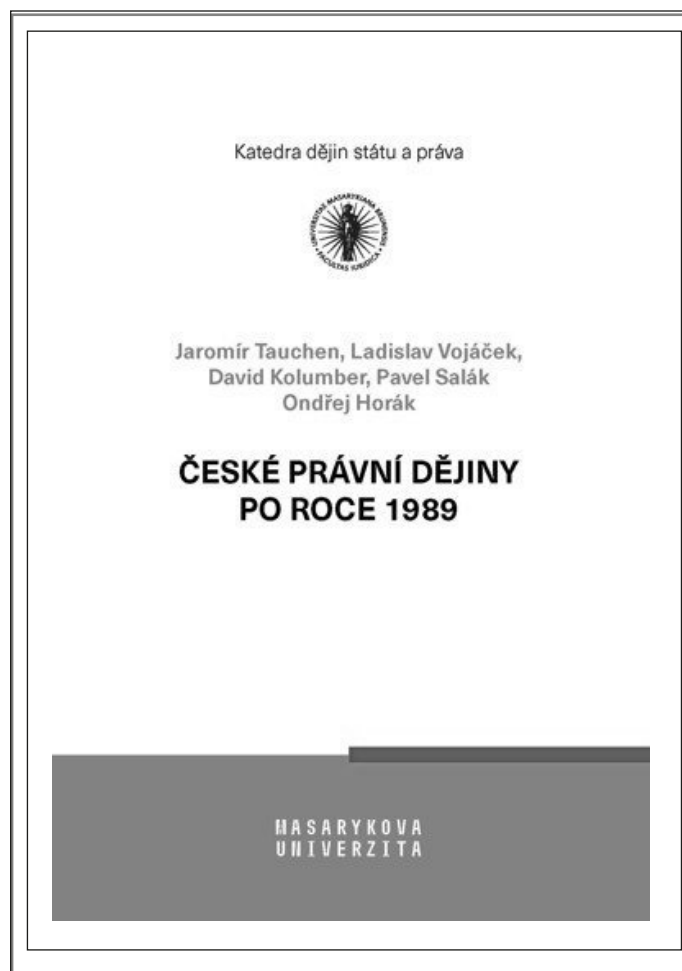
České právní dějiny po roce 1989

Jaromír Tauchen, Ladislav Vojáček, David Kolumber, Pavel Salák, Ondřej Horák
Brno, Masarykova univerzita, 2023. 220 s. ISBN 978-80-280-0227-5.

Publikace z pera členů Katedry dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity byla vydána „jako na zavolanou“. V době, kdy vyšla, probíhal již na Fakultě právnické Západočeské univerzity v Plzni první rok výuky nedávno akreditovaného povinně volitelného předmětu Transformace právního řádu v 90. letech 20. století. I proto kniha, která je prezentována jako učební pomůcka, bude k užitku hned minimálně na dvou právnických fakultách.

Dalším důvodem, proč je zpracování českých právních dějin po roce 1989 vítáno, je skutečnost, že po více než třiceti letech od listopadu 1989 přichází již i do praxe nejmladší právnická generace, pro niž je minimálně část polistopadové etapy historií, zatímco naopak pro starší a střední generaci je ještě obdobím paměti a vzpomínek. Připomenutí zcela nejnovějších právních dějin při hranici historie je proto nesmírně důležité pro všechny právnické generace při pomyslné štafetové předávce historické paměti.

Autoři rozdělili text do dvaceti kapitol, v nichž přiblížili stát a právo v politických a ekonomických souvislostech doby, základní tendence vývoje právního řádu, ústavní vývoj, proměny organizace veřejné správy, soudnictví, veřejné žaloby a právnických profesí, zaměřili pozornost na změny v jednotlivých právních odvětvích (občanské právo, rodinné právo, obchodní a živnostenské prá-

České právní dějiny po roce 1989

Jaromír Tauchen, Ladislav Vojáček, David Kolumber, Pavel Salák, Ondřej Horák

Brno, Masarykova univerzita, 2023. 220 s. ISBN 978-80-280-0227-5.

vo, pracovní právo, právo sociálního zabezpečení, trestní právo hmotné, pozemkové právo, právo životního prostředí, finanční právo, řízení před civilními soudy, trestní řízení a správní řízení) a rozebrali důležité oblasti transformace právního řádu a vypořádání se s komunistickým režimem – restituce, privatizace a lustrace.

Je pochopitelné, že v daném rozsahu nelze o všech dílčích tématech pojednat všezahrnujícím způsobem, pro čtenáře je však text připomenutím některých dobových proměn a dnes historických právních institutů, které prožil a jejichž aplikaci zažil, případně poslouží k tomu, aby si osvojil pozapomínaná „klíčová slova“. Ideální je se znalostí obsahu publikace vstoupit do debaty s pamětníky a pouze zdánlivě suchý právní text oživit zajímavostmi metodou orální historie. Demonstrativně lze tak pro tyto účely zmínit např. krajské obchodní soudy, okresní úřady, komerční právníky, hospodářský zákoník, zákon o rodině, správce konkursní podstaty, Pozemkový fond ČR, darovací daň a daň z dědictví, DIK (držitel kuponové knížky) či tzv. Cibulkovy seznamy, což však zdaleka není vše.

Kromě advokátů, notářů a znalecké činnosti byli do páté kapitoly zařazeni i soudní exekutoři. Jaromír Tauchen zde mimo jiné připomněl, že po provedené privatizaci a přechodu k tržnímu hospodářství „jako problém začala být pocíťována nejenom délka nalézacího řízení, ale i zdlouhavost a neefektivnost exekučního (vykonávacího) řízení prováděného soudy. To představovalo jeden z dů-

vodů pro vznik nedůvěry společnosti ve správné fungování justice a právního státu.“ K tomu lze dodat, že k této myšlence se dnes i někteří její tehdejší propagátoři z politických kruhů ku škodě věci přestali hlásit.

Autoři se soustředili na podstatné právní předpisy ze sledovaných let, kniha však kromě metody popisné na mnoha místech předkládá i jejich názory, nechybí tak například i rekapitulace kritických pohledů na občanský zákoník č. 89/2012 Sb.

Z obálky se podává, že „se jedná vůbec o první a klíčové zpracování dané oblasti našeho porevolučního vývoje“. Řekl bych, že jde o zdařilý pokus o přiblížení transformace právního řádu v polistopadovém období, pokrývající v základních rysech celý český právní řád, respektive jeho klíčová odvětví. Nepřímo tak navazuje na rozsáhlejší kolektivní monografii *Komunistické právo v Československu*. Kapitoly z dějin bezpráví (Brno: Mezinárodní politologický ústav – Masarykova Univerzity, 2009).

Lze si jen přát, aby počín brněnských právních historiků byl následován, k čemuž je kniha ideálním východiskem. Vzhledem k tomu, že výklad v jednotlivých kapitolách končí obvykle přijetím platné právní úpravy, může – obrazně řečeno – čtenář v pravý okamžik nastoupit do jedoucího vlaku. I proto knihu doporučuji jako vhodný přírůstek do knihovny nejen právních historiků, ale též právníků působících v praxi.

Text: Mgr. Tereza Lungová
 exekutorská kandidátka EÚ Břeclav
 místopředsdkyně Mezinárodní komise EKČR

Zpráva z jarní Stálé rady UEHJ

Ve dnech 11.–12. května 2023 se v prostorách Evropského kongresového centra v Lucemburku uskutečnilo zasedání jarní Stálé rady UEHJ (Evropské sekce celosvětové unie soudních exekutorů - UIHJ), a to za účasti 84 zástupců z 31 členských států UIHJ, zejména evropských. Exekutorskou komoru České republiky zastupovala Mgr. Tereza Lungová, členka mezinárodní komise Komory, a soudní exekutor JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D.

Setkání tradičně zahájil prezident UIHJ Marc Schmitz; celé zasedání moderoval Carlos Calvo – soudní exekutor a prezident Komory soudních exekutorů Lucemburska.

První den 11. 5. 2023 byl zahájen zasedáním vedení UIHJ a následoval workshop ke knize „Evropská exekuční judikatura“ (zatím pouze ve francouzštině). Prezentaci vedli autoři publikace, profesoři Natalie Fricero z Azurového pobřeží a Guillaume Payan z Univerzity v Toulonu, členové vědecké rady UIHJ. Semináře se zúčastnili také 1. viceprezident UIHJ Jos Uitdehaag z Nizozemska a tajemník Patrick Gielen z Belgie.

Viceprezident Jos Uitdehaag představil práci na vstupu Haagské úmluvy o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (tzv. Úmluva o soudních rozhodnutích) v platnost dne 2. 7. 2019. Poukázal mimo jiné na překážky přeshraničního výkonu rozhodnutí, kterými jsou:

- právní překážky
- informační bariéry
- jazyková omezení
- technické překážky
- omezená důvěra.

Pro všechny členské státy EU kromě Dánska vstoupí úmluva v platnost 1. 9. 2023 a vztahuje se na uznávání a výkon všech rozsudků smluvního státu v řízení zahájeném po tomto datu.

Tajemník UIHJ Patrick Gielen přednesl zprávu o uplatňování nařízení (EU) č. 1215/2012 (leden 2023) bylo uvítáno zrušení řízení o prohlášení vykonatelnosti (jinými slovy, soudní rozhodnutí vydané v jedné zemi EU je uznáváno v ostatních zemích EU bez nutnosti zvláštního řízení), snazší přístup k vymáhání majetku dlužníka v zahraničí a způsob výpočtu výše dluhu.

Diskutovalo se o návrhu nařízení MiCA (2019/1937), které schválil Evropský parlament; toto zavádí jednotná pravidla pro všechny kryptoměnové společnosti, jež mají působit v zemích EU. Očekává se, že po jeho vstupu v platnost budou muset poskytovatelé digitálních aktiv (vč. kryptoměn) dodržovat určený soubor pravidel.

Pátek 12. 5. 2023 byl ve znamení jarní Stálé rady. Byla předložena zpráva o činnosti UIHJ v období od Stálé rady v Paříži (11/2022), finanční situaci UIHJ, členských příspěvcích (vč. individuálních členů UIHJ).

Dále bylo oznámeno, že webináře, dosud simultánně tlumočené do angličtiny či francouzštiny, budou probíhat bez simultánního překladu do jiného jazyka kvůli vysokým nákladům.

UIHJ důsledně podporuje individuální členství, tedy členství fyzických osob – nejen soudních exekutorů – které vyjádřily zájem o práci UIHJ a ochotu rozvíjet trvalý vztah v souladu s jejími cíli a záměry, a které projeví podporu UIHJ zaplacením ročního finančního příspěvku.

UIHJ také vybízí nejen k přihlášení, ale také k účasti na webinářích (proběhly v březnu 2023 – mj. webinář o exekucích v Polsku, České republice a Německu) a ke sledování aktivit UIHJ na sociálních sítích (Facebook, Instagram, LinkedIn).

Hlavním hostem během stálé rady byla lucemburská ministryně spravedlnosti Sam Tanson, která během krátkého projevu zdůraznila důležitost role soudních exekutorů: „Pravá ruka“ justice a první „lidský“ obraz spravedlnosti pro občana; „Soudní vykonavatel je základním článkem našeho soudního systému“.

Během setkání byla projednána současná práce na těchto projektech:

- Filit
- DIGIJUST
- Projekt Světové banky pro Ázerbájdžán
- Projekt EBRD pro Ázerbájdžán
- PACE (Ochrana osobních údajů při vymáhání práva)
- CILC BESP západní Balkán
- Projekt ERA
- Projekt průvodce pro výkon soudních rozhodnutí

v Laosu

- Projekt modulu Jean Monnet 2023

Rekapitulována byla i aktivita členů „Inovačního týmu“; tato skupina zástupců ze tří kontinentů se účastnila všech aktivit souvisejících s akcí (uvítání účastníků stálé rady, fotoreportáže, tvorba prezentací pro jednání). Současnými členy UIHJ Innovation Team jsou: Patrick Gielen (Belgie), Malone Cunha (Brazílie), Tereza Lungová (Česká republika), Risto Sepp (Estonsko), Małgorzata Pędziszczak (Polsko), Elin Vilippus (Estonsko), Florant Mounguengui (Gabon), Mohamed Bougrine (Alžírsko) a nový koordinátor skupiny José Cardoso (Portugalsko).

Zasedání bylo zakončeno aktuálními informacemi o přípravách mezinárodního kongresu UIHJ, který se bude konat ve dnech 7.–10. května 2024 v Rio de Janeiru. Vedení UIHJ oznámilo, že v nejbližších dnech budou k dispozici webové stránky akce: www.uihj-rio.com a bude zahájena registrace k účasti na kongresu (v době vydání článku jsou již spuštěny a registrace probíhá). UIHJ zve všechny zájemce k registraci a účasti na kongresu.

Zasedání jarní Stálé rady UEHJ

11.-12. květen 2023

Text: Mgr. Petr Prokop Ustohal
tajemník Exekutorské komory ČR

Zjednání prezidia EK ČR

V průběhu druhého kvartálu tohoto roku se prezidium sešlo na třech pravidelných zasedáních a několika pracovních schůzkách. Prezidium pokračovalo v jednání s politickými subjekty ve věci zastavování bezvýsledných exekucí a ministerského návrhu tarifu.

Pokračují rovněž debaty s ministerstvem, politiky a NGO ve věci možného nastavení minimální srážky ze mzdy. Po dlouhých jednáních se podařilo s Ministerstvem spravedlnosti vyřešit jeho výhrady k poslední novele stavovského předpisu Kancelářský řád, který tak nabyl účinnosti.

Podrobnosti z jednání prezidia (včetně plného znění přijatých usnesení) jsou všem soudním exekutorům k dispozici na www.ekcr.cz v části „Pro exekutory“. Výběr usnesení z posledních zasedání naleznete rovněž zde (text usnesení je redakčně krácen, případně upraven):

29. 3. 2023 – 1/23/P13

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Sokolov, po soudní exekutorce Mgr. Zdeňce Klímové, které zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 29. 2. 2020.

29. 3. 2023 – 2/23/P13

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Náchod, po soudním exekutorovi JUDr. Kamilu Součkovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 30. 9. 2022.

6. 4. 2023 – PR/23/2023

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** ve smyslu § 14 odst. 1 stavovského předpisu, kterým se stanoví postup při vyhlášení a organizaci výběrového řízení, že účastníkem, který ve výběrovém řízení na obsazení uvolněného Exekutorského úřadu Ostrava po JUDr. Vlastimilu Porostlém, jehož výkon tohoto úřadu zanikne ke dni 31. 5. 2023, uspěl tak, že splňuje předpoklady pro jmenování soudním exekutorem a dosáhl nejvyššího počtu bodů dle § 12 citovaného stavovského předpisu je:

uchazeč:	celkový počet bodů:
Mgr. Petr Porostlý	109 bodů

24. 4. 2023 – 1/23/P14

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o konání exekutorských zkoušek v průběhu roku 2024 ve dvou termínech, a to takto:

Exekutorské zkoušky jaro 2024:

podání přihlášky: do 5. února 2024
písemná část: 29. dubna – 3. května 2024
ústní část: 13. května – 7. června 2024

Exekutorské zkoušky podzim 2024:

podání přihlášky: do 24. června 2024
písemná část: 23. září – 27. září 2024
ústní část: 7. října – 1. listopadu 2024

24. 4. 2023 – 2/23/P14

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o konání kvalifikačních zkoušek vykonavatele soudního exekutora v průběhu roku 2024 ve dvou termínech, a to takto: **1. 4. 2024 a 30. 9. 2024.**

24. 4. 2023 – 3/23/P14

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o jmenování následujících členů Mezinárodní komise: Mgr. Michal Suchánek, Mgr. Tereza Lungová, Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M., Mgr. Petr Pelikán, Mgr. Tomáš Tunkl.

Nabytí účinnosti novely stavovského předpisu Kancelářský řád

Po delší odborné výměně názorů týkající se pravidel pro archivaci a spisovou službu vyjádřil ministr spravedlnosti souhlas s novelou Kancelářského řádu, kterou přijal poslední sněm soudních exekutorů (§ 17 a 25). Předpis byl zveřejněn na webu Komory a účinným se stal dne **25. května 2023.**

Abstract

Mgr. Marek Mořna

Death of the debtor undetected before an auction of immovable property

Due to the delay between the death of a debtor and the registration of this fact into the relevant information system it is possible that the Judicial Officer auctions off this debtor's immovable property. When the Judicial Officer subsequently finds out about the death he is already obliged by his own ruling on the auction knocking down. The execution can be under certain circumstances discontinued and the ruling on the auction knocking down canceled. Otherwise the ruling has to enter into force. This article is about how to proceed and what obstacles can arise due to the lack of legislation on this matter, especially in the Civil Procedure Code, Code of Execution and the Act on the Specific Civil Court Proceedings.

p. 14

JUDr. Zdeněk Knaizl

A thing in the legal sense in the context of historic development and its current reflection in executive right

This article deals with the institute of a thing and its definition with the purpose of breaking down this concept from the current Civil Code point of view. It is also based on the interpretation of the concept of a thing in Civil Codes that were in force from the year 1811 to present day. The conclusion of this article contains a critical evaluation of the currently valid definition of a thing according to the Act No. 89/2012 Coll., the Civil Code.

p. 26

doc. JUDr. Petr Dostálík, Ph.D.

Execution of property and *beneficium competentiae* in Roman law. Inspiration for the modern age?

This paper is about the execution of property in Roman law. It describes how much of an attention the legislator (already within the Law of twelve plates) paid to the problematics of debt collection. It also presents its development up to the Justinian law that reveals how much the Roman layers and praetor strived for the fastest possible and most complete debt recovery for the creditor (including the prohibition of disposal of property that could cause curtailment of the creditor). They also cared about providing the basic social needs of the debtor and his family. In this matter the Roman law can be an inspiration for our time.

p. 38

Table of Contents

1	EDITORIAL	3
2	ABSTRACT	6
3	INTERVIEW	
	Interview with Mgr. Stanislav Molák, Judicial Officer in Havlíčkův Brod	7
4	ARTICLES	
	Death of the debtor undetected before an auction of immovable property Mgr. Marek Mošna	14
	A thing in the legal sense in the context of historic development and its current reflection in executive right JUDr. Zdeněk Knaizl	26
	Execution of property and <i>beneficium competentiae</i> in Roman law. Inspiration for the modern age? doc. JUDr. Petr Dostalík, Ph.D.	38
	Auction Portal: Flawless realisation of electronic auctions without concerns Mgr. Olga Černá	48
5	JUDISPRUDENCE	
	Court rulings on executions Mgr. David Hozman	50
6	FROM HISTORY	
	It happened... JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	60
7	REVIEW	
	Czech legal history after the year 1989 JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	62
8	NEWS FROM THE CHAMBER	
	Report from the Spring Permanent Council UEHJ Mgr. Tereza Lungová	64
	From the meeting of the Presidium of EKCR Mgr. Petr Prokop Ustohal	66
9	ABSTRACT (ENG)	68
10	PRINT RUN	70

Tiráž

Padesáté čtvrté číslo

www.ekcr.cz

vzor citace

PŘÍJMENÍ J. Název článku. Komorní listy. 02/2023. Praha: Exekutorská komora ČR, 2017, s. xxx. MK ČR E 19153

redakční rada

prof. dr. Armanas Abramavičius (Litevská republika)
JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
JUDr. Stanislava Kolesárová (Slovenská republika)
prof. JUDr. Alena Macková, Ph.D.
Mgr. Jan Mlynarčík
Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.
Mgr. Pavel Tintěra
Mgr. Ing. Antonín Toman
Mgr. Petr Prokop Ustohal

redakce

Silvie Kratochvílová

sazba

Mgr. Olga Černá

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 709 40 517
Komorní listy, Na Pankráci 1062/58,
140 00 Praha 4

kontakt

Tel.: + 420 210 311 000
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Libor Vaculík

tisk

Serifa®
Zdarma
Náklad 800 ks
Vychází čtvrtletně
Datum vydání 30. 6. 2023

MK ČR E 19153

Registrace Ministerstva kultury ČR

ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on line)

Komorní listy (print i on-line) jsou zapsány na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Publikování, pořizování kopií tohoto časopisu a jejich šíření třetí osobou je bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů či vydavatele zakázáno. Zakázáno je též publikování, pořizování kopií jednotlivých článků a jejich šíření třetí osobou bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů a autora příslušného textu. Uvedené se vztahuje na tištěnou i elektronickou verzi časopisu.

Komorní listy produkuje, vydává a distribuuje

Exekutorská komora České republiky

Tyto činnosti zajišťuje společnost Wolters Kluwer ČR, a. s., U nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3.

www.wolterskluwer.cz

Odpovědná redaktorka: PhDr. Mgr. Marie Novotná (marie.novotna@wolterskluwer.com)

Časopis je dostupný také v ASPI.

CENTRÁLNÍ DESKA ŠETŘÍ PENÍZE EXEKUTORŮ

Už jste ji vyzkoušeli?

Ověřte si u svého dodavatele softwaru, zda vám zpřístupnil **Centrální desku**.
Její užitím **ušetříte náklady svého úřadu**.

Je pro vás **ZCELA ZDARMA!**

Centrální deska představuje jednotné, jednoduché a moderní řešení pro automatizované vyvěšování písemností jak na Centrální úřední desce (§ 125a ex.ř.), tak na Lokální desce soudního exekutora, která je veřejnosti k nahlížení v sídle vašeho úřadu.

VÝHODY CENTRÁLNÍ DESKY

VŠE NA JEDNOM MÍSTĚ Centrální deska plně nahrazuje jednotlivé úřední desky soudních exekutorů. Centrální deska navíc slouží i k povinnému vyvěšování výzev podle § 56a a § 56b ex.ř. Pokud má exekutor povinnost podle zákona vyvěšovat výzvy podle § 56a a § 56b ex.ř., je nasnadě spojit příjemné s užitečným a vyvěšovat zde i ostatní písemnosti, které musí být vyvěšeny způsobem umožňujícím dálkový přístup.

BEZPEČNOST Po stránce technické i bezpečnostní dostávají obě desky všem požadavkům a nejnovějším standardům.

INTEGRITA Oba moduly splňují veškeré zákonné požadavky. Pracují bez zásahu do vyvěšovaného souboru a bez porušení integrity vyvěšovaného dokumentu. Samozřejmostí je otestované napojení na běžné informační systémy soudních exekutorů.

CENTRÁLNÍ ŘEŠENÍ Mizí závislost na externích dodavatelích, případně náklady na vývoj a udržování vlastních in-house řešení.

ZCELA ZDARMA Exekutorská komora vyvinula toto řešení exkluzivně na míru exekutorským úřadům a nabízí ho bez jakýchkoliv poplatků. Na rozdíl od komerčních produktů třetích stran jej můžete využívat zcela zdarma, a to prostřednictvím přihlašovacích údajů, které již nyní máte k dispozici pro účely vyvěšování na povinném modulu „Centrální úřední deska“.

www.centralnideska.cz

Pevně věříme, že toto jednotné řešení zjednoduší plnění vašich povinností a v nynější ekonomicky náročné době uspoří náklady, které musíte zbytečně vynakládat za služby třetích stran. Ověřte si tedy u svého dodavatele softwaru přístup na Centrální desku.

Neváhejte se na nás obrátit s jakýmkoliv dotazem.

tel. +420 210 311 000 (Helpdesk)

e-mail: admin@centralnideska.cz

CENTRÁLNÍ ÚŘEDNÍ DESKA

- zdarma pro všechny exekutory -

www.centralnideska.cz

vše na jednom místě | integrita | bezpečnost
centrální řešení | zcela zdarma

tel. +420 210 311 000 (Helpdesk)

e-mail: admin@centralnideska.cz